BUGÜNE DÜNDEN BUGÜNE DÜNDEN BUGÜNE BUGÜNDEN

TÜRK-İŞ

BUGÜNDEN YARINA BUGÜNDEN YARINA

.88
8
1

TÜRK-İŞ
Bilgi Merkezi

TÜRK-İŞ

Dünden Bugüne
Bugünden Yarına

(1952 - 1998)

TÜRK-İŞ
Bi
Tarih:.
Demirt
Tasnif
331.88
TÜR
1998
1011
98

Bilgisayara işlenmiştir

TÜRK-İŞ
Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu Yayını

Ankara, Temmuz 1998

TÜRK-İŞ
Bayındır Sokak No. 10
06410 Kızılay - Ankara

DEMİRCİOĞLU MATBAACILIK
BAYINDIR SOKAK TÜRK-İŞ PASAJI NO. 7
06410 YENİŞEHİR-ANKARA
TELEFON: 434 14 71 FAKS: 434 14 71

TÜRK-İŞ ORGANLARI

YÖNETİM KURULU

Bayram MERAL :	Genel Başkan
Şemsi DENİZER :	Genel Sekreter
Sabri ÖZDEŞ :	Genel Mali Sekreter
Salih KILIÇ :	Genel Eğitim Sekreteri
Tamer ERALAN :	Genel Teşk. Sekreteri

DENETİM KURULU

Mehmet KAFES :	Denetim Kurulu Başkanı
Hasan AKMEHMET :	Üye
İsmail KINIŞ :	Üye

DİSİPLİN KURULU

Kenan KAYA :	Disiplin Kurulu Başkanı
Ahmet Hilmi AKÇADOĞAN :	Üye
İbrahim KIZILTAN :	Üye
Ali BUĞDAYCI :	Üye
İsmail KILINÇ :	Üye

TÜRK-İŞ'E BAĞLI SENDİKALAR VE GENEL BAŞKANLARI

TARIM-İŞ	Sabri ÖZDEŞ
ORMAN-İŞ	Selahattin GÜNGÖR
TÜRKİYE MADEN-İŞ	H.Hüseyin KAYABAŞI
GENEL MADEN-İŞ	Şemsi DENİZER
PETROL-İŞ	Bayram YILDIRIM
TEKGIDA-İŞ	Orhan BALTA
ŞEKER-İŞ	Ömer ÇELİK
TEKSİF	Zeki POLAT
DERİ-İŞ	Yener KAYA
AĞAÇ-İŞ	Güral ERÇAKIR
SELÜLOZ-İŞ	Davut BOZKAN
BASIN-İŞ	Ali Ekber GÜVENÇ
BASİSEN	Metin TİRYAKİOĞLU
BASS	Turgut YILMAZ
TÜRKİYE ÇİMSE-İŞ	Tamer ERALAN
KRİSTAL-İŞ	Mustafa BAĞÇECİ
TÜRK-METAL	Mustafa ÖZBEK
DOK GEMİ-İŞ	Nazım TUR
TÜRKİYE YOL-İŞ	Bayram MERAL
TES-İŞ	Mahmut ÖZONUR
TEZKOOP-İŞ	Sadık ÖZBEN
TÜRK KOOP-İŞ	Ahmet BALAMAN
TÜMTİS	Sabri TOPÇU
DEMİRYOL-İŞ	
TÜRKİYE DENİZCİLER	Turan UZUN
HAVA-İŞ	Atilay AYÇİN
LİMAN-İŞ	Hasan BİBER
TÜRKİYE HABER-İŞ	Cengiz TEKE
SAĞLIK-İŞ	Mustafa BAŞOĞLU
TOLEYİS	Cemail BAKINDI
TÜRK HARB-İŞ	İzzet ÇETİN
TGS	Ziya SONAY
TÜRKİYE BELEDİYE-İŞ	Efendi GÜVERCİN
TÜRK-SEN	Önder KONULOĞLU
HÜR-İŞ	Özay ANDIÇ

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ 9
TÜRKİYE'DE SENDİKALAŞMA HAKKI VE SENDİKALARIN KURULMASI 11
TÜRK-İŞ'İN KURULUŞU 13
1. GENEL KURUL (6-7 EYLÜL 1952, İZMİR) VE SONRASI 17
2. GENEL KURUL (8-11 AĞUSTOS 1953, İSTANBUL) VE SONRASI .. 18
3. GENEL KURUL (19-21 HAZİRAN 1957, ANKARA) VE SONRASI 21
4. GENEL KURUL (19-21 KASIM 1960, ANKARA) VE SONRASI 33
5. GENEL KURUL (27 OCAK - 2 ŞUBAT 1964, BURSA) VE SONRASI 36
6. GENEL KURUL (7-14 MART 1966, ANKARA) VE SONRASI 38
7. GENEL KURUL (15- 22 NİSAN 1968, ANKARA) VE SONRASI 40
8. GENEL KURUL (11-16 MAYIS 1970, ERZURUM) VE SONRASI 45
9. GENEL KURUL (28 MAYIS - 5 HAZİRAN 1973, ANKARA) VE SONRASI 47
10. GENEL KURUL (12-18 NİSAN 1976, ANKARA) VE SONRASI 49
11. GENEL KURUL (16-22 NİSAN 1979, ANKARA) VE SONRASI 51
12. GENEL KURUL (24-28 MAYIS 1982, ANKARA) VE SONRASI 53
OLAĞANÜSTÜ GENEL KURUL (18 TEMMUZ 1983, ANKARA) 54
13. GENEL KURUL (21-25 ARALIK 1983, ANKARA) VE SONRASI 55
14. GENEL KURUL (22-28 ARALIK1986, ANKARA) VE SONRASI 58
15. GENEL KURUL (11-17 ARALIK 1989, ANKARA) VE SONRASI 63
16. GENEL KURUL (7-13 ARALIK 1992, ANKARA) VE SONRASI 67
17. GENEL KURUL (5-10 ARALIK1995, ANKARA) VE SONRASI 77
SONUÇ 111

GİRİŞ

Türkiye'de sendikal örgütlenmeler Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde ortaya çıktı. Ancak, çeşitli nedenlere bağlı olarak, Türkiye Cumhuriyeti dönemine güçlü bir sendikal örgütlülük mirası devredilmedi. 1919-1925 döneminde sınırlı da olsa belirli merkezlerde yaygınlaşan sendikalar ve benzeri işçi örgütlenmeleri, Şeyh Sait ayaklanmasıyla açığa çıkan Türkiye Cumhuriyeti karşıtı hareketlerin engellenebilmesinin zorunlu kıldığı koşullarda, varlıklarını sürdüremedi. 1925-1946 döneminde çeşitli işçi ve memur dernekleri kuruldu. Bunların bir bölümü de 1946 sonrasında sendikalara dönüştü.

Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu (TÜRK-İŞ), Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinden beri sendika veya dernek biçiminde varlığını sürdüren ve 1946-1952 döneminde yaygınlaşan sendikal örgütlenmelerin tarihimizde ilk kez fiilen gerçekleştirilen ülke çapındaki örgütlenmesidir.

Cumhuriyet'in 75. yılında TÜRK-İŞ 46. yılını kutlamaktadır. Sendikacılık hareketimiz ve işçi hakları ile sendikal hak ve özgürlükler, varlığını büyük ölçüde, laik ve demokratik Cumhuriyete borçludur.

Osmanlı İmparatorluğu döneminde işçiyi koruyucu hemen hemen hiçbir kapsamlı mevzuat çıkarılmamışken, Mecelle'ye göre, işçiler, "nefsini kiraya veren" kimse olarak tanımlanmışken, her türlü sendikal örgütlenme girişimi ezilmiş, sendikalar ve grevler yasaklanmışken, laik Cumhuriyet döneminde işçiyi ve memuru koruyucu önemli yasa, tüzük ve yönetmelikler çıkarılmış, işçi ve memur örgütlenmelerinin önü açılmıştır.

Osmanlı Devleti'nde bağımsız ve güçlü bir sendikacılık hareketinin gelişmesi imkansızdı. Bağımsızlığını kazanmış Türkiye Cumhuriyeti, sendikacılık hareketinin güçlenebileceği zemini yaratmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti, padişahlığa ve halifeliğe son vererek, "hakimiyet kayıtsız şartsız milletindir" sözlerinde ifadesini bulan demokrasiye bağlılığı temel alarak ve hukuk devleti anlayışını geliştirerek ve önemli ölçüde yerleştirerek, insanlarımızı kulluktan vatandaşlığa geçirmiş, işçi haklarının ve sendikal hak ve özgüklerin temellerini atmıştır.

İşçi sınıfımızın yeterince güçlü olmadığı koşullarda, bu hak ve özgürlüklerin tam olarak geliştirilmesi mümkün olamamıştır.

Bütün bu nedenlerle, işçi sınıfımız ve sendikacılık hareketimiz, Türkiye Cumhuriyeti'nin üniter devlet yapısının bütünlüğünün ve bağımsızlığının, Mustafa Kemal Atatürk'ün temsil ettiği çağdaş uygarlık ülküsünün ve aydınlanma düşüncesinin, laik ve demokratik sosyal hukuk devletinin, insan haklarının ve parlamenter demokratik düzenin savunucusudur, yılmaz bekçisidir.

TÜRK-İŞ, uygarlıkların beşiği Anadolu'da binlerce yıllık birikimin temsilcisi Türkiye Cumhuriyeti'nin daha nice yüzyıllar ve binyıllar yaşayacağı inancı ve umuduyla, Cumhuriyet'in 75. ve TÜRK-İŞ'in 46. yılında, Milli Kurtuluş Savaşı'nın ve Türk aydınlanmasının önderi ve çağdaş Türk ulusunun yaratıcısı Mustafa Kemal Atatürk'ü ve onun silah ve düşünce arkadaşlarını, ülkemizin bütünlüğü ve bağımsızlığı ve güvenliği için canlarını veren şehitlerimizi, ülkemizde demokrasi, işçi hakları ve sendikal hak ve özgürlükler mücadelesine katkıda bulunanları ve iş kazası ve meslek hastalıkları nedeniyle hayatını kaybedenleri rahmet, saygı ve sevgiyle anmaktadır.

TÜRKİYE'DE SENDİKALAŞMA HAKKI VE SENDİKALARIN KURULMASI

Türkiye'de 1925 sonrasında çeşitli işçi ve memur dernekleri vardı. 1938 yılında kabul edilen Cemiyetler Yasası, sınıf esasına dayalı cemiyet kurmayı yasaklandı. Ancak, meslek sendikaları yasak değildi. O tarihlerde fazla güçlü olmayan ve sendikal deneyimi fazla bulunmayan işçi sınıfımız, özellikle kamu kurum ve kuruluşlarında yoğunlaşmıştı ve buralarda sağlanan nisbeten gelişkin maddi koşullara bağlı olarak, sendikal örgütlenme eğilimine girmedi. Sendikal örgütlenme komünistlik gibi gösteriliyor ve algılanıyordu.

1946 yılında Cemiyetler Yasası'ndaki yasak kaldırıldı. İkinci Dünya Savaşı'nın sıkıntılarını en yoğun biçimde yaşayan işçiler, yeni koşullarda sendikalar oluşturdular. 16 Aralık 1946 tarihinde bu sendikaların bir bölümü kapatıldı. 1947 yılında ise 5018 sayılı İşçi ve İşveren Sendikaları ve Sendika Birlikleri hakkında Yasa kabul edildi. Bu yasa sendikal faaliyeti dar bir alana hapsediyordu. İş Yasası uyarınca sendikaların umumi mukavele imzalama yetkileri vardı. Ancak grevin yasak olduğu koşullarda, umumi mukavele yoluyla yeni hak ve özgürlüklerin elde edilmesinde çok büyük zorluklarla karşılaşılıyordu.

1946 yılından itibaren kurulan sendikaların büyük bir bölümü küçük işyeri sendikalarıydı. Bu sendikalar zaman içinde ya birleşerek ulusal düzeyde faaliyet gösteren sendikalara dönüştü; ya da federasyonlar veya bölge birlikleri oluşturdu. 1948 yılında İstanbul İşçi Sendikaları Birliği kuruldu. İstanbul İşçi Sendikaları Birliği, TÜRK-İŞ'in kurulmasına kadar fiilen sendikacılık hareketinin merkezi rolünü üstlendi.

TÜRK-İŞ, 1952 yılında bu federasyonlar, bölge birlikleri ve sendikaların biraraya gelmesiyle oluştu.

18 Şubat 1952 tarihinde Eminönü Halkevi'nde Teksif'in 1. genel kurulu toplandı. Bu genel kurula diğer kuruluşların temsilcileri de davet edildi. Recep Kırım'ın başkanlığındaki Bursa delegasyonu, divana bir önerge vererek, bir konfederasyon kurulmasını görüşmek amacıyla Bursa'da Nisan ayında bir toplantı yapılmasını önerdi. Önerge kabul edildi. Bir heyet seçildi. 6 Nisan Pazar ve 7 Nisan Pazartesi günleri bir toplantının yapılmasına karar verildi. Toplantı, Bursa Merinos Sanayii

İşçi sınıfımızın yeterince güçlü olmadığı koşullarda, bu hak ve özgürlüklerin tam olarak geliştirilmesi mümkün olamamıştır.

Bütün bu nedenlerle, işçi sınıfımız ve sendikacılık hareketimiz, Türkiye Cumhuriyeti'nin üniter devlet yapısının bütünlüğünün ve bağımsızlığının, Mustafa Kemal Atatürk'ün temsil ettiği çağdaş uygarlık ülküsünün ve aydınlanma düşüncesinin, laik ve demokratik sosyal hukuk devletinin, insan haklarının ve parlamenter demokratik düzenin savunucusudur, yılmaz bekçisidir.

TÜRK-İŞ, uygarlıkların beşiği Anadolu'da binlerce yıllık birikimin temsilcisi Türkiye Cumhuriyeti'nin daha nice yüzyıllar ve binyıllar yaşayacağı inancı ve umuduyla, Cumhuriyet'in 75. ve TÜRK-İŞ'in 46. yılında, Milli Kurtuluş Savaşı'nın ve Türk aydınlanmasının önderi ve çağdaş Türk ulusunun yaratıcısı Mustafa Kemal Atatürk'ü ve onun silah ve düşünce arkadaşlarını, ülkemizin bütünlüğü ve bağımsızlığı ve güvenliği için canlarını veren şehitlerimizi, ülkemizde demokrasi, işçi hakları ve sendikal hak ve özgürlükler mücadelesine katkıda bulunanları ve iş kazası ve meslek hastalıkları nedeniyle hayatını kaybedenleri rahmet, saygı ve sevgiyle anmaktadır.

TÜRKİYE'DE SENDİKALAŞMA HAKKI VE SENDİKALARIN KURULMASI

Türkiye'de 1925 sonrasında çeşitli işçi ve memur dernekleri vardı. 1938 yılında kabul edilen Cemiyetler Yasası, sınıf esasına dayalı cemiyet kurmayı yasaklandı. Ancak, meslek sendikaları yasak değildi. O tarihlerde fazla güçlü olmayan ve sendikal deneyimi fazla bulunmayan işçi sınıfımız, özellikle kamu kurum ve kuruluşlarında yoğunlaşmıştı ve buralarda sağlanan nisbeten gelişkin maddi koşullara bağlı olarak, sendikal örgütlenme eğilimine girmedi. Sendikal örgütlenme komünistlik gibi gösteriliyor ve algılanıyordu.

1946 yılında Cemiyetler Yasası'ndaki yasak kaldırıldı. İkinci Dünya Savaşı'nın sıkıntılarını en yoğun biçimde yaşayan işçiler, yeni koşullarda sendikalar oluşturdular. 16 Aralık 1946 tarihinde bu sendikaların bir bölümü kapatıldı. 1947 yılında ise 5018 sayılı İşçi ve İşveren Sendikaları ve Sendika Birlikleri hakkında Yasa kabul edildi. Bu yasa sendikal faaliyeti dar bir alana hapsediyordu. İş Yasası uyarınca sendikaların umumi mukavele imzalama yetkileri vardı. Ancak grevin yasak olduğu koşullarda, umumi mukavele yoluyla yeni hak ve özgürlüklerin elde edilmesinde çok büyük zorluklarla karşılaşılıyordu.

1946 yılından itibaren kurulan sendikaların büyük bir bölümü küçük işyeri sendikalarıydı. Bu sendikalar zaman içinde ya birleşerek ulusal düzeyde faaliyet gösteren sendikalara dönüştü; ya da federasyonlar veya bölge birlikleri oluşturdu. 1948 yılında İstanbul İşçi Sendikaları Birliği kuruldu. İstanbul İşçi Sendikaları Birliği, TÜRK-İŞ'in kurulmasına kadar fiilen sendikacılık hareketinin merkezi rolünü üstlendi.

TÜRK-İŞ, 1952 yılında bu federasyonlar, bölge birlikleri ve sendikaların biraraya gelmesiyle oluştu.

18 Şubat 1952 tarihinde Eminönü Halkevi'nde Teksif'in 1. genel kurulu toplandı. Bu genel kurula diğer kuruluşların temsilcileri de davet edildi. Recep Kırım'ın başkanlığındaki Bursa delegasyonu, divana bir önerge vererek, bir konfederasyon kurulmasını görüşmek amacıyla Bursa'da Nisan ayında bir toplantı yapılmasını önerdi. Önerge kabul edildi. Bir heyet seçildi. 6 Nisan Pazar ve 7 Nisan Pazartesi günleri bir toplantının yapılmasına karar verildi. Toplantı, Bursa Merinos Sanayii

İşçileri Sendikası Genel Merkezi'nde yapıldı. Bursa İşçi Sendikaları Birliği de bu binadaydı. TÜRK-İŞ'in kurulması, Bursa'da 6-7 Nisan 1952 günleri Bursa İşçi Sendikaları Birliği ve Bursa Mensucat İşçileri Sendikası'nın önderliğinde gerçekleştirilen bu toplantıda kararlaştırıldı.

TÜRK-İŞ'İN KURULUŞU

TÜRK-İŞ, 6-7 Nisan 1952 günleri Bursa'da yapılan toplantıda alınan karar uyarınca, Anatüzüğün 31 Temmuz 1952 günü Ankara Valiliğine verilmesiyle resmen kuruldu. TÜRK-İŞ'in ilk genel merkezi, İç Cebeci Çelik Ağa Sok. No.3 adresinde bulunan Ankara Mihaniki ve Kimya İşçileri Sendikası Lokali idi.

TÜRK-İŞ'in kurucuları şu kuruluşlardı:

(1) Ankara İşçi Sendikaları Birliği

(2) Bursa İşçi Sendikaları Birliği

(3) Eskişehir Sakarya Bölgesi İşçi Sendikaları Federasyonu

(4) Adana Güney İşçi Sendikaları Federasyonu

(5) İstanbul İşçi Sendikaları Birliği

(6) İzmir İşçi Sendikaları Birliği

(7) Karadeniz Bölgesi İşçi Sendikaları Federasyonu

(8) Türkiye Taşıt İşçileri Federasyonu (TİF)

(9) Otel, Lokanta ve Eğlence Yerleri İşçileri Sendikaları Federasyonu (TOLEYİS)

(10) Tekstil ve Örme Sanayii İşçileri Sendikaları Federasyonu (TEKSİF)

TÜRK-İŞ'in muvakkat İcra Komitesi şu kişilerden oluşuyordu:

Reis: Ömer Akçakanat, Ankara Kayaş Maske Fabrikası'nda kimya ustası.

Umumi Katip: Şaban Yıldız, dokuma ustası.

Muhasip: Seyfi Demirsoy, bira fabrikası işçisi.

Murakıp: Mehmet İnhanlı, İETT İdaresinde kontrolör.

Aza: Adil Buğakaptan, Denizcilik Bankası'nda işçi.

TÜRK-İŞ'in resmen kuruluşu, Genel Sekreter Şaban Yıldız imzalı bir açıklamayla kamuoyuna duyuruldu. Bu açıklamada şöyle deniliyordu:

"Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu TÜRK-İŞ bugün 31 Temmuz 1952 Perşembe günü Ankara'da resmen kurulmuştur.

"Memlekemizin, bu en büyük işçi teşekkülünün kurulmasiyle Türk işçileri olarak büyük bir sevinç duymaktayız.

"Memleketimiz işçilerinin asırlar boyunca kurmağa hasret çektiği böyle bir işçi teşekkülünün gelecek nesillere, mühim davalarını halledilmiş olarak devretmekten başka hiçbir iddiası ve gayesi yoktur.

"Mevcut kanun ve nizamlar çerçevesi içinde Milliyetçi bir teşekkül vasfını kaybetmeden, Siyasi Partilerle, Hükümet karşısında mutlak istiklalini muhafaza edecek olan TÜRK-İŞ, Memleketimizin sosyal tarihinde bir merhale olacaktır..

"Bugün Türk İşçilerinin kurmaya muvaffak oldukları Konfederasyon, Memleketimizin sosyal davalarının hallinde ve ekonomik menfaatlarının korunmasında her zaman sesini duyuracak ve daima iyi niyetle menfaatlarını savunacaktır."

Konfederasyon'un Tüzüğünde "Gaye" şu şekilde ifade ediliyordu:

"Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun gayeleri şunlardır:

(a) Azalarının iktisadi ve içtimai menfaatlerini korumak, ferdi ve toplu olarak bu menfaatlere aykırı hareket edenlerle hiçbir şekilde dini ve felsefi inanç ve siyasi propagandalara alet olmaksızın mücadele etmektir.

(b)TÜRK-İŞ bütün işçilerin her nevi demokratik haklarını müdafaaya, yeni haklar ve menfaatler elde etmeye çalışır.

(c)İşçilerin kollektif iş emniyetini sağlamaya çalışır.

(ç) İşçilerin hayat endekslerine uygun seyyal bir ücretle en az orta halli bir geçim seviyesini sağlayacak ücret almalarını temine çalışır

(d) Sosyal sigortaların ve iş hukukunun inkişafına çalışır.

(e) İşçilerin, mesleki ve umumi kültürlerinin devlet memurları tarafından hususi öğretim müesseleriyle hiç bir öğretim masrafı ödemeden ve iş kazasiyle ölen işçilerin çocuklarını resmi mekteplerde parasız olarak tahsillerine devamını temin edici kanunların çıkarılmasına ve mevcutların ıslahına çalışır.

(f) İşçilerin menfaatleriyle alakalı her türlü (resmi veya gayri resmi) teşekküllerde TÜRK-İŞ'in tayin ve seçeceği azaların rey sahibi olmasını sağlamaya çalışır.

(g) Bütün işçilerin sendikalar etrafında toplanmasına çalışır.

(h) Aynı işte, aynı ehliyette çalışacak işçilerin yaş ve cins farkı gözetmeksizin müsavi ücret almalarına çalışır

Konfederasyon çalışmalarında, milliyetçi bir teşekkül olmak vasfını kaybetmeksizin siyasi partilerle hükümet karşısında mutlak istiklalini muhafaza eder.

Konfederasyon, gayelerinin tahakkuku için yayın yapar.

(i) TÜRK-İŞ gayelerine uygun gördüğü, milletlerarası mümasili teşekküllere aza olur, temasa geçer, lüzumlu fikir teatilerinde bulunur ve mensuplarını müsavi haklarla temsil eder. TÜRK-İŞ'in bu gibi teşekküllere aza olabilmesi için, kongre azalarının üçte ikisinin kararı ve İcra Vekilleri Heyetinin müsaadesi lazımdır.

(j) TÜRK-İŞ siyasi parti yayın ve propagandalarına asla alet olmayacağı gibi, yabancı devlet ideolojilerine de alet ve vasıta olamaz."

TÜRK-İŞ Tüzüğüne göre, mesleki federasyonlar, mahalli sendika birlikleri, mıntıka sendika birlikleri ve müstakil sendikalar TÜRK-İŞ'e üye olabiliyordu.

TÜRK-İŞ'in organları, Umumi Heyet, Mümessiller Heyeti, İdare Heyeti, Haysiyet Divanı, İcra Heyeti ve Murakabe Heyeti idi.

Mümessiller Heyeti, Konfederasyona bağlı birlik, federasyon ve sendika başkanlarından, İdare Heyeti 9 asıl üyeden, İcra Heyeti de Reis, Umumi Katip ve Mesul Muhasipten oluşuyordu.

TÜRK-İŞ'in 6 Eylül 1952 günü İzmir'de toplanan 1. Genel Kurulu'na sunulan Çalışma Raporu'nda en önemli "davalar" şöyle ifade ediliyordu:

- Henüz sendika kurulmamış işkollarında sendikalar kurmak;
- Bir şehirde mevcut aynı işkolundaki sendikaları birleştirmek, idareciler arasındaki şahsi kırgınlıkları gidermek;
- Sendikaları mesleki federasyonlarda toplamak;
- Çalışma Bakanlığı bütçesinin en az 10 milyon liraya çıkarılması için Hükümet nezdinde girişimlerde bulunmak, Sağlık Bakanlığı'nın sosyal yardımlarla ilgili bütçe ve görevlerinin Çalışma Bakanlığı'na devredilmesi görüşünü ısrarla savunmak;
- Bölge Çalışma Müdürlüklerinde uzman işçilerin iş teftişi ile alakalı kadrolarda görev yapmalarını sağlamak için girişimlerde bulunmak;
- İş Yasasının tüm işkollarındaki tüm işyerlerinde uygulanmasını sağlamak;
- Toplu iş sözleşmeleri yoluyla İş Yasasındaki boşlukların doldurulmasına çalışmak.

Çalışma Raporu'nda grev hakkına ilişkin olarak da şunlar söyleniyordu: "Grev hürriyetinin istisnasız olarak bütün işçilere tanınması tezi müdafaa olunmalıdır."

1. GENEL KURUL (6-7 EYLÜL 1952, İZMİR) VE SONRASI

TÜRK-İŞ'in 1. Genel Kurulu, kuruluşundan kısa bir süre sonra, 6-7 Eylül 1952 günleri İzmir'de, kurucu 10 üye ve daha sonra katılan 1 üye kuruluşun delegeleriyle toplandı. Genel Kurul'da yapılan seçimlerde, Genel Başkanlığa İsmail İnan, Genel Sekreterliği Muammer Özerkan ve Genel Saymanlığa da İsmail Aras seçildi. TÜRK-İŞ'in bu genel kurulunda Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu'na katılma kararı alındı. Ancak, daha sonra izin için başvurulduğunda, "alakalı makamlar" bu kararın eksik olduğunu ileri sürdü.

İcra Kurulu içinde çıkan bazı anlaşmazlar sonrasında Genel Sekreter Muammer Özerkan görevinden istifa etti. Mesul Muhasip İsmail Aras'ın bir suçtan tutuklanması üzerine, TÜRK-İŞ İdare Heyeti 31.3.1953 günü toplanarak olağanüstü genel kurul kararı aldı. Ayrıca, Genel Sekreterliğe Adil Buğakaptan'ı, Mesul Muhasipliğe de İlhan Tekin'i vekaleten atadı.

TÜRK-İŞ bu dönemde aidat toplamada aidat pulları kullanmaya başladı; ceza paralarından yararlandı; sendikalara ve sendikalı işçilere yapılan baskıları engellemeye çalıştı; İşçi Sigortaları Kurumu genel kurulunda işçi delegelerin ortak tavır almasını sağladı; sendikaların birleştirilmesi için girişimlerde bulundu; çeşitli yayınlar yaptı; uluslararası ilişkilerini geliştirdi; işyeri iç yönetmeliklerinin işçiler lehine düzenlenmesi için girişimlerde bulundu; yerli malı tüketimini teşvik etti; grev hakkını tanıyan ve düzenleyen bir kanunun çıkması için girişimlerde bulundu.

2. GENEL KURUL (8-11 AĞUSTOS 1953, İSTANBUL) VE SONRASI

TÜRK-İŞ'in 2. Genel Kurulu (olağanüstü genel kurul) 8-11 Ağustos 1953 günü İstanbul'da toplandı. Genel Kurulda Çalışma Bakanı Hayrettin Erkmen ve ICFTU temsilcisi R.G.Miller de birer konuşma yaptı. Genel kurulda, TÜRK-İŞ'in Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu'na üye olması çoğunluk oyuyla kabul edildi.

Yapılan seçimlerde TÜRK-İŞ Genel Başkanlığına Naci Kurt, Genel Sekreterliğe İsmail İnan seçildi. Genel Saymanlık için yapılan oylamada sonuç alınamadı. TÜRK-İŞ Temsilciler Meclisi'nin 30 Eylül 1953 günü yapılan toplantısında Genel Saymanlığa veya Genel Mali Sekreterliğe Ömer Ergün seçildi. Mehmet İnhanlı, Burhanettin Asutay, Celal Beyaz, Sabri Tığlı, Süreyya Birol, Zühtü Tetey, Ramazan Karameşe, Seyfi Demirsoy ve Yusuf Sıdal da İdare Heyeti asıl üyeliğine getirildiler. Asıl üyelerden Celal Beyaz ve Sabri Tığlı'nın genel kurul sırasında görevlerinden istifa etmeleri nedeniyle, yedek üyelerden Recep Kırım ve Adil Buğakaptan İdare Heyeti asıl üyeliklerine getirildi.

TÜRK-İŞ Temsilciler Meclisi 28-30 Eylül 1953 günleri toplanarak, TÜRK-İŞ'in durumunu değerlendirdi.

1954 yılında Uluslararası Çalışma Örgütü Uluslararası Çalışma Konferansı'na gidecek delegasyon içindeki işçi delegesinin TÜRK-İŞ'le görüşülmeden belirlenmesi üzerine, TÜRK-İŞ ile Hükümet arasında ciddi bir anlaşmazlık başladı. Çalışma Bakanlığı TÜRK-İŞ'i kapatmak için çeşitli yollar aradı. TÜRK-İŞ üyelerinin Konfederasyona iltihak kararlarının hukuken noksan olduğu ileri sürüldü. Ancak Hükümet bu girişimlerden istediği gibi bir sonuç alamadı.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Naci Kurt, 1954 genel seçimlerinde Demokrat Parti'den milletvekili seçildi ve TÜRK-İŞ'teki görevinden ayrıldı. İdare Heyeti "mali bünyenin tahammülsüzlüğü karşısında" yeni bir genel başkan belirlemedi ve "bu vazifenin, nizamnamenin amir hükmüne müsteniden genel sekreter tarafından ifasına" karar verdi. Böylece, 1954-1957 yıllarında TÜRK-İŞ'in genel başkanlığı görevini fiilen Genel Sekreter İsmail İnan yürüttü.

TÜRK-İŞ bu dönemde Hükümetlerin baskısıyla karşılaştı. 6-7 Eylül 1955 günü meydana gelen olaylar bahane edilerek TÜRK-İŞ'in faaliyetleri durduruldu ve bazı yöneticiler tutuklandı.

Hükümet 1957 yılında, Ankara, Adana, Samsun, Diyarbakır ve Bursa sendikalar birliklerinin faaliyetini durdurdu. Sakarya'da faaliyet gösteren Kocaeli İşçi Sendikaları Birliği de kapatılmak istendi; ancak yargılama sonucunda bu sonuçtan kurtuldu. İzmir ve İstanbul İşçi Sendikaları Birlikleri ise çalışmalarını sürdürdü.

TÜRK-İŞ bu dönemde grev hakkının tanınması için çeşitli girişimlerde bulundu. 3. Genel Kurul'a sunulan Çalışma Raporunda bu konuda şu değerlendirme yer alıyordu:

> **"Grevsiz sendika olmayacağını herkes bilir. Sendikaların gelişmesi, grev hakkına muvazi olarak cereyan eder. Bütün memleketlerin sendikacılık tarihleri tetkik olunduğu zaman bu olay müşahede olunur. Bu müşahadenin en son misali memleketimizde cereyan etmektedir. Türkiye sendikacılığının son 10 yıllık mazisi bunu göstermektedir. Grev hakkına sahip olmadıkları için sendikalarımız iş gücünün, yaşama ve çalışma şartlarının ıslahında mühim bir rol oynayabilmek kudretini gösterememiştir."**

1957 yılında TÜRK-İŞ'e üye kuruluşlar ve bunların temsil ettiği işçi sayıları şöyleydi:

Ankara İşçi Sendikaları Birliği	**7.000**
İstanbul İşçi Sendikaları Birliği	**14.990**
Bursa İşçi Sendikaları Birliği	**1.371**
Sakarya Bölgesi İşçi Sendikaları Birliği (Eskişehir)	**3.232**
İzmir İşçi Sendikaları Birliği	**22.226**
Karadeniz Bölgesi İşçi Sendikaları Fed.(Samsun)	**1.600**
Güney İşçi Sendikaları Federasyonu (Adana)	**1.983**
Teksif Federasyonu (İstanbul)	**17.350**
TOLEYİS Federasyonu (İstanbul)	**5.000**
Taşıt Federasyonu (İstanbul)	**7.720**

Müskirat Federasyonu (İstanbul)	10.888
Deniz-İş Federasyonu (İstanbul)	3.700
Demiryol Federasyonu (Eskişehir)	5.020
Demir-Çelik İşçileri Sendikası (Karabük)	1.500
Bakır Maden İşçileri Sendikası (Murgul)	650
Ege İşçi Sendikaları Federasyonu	
TOPLAM	104.230

3. GENEL KURUL (19-21 HAZİRAN 1957, ANKARA) VE SONRASI

TÜRK-İŞ'in 3. Genel Kurulu 19-21 Haziran 1957 günleri Ankara'da toplandı. Yapılan seçimlerde Genel Başkanlığa Nuri Beşer, Genel Sekreterliğe İsmail İnan, Genel Saymanlığa Ömer Ergün seçildi. Mahmut Yüksel, Burhanettin Asutay, Mehmet İnhanlı, Seyfi Demirsoy, İsmail Aras, Cemil Gider, Celal Beyaz, İbrahim Denizcier ve Sabri Tığlı İdare Heyeti üyeliklerine getirildi. Genel Kurulun hemen ardından toplanan İdare Heyeti, Genel Başkan Vekilliklerine Burhanettin Asutay ve Mahmut Yüksel'i seçti.

TÜRK-İŞ Genel Sekreteri İsmail İnan'ın 1957 yılında İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi İçtimaiyat Enstitüsü tarafından düzenlenen Sosyal Siyaset Konferansına konuşmacı olarak katılmasına Hükümet izin vermedi. CHP'li İsmail İnan'la Hükümet arasındaki gerginlik arttı. İsmail İnan 1957 genel seçimlerinde CHP'den milletvekili seçilerek, genel sekreterlik görevinden ayrıldı. Bu göreve Cemil Gider getirildi. Cemil Gider'in de ayrılması üzerine, Mehmet Ali Sarı genel sekreterlik görevini üstlendi. İstifa ederek ayrılan Mahmut Yüksel'in yerine de Seyfi Demirsoy getirildi.

TÜRK-İŞ Mümessiller Heyeti 14-16 Nisan 1958 günleri Ankara'da toplandı ve TÜRK-İŞ'in ve işçilerin sorunlarını ayrıntılı olarak tartıştı. TÜRK-İŞ'in bu toplantıda tartışmaya da açtığı temel talepleri şöyleydi:

(1) İş Yasası değiştirilerek, tüm işçilerin Yasa kapsamına alınması sağlanmalıdır.

(2) İşyerleri iç yönetmelikleri hazırlanırken, sendikaların onayının alınması zorunluluğu yasa hükmü haline getirilmelidir.

(3) Kıdem tazminatı hakkı geliştirilmelidir.

(4) Grev yasağı kaldırılmalıdır.

(5) Çalışma Bakanlığı işkolları için tek tip iç yönetmelikler hazırlamalıdır.

(6) İşçi mümessilliği kaldırılmalıdır.

(7) İşçiye ceza verme işçi ve işveren temsilcilerinin oluşturacakları ortak komisyonlarda karara bağlanmalıdır.

(8) İşçi Sigortaları Teşkilat Yasası değiştirilerek, İşçi Sigortaları Genel Kuruluna yetki tanınmalıdır.

(9) İstanbul gibi büyük şehirlerdeki şube müdürlükleri bir sigorta bölge müdürlüğüne bağlanmalıdır.

(10) Sigorta kolları mevzuatı yeniden gözden geçirilmelidir.

(11) İş ve İşçi Bulma Kurumu danışma kurulu belirli yetkilerle donatılmalıdır.

(12) Mahalli danışma kurulları ücretlerdeki gelişmeleri izlemeli, asgari ücret komisyonlarının kararlarına esas olacak raporlar sunmalıdır.

(13) Asgari ücret hayat şartlarındaki değişmelere bağlı olarak ayarlanmalıdır.

(14) Çıraklık müessesesi kurulmalıdır.

(15) İşçi alımlarında İş ve İşçi Bulma Kurumu'nun aracılığı zorunlu kılınmalıdır.

(16) Bölge Çalışma Müdürlüklerinin ve iş müfettişlerinin yetkileri artırılmalıdır.

(17) İşverenlerin işçi sağlığı ve iş güvenliği bakımından gösterecekleri ihmallerin devamı durumunda işverenin hapis cezasına çarptırılması mümkün olmalıdır.

(18) "İş müfettişlerinin harici tesirler altında kalmıyacak şekilde refahı sağlanmalıdır."

(19) Esnaf Dernekleri Kanunu ile Sendikalar Kanunu arasındaki ayrılıklar giderilmeli, esnaf yanında çalışanlar işçi sendikalarına üye olabilmeli, esnaf ve işçinin aynı derneğe üye olması önlenmelidir.

(20) İl hakem kurulları ve Yüksek Hakem Kurulu yeniden düzenlenmelidir.

(21) Bağımsız iş ve liman mahkemeleri hızla kurulmalıdır.

(22) Tarım işçileri için yasa çıkarılmalıdır.

(23) Deniz İş Yasası değiştirilmelidir.

(24) "Kollektif iş akti mecburiyeti süratle kanunlaşmalıdır."

(25) Yıllık ücretli izin tasarısı hızla Meclis Genel Kuruluna sevkedilmeli ve yasalaştırılmalıdır.

(26) Yabancı uyruklu garson ve müzisyen davası halledilmelidir.

(27) "İşçi Sigortaları Kurumuna ödenen primler bir işçi veya sosyal güvenlik bankasının sermayesi olabilir. Böyle bir banka işçi mesken davasını daha sağlam temellere istinad ettirebilir. Bunun içindir ki bir bankanın kurulmasında zaruret vardır.

(28) Muhtelif müesseselerde serbest çalışan fikir işçileri için yeni bir kanun tasarısı hazırlanmalıdır.

TÜRK-İŞ Mümessiller Heyeti 20 Mayıs 1959 günü de toplanarak sorunları tartıştı.

27 Mayıs İhtilali sonrasında TÜRK-İŞ Genel Başkanı Nuri Beşer 3 Haziran 1960 günü görevinden istifa etti. TÜRK-İŞ'in 13-17 Haziran 1960 günleri yapılan İdare Heyeti toplantısında İcra Heyeti yeniden oluşturuldu. Başkan Vekilliklerine Seyfi Demirsoy ve Celal Beyaz, Genel Sekreterliğe İsmail Aras ve Genel Saymanlığa da Ömer Ergün getirildi.

27 Mayıs İhtilal Hükümetinin ilk kararlarından biri de, TÜRK-İŞ'in Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu'na üyeliğine gereken izni vermek oldu. Ayrıca, 1957 yılında kapatılmış olan bölge sendika birlikleri yeniden faaliyete geçirildi.

1960 yılı sonbaharında TÜRK-İŞ'e bağlı 215 sendikada örgütlü 173.770 işçi vardı. Bu 215 sendikanın 7'si TÜRK-İŞ'e doğrudan bağlı iken, diğerleri federasyonlar ve bölge birlikleri aracılığıyla üyeydi.

1960 yılı sonbaharında TÜRK-İŞ'e bağlı Kuruluşlar ve üyeleri aşağıda sunulmaktadır:

Üye Kuruluş	Üye Sendika	Sendika Üyesi
• Teksif Federasyonu (Ankara):	17	23.380
• Mensucat ve Çırçır İşçileri Sendikası(Adana)		
• Sümerbank İşçi. Ve Tezgahtarları Sen. (Ankara)		
• Mensucat Sanayii İşçileri Sendikası (Bursa)		
• Mensucat Sanayii İşçileri Sendikası (Diyarbakır)		
• Mensucat Sanayii İşçileri Sendikası (Denizli)		
• Mensucat Sanayii İşçileri Sendikası (Konya Ereğli)		
• Viskoz Sanayii İşçileri Sendikası (Gemlik)		
• Mensucat Sanayii İşçileri Sendikası (Gaziantep)		
• Tekstil ve Örme San.İşçileri Sen. (İstanbul)		
• Mensucat ve Halı San.İşçileri Sen. (Isparta)		
• Sümerbank Basma San.İşçileri Sen. (İzmir)		
• Yünlü ve Halı Dokuma San.İşçileri Sen. (Hereke)		
• Tekstil Sanayii İşçileri Sendikası (Kayseri)		
• Mensucat Sanayii İşçileri Sendikası (Malatya)		
• Mensucat Sanayii İşçileri Sendikası (Nazilli)		
• Kendir Sanayii İşçileri Sendikası(Taşköprü)		
• Mensucat Sanayii İşçileri Sendikası (Aydın)		
• Milli Mensucat Fab.Zenat.İşçi.Sen. (Adana) (ayrıldı)		
Toleyis Federasyonu (Ankara):	15	3.950
• Otel Lok. Ve Eğl.Yer.İşçileri Sen. (Ankara)		
• Otel Lok. Ve Eğl.Yer.İşçileri Sen. (Adana)		
• Otel Lok. Ve Eğl.Yer.İşçileri Sen. (Bursa)		
• Otel Lok. Ve Eğl.Yer.İşçileri Sen. (Eskişehir)		

- Otel Lok. Ve Eğl.Yer.İşçileri Sen. (İstanbul)
- Otel Lok. Ve Eğl.Yer.İşçileri Sen. (İzmir)
- Otel Lok. Ve Eğl.Yer.İşçileri Sen. (Mersin)
- Karadeniz Böl.Otel Lok. Ve Eğl.Yer.İşçi.Sen.(Samsun)
- Hafif Batı Musikisi Men.Sen. (İstanbul)
- Otel Lok. Ve Eğl.Yer.İşçileri Sen. (Turgutlu)
- Otel Lok. Ve Eğl.Yer.İşçileri Sen. (Adapazarı)
- Garsonlar Sendikası (Erzurum)
- Otel Lok. Ve Eğl.Yer.İşçileri Sen. (Diyarbakır)
- Türkiye Müzisyenler Sendikası (İstanbul)
- Otel Lok. Ve Eğl.Yer.İşçileri Sen. (İskenderun)

Müskirat Federasyonu (İstanbul): 33 15.763

- Bira Fabrikası İşçileri Sen. (Ankara)
- Yaprak Tütün B.ve İş.Evi İşçi. Sen. (Adapazarı)
- Tütün Sig. Ve İsp.İçki.San.İşçi.Sen. (Adana)
- Tütün İşçileri Sendikası (Bursa)
- İnh.Yap.Tütün A.ve İşl. Evi İşçi.Sen. (Bandırma)
- Tütün ve Sig.San.İşçi.Sen. (Bitlis)
- İnhisarlar İşçileri Sendikası (Diyarbakır)
- Yaprak Tütün İşçileri Sendikası (Edirne)
- İnhisarlar İçki Fabrikası İşçileri Sen. (Gaziantep)
- Tütün İşçileri Sendikası (Hendek)
- Bira Fabrikası İşçileri Sen. (İstanbul)
- Tütün ve Sig.San.İşçi.Sen. (İstanbul)
- İnh.Yap.Tüt.Bak. ve İş.Evi İşçi.Sen. (İstanbul)
- İçki San.İşçileri Sen. (İstanbul)
- Ağaç San.İşçileri Sendikası (İstanbul)
- Likör ve Kanyak İşçileri Sendikası (İstanbul)
- Nakliyat İşçileri Sendikası (İstanbul)
- Kibrit İmal İşçileri Sendikası (İstanbul)
- İnhisarlar Çay İşçileri Sen. (İstanbul)
- Cibali Kutu Fabrikası İşçi.Sen. (İstanbul)

- Tekel Sigara San.İşçi.Sen. (İzmir)
- İnhisarlar Yap.Tüt.İşçileri Sen. (İzmir)
- Şarap ve İsp.İşçiler İşçileri Sen. (İzmir)
- İnh.Çamaltı Tuz.İşçi.Sen. (İzmir)
- Tütün ve Sig.San.İşçi.Sen. (Malatya)
- Yaprak Tütün İşçileri Sendikası (Malatya)
- İnhisarlar İşçileri Sendikası (Samsun)
- İnhisarlar Şarap Fab.İşçi.Sen. (Tekirdağ)
- Tütün İşçileri Sendikası (Bafra)
- Tütün İşçileri Sendikası (Kocaeli)
- Malzeme Alım İşçileri Sen. (İstanbul)
- Matbua ve Kutu İşçileri Sendikası (İstanbul)
- Tütün ve Sig.San.İşçi.Sen. (Samsun)

Demiryol Federasyonu (Eskişehir): 23 15.205

- Demiryolu İşçileri Sendikası (Ankara)
- Demiryolları Sanayii İşçileri Sen. (Adapazarı)
- Seyhan Demiryol İşçileri Sendikası (Adana)
- Demiryolları İşçileri Sendikası (Afyon)
- Demiryolları İşçileri Sendikası (Balıkesir)
- D.D.Yolları Sanayii ve Yol İşçi.Sen.(Bilecik)
- Demiryolları İşçileri Sendikası (Çankırı)
- Demiryolları İşçileri Sendikası (Derince)
- D.D.Y.Sanayii İşçileri Sen. (Eskişehir)
- D.D.Y.1inci İşl.S.Yol ve T.Sen. (İstanbul)
- Sirkeci Devlet D.Y.İşçileri Sen. (İstanbul)
- Devlet Demiryolları Sanayii İşçi Sen. (İzmir)
- D.D.Y.Lim.Tah.Tah.İşçi Sen. (İskenderun)
- TCDDY Sanayii İşçi Sen.. (Karkamış)
- Devlet Demir Yolları Sanayii İşçi.Sen. (Sivas)
- Demiryolları Sanayii İşçileri Sen. (Samsun)
- D.D.Y.Sanayii İşçi.Sen. (Derbesiye)
- Demiryol İşçileri Sendikası (Malatya)
- Tahmil Tahliye ve Demiryolu İşçi.Sen. (Mersin)
- Devlet Demiryolları İşçileri Sen. (Nazilli)

- Demiryolları İşçileri Sen. (Yerköy)
- Karadeniz Ereğlisi Demiryol İşçileri Sen. (Zonguldak)
- Maden ve Maden Sanayii İşçi.Sen. (Çeltek)

Deniz-İş Federasyonu (İstanbul):	4	4.260

- Liman ve Dokları Gemi San.İşçi.Sen. (İstanbul)
- Türkiye Tahmil Tahliye İşçi.Sen. (İstanbul)
- İstinye Gemi San.İşçi.Sen. (İstanbul)
- Deniz Vasıtalarını Koruma İşçi Sen. (İstanbul)

Türk Gemi-İş Federasyonu (İstanbul):	6	5.650

- Türkiye Denizciler Sendikası (İstanbul)
- Türk Gemi Katipleri ve Yard.Sen. (İstanbul)
- Ege Bölgesi Denizciler Sendikası (İzmir)
- Türkiye Limanları Denizciler Sen. (İstanbul)
- Tahmil Tahliye İşçileri Sendikası (İzmir)
- Tersane İşçileri Sendikası (İzmir)

Maden İşçileri Federasyonu (Zonguldak):	10	40.000

- Maden İşçileri Sendikası (Zonguldak)
- Maden Başçavuşları Sendikası (Zonguldak)
- Maden Katipleri Sendikası (Zonguldak)
- EKİ Motorlu Ş.T. ve Yar.Sen. (Zonguldak)
- Armutçuk Maden İşçi Sen. (Kdz.Ereğlisi)
- Maden Kömürü İşçi.Sen. (Değirmisaz)
- Kömür İşçileri Sen. (Tunçbilek)
- Maden İşçileri Sen. (Soma)
- Ergani Bakır Maden İşçi.Sen. (Maden)
- Divriği Cevherleri De.Çe.Kal.İşçi.Sen. (Divriği)

İstanbul İşçi Sendikaları Birliği:	22	24.803

- Türkiye Petrol İşçileri Sendikası (İstanbul)
- Elektrik Gaz ve Motorlu Taş.İşçi.Sendikası (İstanbul)
- Ma.İş.T.M.M.E. ve Ma.S.İşçi.Sen. (İstanbul)
- Şişe ve Cam San.İşçileri Sendikası (İstanbul)

- Basın Teknisyenleri Sendikası (İstanbul)
- Deri ve Kundura Sanayii İşçileri Sen. (İstanbul)
- Lastik ve Kauçuk San.İşçi.Send. (İstanbul)
- Deri ve Debağ İşçileri Sen. (İstanbul)
- Et Balık ve Bağırsak İşçi.Sen. (İstanbul)
- Türk Musikisi Mensupları Sen. (İstanbul)
- İlaç ve Kimya İşçileri Sen. (İstanbul)
- Haller Meyve ve Sebz.Ta.İşçi.Sen. (İstanbul)
- Gıda Sanayii İşçileri Send. (İstanbul)
- Çikolata ve Şekerli San.İşçi.Sen. (İstanbul)
- Su İşçileri Sen. (İstanbul)
- Yunus Çimento Fab.İşçi.Sen. (İstanbul)
- Çimento Endüstrisi İşçi.Sen. (İstanbul)
- Yaprak Tütün El İşçileri Sen. (İstanbul)
- MMV İşçileri Sen. (İstanbul)
- MMV DZ.Fab.İşçileri Sen. (İstanbul)
- Kontrpilak ve Ağaç San.İşçi Sen. (İstanbul)
- Film Sanayii İşçileri Sen. (İstanbul)
- PTT İşçileri Sen. (İstanbul) (ihraç edildi)
- Sıtma Savaş ve Hast. İşçi.Sen. (İstanbul) (mühfesih)

İzmir İşçi Sendikaları Birliği: 15 4.226

- Karayolları İşçileri Sendikası (İzmir)
- Ege Milli Müdafaa İşçileri Sendikası (İzmir)
- Çimento Sanayii İşçileri Sendikası (İzmir)
- Deri Debağ İşçileri Sendikası (İzmir)
- Ege Yağ Sanayii İşçileri Sendikası (izmir)
- Ege İnşaat İşçileri Sendikası (İzmir)
- Denizcilik Bankası Gümrük Anb.İşçi.Sen. (İzmir)
- Mensucat İşçileri Sendikası (İzmir)
- Müstahdemler ve Tezgahtarlar Sendikası (İzmir)

- Mezbaha İşçileri Sendikası (İzmir)
- Ödemiş Fırın İşçileri Sendikası (İzmir)
- Pamuklu Mensucat İşçileri Sendikası (İzmir)
- Şeker Sanayii İşçileri Sendikası (İzmir)
- İncir Üzüm Kurutucular Sendikası (İzmir)
- Yağlı Boya ve Badana İşçileri Sendikası (İzmir)

İzmir Ege İşçi Sendikaları Federasyonu: 18 9.400

- Yağ Sanayii İşçileri Sendikası (İzmir)
- Ege Bölgesi Tütün İşçileri Sendikası (İzmir)
- ESHOT İşçileri Sendikası (İzmir)
- Sürücüler Sendikası (İzmir)
- Devlet Su İşçileri Sendikası (İzmir)
- Matbuat Teknisyenleri Sendikası (İzmir)
- Ege Bölgesi Un ve Unlu Maddeler İşçi.Sen.(İzmir)
- Ayakkabı Sanayii İşçileri Sendikası (İzmir)
- Makina ve Teknik İşçileri Sendikası (İzmir)
- Taş İşçileri Sendikası (İzmir)
- Baraj ve Makina İşçileri Sendikası (Salihli)
- Belediye Temizlik İşçileri Sendikası (İzmir)
- Salihli Palamut İşçileri Sendikası (İzmir)
- Liman İnşaat İşçileri Sendikası (İzmir)
- Akdeniz Yapı İşçileri Sendikası (İzmir)
- Fırın İşçileri Sendikası (İzmir)
- Mensucat İşçileri Sendikası (İzmir)
- Ödemiş Tütün İşçileri Sendikası (İzmir)

Kocaeli İşçi Sendikaları Birliği (İzmit): 6 1.616

- Darıca Aslan Çimento İşçileri Sendikası (İzmit)
- Elektroşimi İşçileri Sendikası (İzmit)
- Gölcük Askeri İşyerleri Dz.Fb.İşçileri Sendikası (İzmit)
- Makina ve Teknik İşçileri Sendikası (İzmit)

- Marmara Bölgesi Petrol İşçileri Sendikası (İzmit)
- Yarımca ve Nişasta Glikoz İşçileri Sendikası (İzmit)

Ankara İşçi Sendikaları Birliği:	15	12.190

- Ekmek, Simit, Un, Unlu Maddeler İşçileri Sen. (Ankara)
- Et Balık Gıda San. İşçileri Sendikası (Ankara)
- Türkiye Toprak Mahsulleri Ofisi İşçileri Sen. (Ankara)
- Tarım ve Tarım San.İşçileri Sendikası (Ankara)
- Mihaniki ve Kimya İşçileri Sendikası (Ankara)
- Makine ve Kimya İşçileri Sendikası (Kırıkkale)
- Çimento İşçileri Sendikası (Ankara)
- Motorlu Taşıt ve Garaj İşçileri Sendikası (Ankara)
- İnşaat İşçileri Sendikası (Ankara)
- Elektrik Havagazı İşl.İşçileri Sendikası (Ankara)
- Barut ve Patlayıcı Maddeler İşçileri Sen. (Elmadağ
- Basın Teknisyenleri Sendikası (Ankara)
- Kıraathane ve Benzeri İşyerleri İşçileri Sen. (Ankara)
- Karayolları İşçileri Sendikası (Ankara)
- Türkiye Baraj-İş Sendikası (Nallıhan)

Sakarya Bölgesi İşçi Sendikaları Federasyonu (Eskişehir):	7	2.030

- Hava Sanayii İşçileri Sendikası (Eskişehir)
- Ekmek Simit Un, Unlu Mad.İşçileri Sen. (Eskişehir)
- Eskişehir Bölgesi Yapı İşçileri Sendikası (Eskişehir)
- Toprak Sanayii İşçileri Sendikası (Eskişehir)
- Belediye İşletmeleri İşçileri Sendikası (Eskişehir)
- Kaldırım İşçileri Sendikası (Eskişehir)

• Matbuat Teknisyenleri Sendikası (Eskişehir)		
Bursa İşçi Sendikaları Birliği:	6	1.050
• Elektrik Hr. Tam ve Taş. İşçileri Sendikası (Bursa)		
• Deri Saraç ve Ay.İşçileri Sendikası (Bursa)		
• Gıda Maddeleri İşçileri Sendikası (Bursa)		
• Ağaç Sanayii İşçileri Sendikası (Bursa)		
• Fırın, Un ve Unlu Maddeler İşçileri Sen. (Bursa)		
• İnşaat ve Top.İşçileri Sendikası (Bursa)		
Karadeniz İşçi Sendikaları Birliği (Samsun)	11	2.650
• Teknik ve Ağ.San.İşçileri Sendikası (Ayancık)		
• Devlet Su İşleri Sendikası (Samsun)		
• Un ve Unlu Maddeler İşçileri Sendikası (Samsun)		
• Karayollları İşçileri Sendikası (Samsun)		
• Hür.Tah.Tah.İşçileri Sendikası (Samsun)		
• Tahmil Tahliye İşçileri Sendikası (Samsun)		
• Liman ve Taş Ocakları İşçileri Sendikası (Samsun)		
• İnşaat İşçileri Sendikası (Samsun)		
• Alaçam Tütün İşçileri Sendikası (Samsun)		
• Hür Tütün İşçileri Sendikası (Samsun)		
• Tekel Tütün İşçileri Sendikası (Samsun)		
TÜRK-İŞ'e Doğrudan Bağlı Sendikalar:	7	6.597
• Türkiye Petrol İşçileri Sendikası (Batman)		
• Murgul Bakır Madeni İşçileri Sendikası		
• Karabük Demir-Çelik İşçileri Ağ.San.İşçileri Send.		
• Azot Sanayii İşçileri Sendikası (Kütahya)		
• Zirai Donatım İşçileri Sendikası (Adapazarı)		
• Keçiborlu Kükürt Havzası Maden İşçileri Sendikası		
• Çorum Çimento Fabrikası İşçileri Sendikası		
TOPLAM	215	173.770

Bu yıllarda Türkiye'de sendikaların üye sayısı azdı. Çalışma Bakanlığı verilerine göre, 1948-1960 döneminde sendikalar ve sendikaların üye sayıları aşağıda sunuluyor

Tarih	Sendika Sayısı	Sendika Üyesi Sayısı
1948	73	52.000
1949	77	72.000
1 Mayıs 1950	88	76.000
1 Mayıs 1951	137	110.000
1 Aralık 1952	248	130.000
1 Temmuz 1953	275	140.000
1 Temmuz 1954	323	180.000
1 Aralık 1955	363	189.000
1 Aralık 1956	376	209.000
31 Aralık 1957	385	244.000
1 Ekim 1958	394	262.000
10 Ağustos 1959	417	280.000
1 Eylül 1960	432	282.000

4. GENEL KURUL (19-21 KASIM 1960, ANKARA) VE SONRASI

TÜRK-İŞ'in 19-21 Kasım 1960 günlerinde toplanan genel kurulunda Genel Başkanlığa Seyfi Demirsoy, Genel Sekreterliğe Halil Tunç, Genel Saymanlığa da Ömer Ergün Seçildi. Yönetim Kurulu üyeliklerine ise Ömer Karahasan, Hasan Özgüneş, Kaya Özdemiroğlu, Burhanettin Asutay, İbrahim Denizcier, Ahmet Çehreli, Zeki Gedik, Avni Erakalın ve İsmail Topkar getirildi.

TÜRK-İŞ bu dönemde kamuoyunda itibarını ve etkinliğini daha da artırdı. 274 sayılı Sendikalar Yasası ve 275 sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Yasası'nın çıkarılması sürecinde TÜRK-İŞ önemli bir rol oynadı.

TÜRK-İŞ Kurucu Meclis'te 6 temsilci ile temsil edildi. 158 sayılı Yasa'nın 12. Maddesi, TÜRK-İŞ ve işçi federasyonları ve işçi birliklerinin yönetim ve icra kurulları üyelerinin yapacağı seçimle, Kurucu Meclis'e 6 işçi üyenin belirlenmesini öngörüyordu. 29 Aralık 1960 günü İstanbul'da yapılan seçimlerde Temsilciler Meclisi üyeliklerine Ömer Karahasan; İsmail İnan, Feridun Şakir Öğünç, Kerim Akyüz, Bahir Ersoy ve Tekin Çullu seçildi. Temsilciler Meclisi'nin devamı süresince bu üyeler TÜRK-İŞ'le yakın bir işbirliği içinde çalıştılar ve 1961 Anayasası'nın tarihimizin en demokratik anayasa olmasında önemli rol oynadılar.

TÜRK-İŞ, 1961 Anayasası halkoylamasında "evet" oyu kullanılması için yaygın bir kampanya örgütledi.

TÜRK-İŞ'e bağlı İstanbul İşçi Sendikaları Birliği'ne üye bazı sendikaların yöneticileri, 13 Şubat 1961 tarihinde Türkiye İşçi Partisi'ni kurdular.

İstanbul İşçi Sendikaları Birliği, 31 Aralık 1961 tarihinde o zamana kadarki en büyük işçi mitingi olan Saraçhane Mitingini düzenledi.

1961 yılında çeşitli işyerlerinde sakal boykotları yapıldı. 1962 yılından itibaren de et ve sebze-meyve boykotları gerçekleştirildi.

TÜRK-İŞ Yönetimi bu dönemde, 27 Mayıs sonrasında siyasi görüşleri nedeniyle işten çıkarılan işçilerin işyerlerine dönebilmeleri için büyük çaba harcadı ve bu konuda önemli başarılar elde etti.

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu 17 Nisan 1961 günü yaptığı toplantısında Türk sendikacılığının teşkilatlanma planını oluşturmayı kararlaştırıldı. Bu amaçla, 5 Aralık 1961 günü İsmail Topkar (Komisyon Başkanı), Kaya Özdemiroğlu (Raportör) ve Ahmet Çehreli'den (Üye) oluşturulan bir komisyon çalışmalarına başladı ve bir rapor hazırladı. TÜRK-İŞ'in daha sonraki yıllardaki çalışmalarında ve sendikaların birleştirilmesinde bu Komisyon'un raporu yolgösterici bir rol oynadı.

TÜRK-İŞ Mümessiller Heyeti 15 Ocak 1962 günü toplanarak işçi sınıfı ve sendikacılık hareketinin güncel sorunlarını değerlendirdi.

TÜRK-İŞ Yöneticileri, Türkiye Çalışanlar Partisi kurma çalışmalarını yürüttüler; ancak daha sonra bu girişimden vazgeçildi.

1962 yılı başlarında bölge sendika birlikleri feshedilerek, onların yerine TÜRK-İŞ Bölge Temsilcilikleri kuruldu.

TÜRK-İŞ 1962 yılından başlayarak Hükümet Temsilcileriyle düzenli toplantılar yaptı. Bu toplantıların ilki 9 Ağustos 1962 günü gerçekleşti ve tarım işçilerinin yasa koruması altına alınması, geçici işçiler, sosyal yardımlarda yeknesaklığın sağlanması, işyerlerinde kurulması düşünülen işletme komitelerinin esasları, Ortak Pazar, asgari ücretler, işçi ateşelikleri, siyasi nedenlerle işten çıkarılanlar, işçi disiplin kurullarında sendikaların temsili, sendikaların üye ödentilerinin işçilerin ücretlerinden işverence kesilmesi, radyolarda işçi saati, çocuk yuvaları ve kreşler, hafta tatili kanununun uygulanması, lise ve sanat okullarının ders programlarına iş hukukunun da eklenmesi gibi genel konular ele alındı. Ayrıca, Milli Savunma, İçişleri, Bayındırlık, Ticaret, Gümrük Tekel, Ulaştırma, Sanayi ve Maliye Bakanlıklarını ilgilendiren özel konular değerlendirildi.

TÜRK-İŞ'in Hükümetle yaptığı toplantıların ikincisi 9 Ağustos 1962 tarihinde gerçekleşti. Bu toplantıda da benzer konular ele alındı. Bu toplantılara daha ilerki tarihlerde devam edildi.

TÜRK-İŞ 22 Aralık 1962 günü Ankara'da Tandoğan Meydanı'nda "Milletçe düşmanı bulunduğumuz komünizmi ve demokrasiye aykırı davranışları tel'in amacıyla" bir miting düzenledi.

TÜRK-İŞ, 15 Mart 1963 tarihinden itibaren aylık bir dergi yayınlamaya başladı.

TÜRK-İŞ'e bağlı tüm kuruluşların genel başkanları 8 Nisan 1963 günü Ankara'da biraraya gelerek, "Türk Sendikacılarının Bildirisi"ni yayınladılar. Bu bildiride temel görüşler ifade ediliyor ve sendikalar, toplu sözleşme ve grev haklarına ilişkin tasarılar değerlendiriliyordu.

24 Temmuz 1963 günü 274 sayılı Sendikalar Yasası ve 275 sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Yasası yayınlanarak yürürlüğe girdi. TÜRK-İŞ, toplu sözleşme düzeninin oturması için yoğun bir çalışma sürecini başlattı. 24 Temmuz günü daha sonraki yıllarda işçi bayramı olarak kutlandı.

5. GENEL KURUL (27 OCAK - 2 ŞUBAT 1964, BURSA) VE SONRASI

TÜRK-İŞ'in 27 Ocak - 2 Şubat 1964 günleri toplanan genel kurulunda Genel Başkanlığa Seyfi Demirsoy, Genel Sekreterliğe Halil Tunç, Genel Saymanlığa da Ömer Ergün seçildi. Yönetim Kurulu üyeliklerine Halit Mısırlıoğlu, Mehmet Ali Sarı, Ekrem Özkılıç, Mahmut Yüksel, Ahmet Çehreli, Burhanettin Asutay, Rıza Tetik, Hasan Özgüneş, İsmail İnan, Cavit Yalçın, Ülkü Arman, İsmail Topkar, Abdullah Baştürk, Muzaffer Daysal, İbrahim Denizcier, Osman Soğukpınar, Ethem Ezgü, Sedat Ağralı, Rıza Kuas ve Hasan Türkay getirildiler.

TÜRK-İŞ, 1963 yılı Nisan ayından itibaren milletvekilleri ve senatörlerin işçi sorunlarına ilişkin tutumlarını izlemeye başladı. Ardından da, 1965 genel seçimleri öncesinde, çeşitli partilerden 9 milletvekilinin seçilmesini önlemek amacıyla 16 Ağustos 1965 günü bir kampanya açtı. Hükümet buna izin vermedi. TÜRK-İŞ'in hazırladığı kitapçığa el kondu; TÜRK-İŞ Genel Merkezi arandı. 28 Ağustos günü ise TÜRK-İŞ Eğitim Aracına Tokat'ta engel olundu ve üç TÜRK-İŞ görevlisi gözaltına alındı. TÜRK-İŞ Yöneticileri aleyhinde dava açıldı. Bu kampanyanın da etkisiyle, aleyhinde kampanya düzenlenen 9 milletvekilinin yalnızca 3'ü yeniden seçilebildi.

TÜRK-İŞ 1966 yılında Sendikacılık Koleji'ni açtı ve sendikacıların sistemli bir biçimde eğitilmesine başladı.

Bu yıllarda TÜRK-İŞ'in mevzuatın işçiler lehinde biçimlendirilmesi konusunda önemli katkıları oldu. Ayrıca, bağıtlanan toplu iş sözleşmeleri ile işçi haklarında ve ücretlerde önemli iyileştirmeler sağlandı.

Bakanlarla yapılan toplantılara bu yıllarda da devam edildi. Bu dönemde görüşmelerde, tarım işçilerinin durumu, Kıbrıs konusu, Planlama Konseyi, yurt dışındaki işçilerin durumu, idare amirlerinin tutum ve davranışları, işçi konutları, turizm, Emekli Sandığı'na tabi işçilerin durumu, toplu sözleşme genelgeleri, 440 sayılı Yasa'nın uygulanmasına ilişkin hazırlıklar, tasarruf bonoları, muvakkat işçiler, iş mahkemeleri, işten çıkarılan sendikacılar, Ordu Pazarlarına benzer nitelikte işçi pazarlarının kurulması, Harcırah Yasası'nın uygulanması, İş Yasası'nın 22. Maddesi gereğince kesilen paralar, işçi çıkartmaları, hafta tatilleri konusunda

kazanılan davalar, radyo saati, kamu sektöründe toplu görüşmelere katılan işveren temsilcilerinin yetiştirilmesi, işçi ücretlerinin zamanında ödenmesi, Çalışma Bakanlığı'nın 274 ve 275 sayılı Yasaların uygulanmasıyla ilgili tutum ve davranışı, İş Yasası'nın kapsamının genişletilmesi gibi konular yer alıyordu. TÜRK-İŞ bu dönemde işçi konutları konusuna büyük önem verdi.

TÜRK-İŞ'in çalışmaları sonucunda, sendikalar birleşti ve sendikacılık hareketi daha düzenli bir biçime sokuldu. 31.12.1965 tarihi itibariyle TÜRK-İŞ'e bağlı Türkiye tipi 30 sendikada 184 bin işçi üyeydi. Federasyonların durumu da şöyleydi:

TOLEYİS	**20 sendika**	**8.965 üye**
TÜTÜN MÜSKİRAT	**32 sendika**	**41.338 üye**
DYF-İŞ	**22 sendika**	**30.000 üye**
MADEN-İŞ Fed.	**21 sendika**	**55.712 üye**
HARB-İŞ Fed.	**22 sendika**	**29.271 üye**
METAL-İŞ Fed.	**10 sendika**	**14.580 üye**
YOL-İŞ Fed.	**18 sendika**	**19.800 üye**
TES-İŞ Fed.	**14 sendika**	**7.207 üye**
ULAŞ-İŞ Fed.	**9 sendika**	**10.810 üye**

1965 yılı sonu itibariyle 10.028 işçiyi temsil eden 19 sendikanın, Türkiye tipi örgütlenmiş bir sendikaya veya federasyona katılması gerekiyordu.

6. GENEL KURUL (7-14 MART 1966, ANKARA) VE SONRASI

TÜRK-İŞ'in 7-14 Mart 1966 günleri toplanan genel kurulunda İcra Kurulu genişletildi; iki genel sekreter yardımcısı eklendi. Genel Başkanlığa Seyfi Demirsoy, Genel Sekreterliğe Halil Tunç, Genel Saymanlığa Ömer Ergün, Genel Sekreter Yardımcılıklarına da Salahaddin Erkap ve Ethem Ezgü seçildi. Yönetim Kurulu üyeliklerine de İlhami Açıkgöz, Şerafettin Akova, Zeki Gedik, Mahmut Yüksel, Şevket Yılmaz, Mehmet Ali Sarı, Kemal Özer, Mustafa Şahin, Ekrem Özkılıç, İbrahim Denizcier, İhsan Dündar, Mukbil Zırtıloğlu, Hasan Türkay, Mehmet İnhanlı, Sedat Ağralı, Nusret Çoker, Osman İpekçi, Nihat Kaya, Enver Turgut, Kaya Özdemiroğlu ve Osman Soğukpınar getirildi.

TÜRK-İŞ bu yıllarda da hazırladığı yasa taslaklarıyla, başka kesimlerce hazırlanan taslaklar ve tasarılar üzerinde görüş açıklayarak, yasama sürecinin işçiler lehine işlemesine büyük çaba harcadı; sosyal sigortalar mevzuatının eksikliklerinin giderilmesi için yoğun çalışmalar yaptı.

Bu yıllarda da sorunların çözümü amacıyla Bakanlarla toplantılar düzenlendi. 11 Ekim 1966 ve 31 Mayıs 1967 günleri yapılan toplantıların sonuçları birer bildiri ile açıklandı.

TÜRK-İŞ bu yıllarda, ülkemizi, halkımızı ve işçileri ilgilendiren hemen her konuda görüş formüle etti ve kamuoyuna açıkladı.

31.12.1967 tarihi itibariyle TÜRK-İŞ'e bağlı Kuruluşların üye sayıları 544.936'yı buluyordu. Bağlı Kuruluşlar ve üye sayıları aşağıda sunulmaktadır:

Kuruluş	Üye Sayısı
Ağaç-İş	**3.100**
Basın-İş	**2.400**
Besin-İş	**2.100**
Çimse-İş	**10.100**
Ges-İş	**20.000**
Genel-İş	**16.421**
Sağlık-İş	**11.400**
Şeker-İş	**21.013**
Tarım-İş	**5.010**

Teksif	60.000
Tez Büro-İş	3.020
Yapı-İş	1.680
Likat-İş	12.775
Haberleşme-İş	760
Müzik-İş	450
Tümgıda-İş	117.000
Deri-İş	3.010
Dokgemi-İş	5.015
TGS	736
Hava-İş	2.010
Tümtis	7.000
Su-İş	2.164
Petrol-İş	12.000
Kristal-İş	3.050
Kağıt-İş	2.400
DYF-İŞ Fed.	30.100
Harb-İş Fed.	17.950
Maden-İş Fed.	58.512
Metal-İş Fed.	14.715
Toleyis Fed.	7.370
Tes-İş Fed.	15.064
Müskirat Fed.	29.532
Ulaş-İş Fed.	12.882
Yol-İş Fed.	34.197

7. GENEL KURUL (15- 22 NİSAN 1968, ANKARA) VE SONRASI

TÜRK-İŞ'in 15-22 Nisan 1968 günleri toplanan genel kurulunda Genel Başkanlığa Seyfi Demirsoy, Genel Sekreterliğe Halil Tunç, Genel Mali Sekreterliğe Ömer Ergün, Genel Eğitim Sekreterliğine Salahaddin Erkap ve Genel Teşkilatlandırma Sekreterliğine de Ethem Ezgü getirildi. Yönetim Kurulu üyeliklerine ise İsmail Topkar, Ekrem Özkılıç, Mehmet Ali Sarı, Feridun Şakir Öğünç, Mustafa Başoğlu, Şerafettin Akova, Halit Mısırlıoğlu, Kaya Özdemir, Sadık Şide, Orhan Sorguç, Celal Bülbül, Mahmut Yüksel, Şevket Yılmaz, Osman İpekçi, Mustafa Ulucan, Mehmet İnhanlı , Kemal Özer, Hasan Türkay, Binali Yağışan, İbrahim Denizcier, Orhan Erçelik, Mustafa Şahin, Abdullah Baştürk ve Osman Soğukpınar seçildi.

TÜRK-İŞ'in 24 ilkesinin 23'ü 7. Genel Kurul'da kabul edildi. 8. Genel Kurulda da 24. ilke eklendi. Bu ilkeler şunlardı:

1. TÜRK-İŞ, Türk milletinin ekonomik ve sosyal sorunlarını bir bütün olarak görür. Türkiye'nin hızlı, dengeli ve adil kalkınmasını işçilerin refah, huzur ve güvenliği için şart sayar. Kalkınmanın gerçekleşmesi için bütün toplum sorunları ile yakından ilgilenmeyi görev ve amaç bilir.

2. Anayasa'nın sosyal ve iktisadi haklar ve ödevler bölümünde yer alan hükümlerin mümkün mertebe kısa zamanda tam olarak uygulanması, Anayasa hükümlerinin yerine getirilmesi ve Anayasa'da öngörülen bütün hususların işler duruma getirilmesini TÜRK-İŞ gerekli sayar. TÜRK-İŞ bu hususun yerine getirilmesi için bütün gücüyle çalışmayı iktidar ve muhalefet partilerini bu yolda çalışmaya yöneltmek için etki gücünü kullanmayı ödev bilir.

3. Anayasa'da öngörülen prensiplerin gerçekleşmesi için göstereceği çabaların yanısıra, Anayasa dışı sosyal ve ekonomik bir düzen kurulması, devletin şeklinin değiştirilmesi, Atatürk devrimlerinin ve demokrasinin tahribi amacına yönelen

her türlü akıma karşı bütün gücüyle mücadele etmek TÜRK-İŞ'in temel görevlerinin başında gelir.

4. İşçilerin ve geniş halk topluluklarının sosyal, ekonomik ve siyasal haklarının tam bir özgürlük içinde tamam olarak uygulanması için TÜRK-İŞ yaygın ve yoğun bir eğitim seferberliğine girişecektir. TÜRK-İŞ cehaletle mücadeleyi ve halkın kültür seviyesini yükseltmeye yardımcı olmayı görevleri arasında sayar.

5. TÜRK-İŞ, sınıf ayrılıklarının derinleşmesine ve sınıf çatışmalarına yol açabilecek sebepleri ortadan kaldırmayı amaç alan ve sınıflar arasında denge, barış ve kaynaşma sağlayıcı bir politika izleyecektir.

6. Devlet kesiminde aşırı merkeziyetçilik ve siyasi müdahalelerin önlenmesi, işçilerin bütün işyerlerinde yönetime etkili olarak katılması, kardan ve verim artışından pay almalarının sağlanması konusunda güçlüklerin bertaraf edilmesini sağlamayı, TÜRK-İŞ, ilkeleri arasında sayar.

7. Tarım işçilerini kısa zamanda Tarım İş Kanununa kavuşturmak, tarım işçilerinin çalışma şartlarının adil esaslara bağlanmasını sağlayıcı tedbirleri almak ve gerçekleştirmek, TÜRK-İŞ'in başlıca görevleri arasındadır.

8. Mümkün olduğu kadar, bütün işçilerin İş Kanunu kapsamına alınmaları; kıdem tazminatı aynen korunmak ve işverenlerce ödenmeğe devam edilmek şartiyle, işsiz kalacak işçiler için İşsizlik Sigortası kurulması ve bu hususların süratle gerçekleştirilmesi TÜRK-İŞ'çe sağlanacaktır.

9. Topraksız, az topraklı veya dar gelirli köylünün yeterli toprağa ve verimli tarım işletmeciliğine kavuşmasını sağlayıcı, toprak dağılımında dengesizlik ve adaletsizliği önleyici, aynı zamanda tarımsal verimliliği arttırıcı bir toprak ve tarım reformu yapılmasını ve bu reformun hızlı sanayileşme ve işsizliği azaltma yönünden taşıdığı önemi gözönünde tutarak,

bir an önce gerçekleştirilmesi için siyasi partiler üzerinde bütün etkisini kullanmayı TÜRK-İŞ başlıca görev sayar.

10. Orman köylüsünü insan onuruna yaraşır bir yaşama seviyesine ulaştırabilmek üzere Devlet desteğinin sağlanması için gerekli çalışmaları yapmak TÜRK-İŞ'in görevleri arasındadır.

11. Yurdumuzda az gelişmiş bölgelerin kalkınması için plan ve yıllık programlarda bu bölgelere özel yer verilmesini ve bu bölgelerde alt yapı ve sanayi yatırımlarının arttırılmasını sağlama konusunda TÜRK-İŞ kendisine düşen görevi yapacaktır.

12. Adil bir vergi reformunun süratle yapılması, özellikle yüksek kazançlı büyük çiftçilerden yeterli vergi alınması, yoksul halka yük olan dolaylı vergilerin azaltılması, vergi kaçırma yollarının kapatılması, vergi ve servet açıklamasının devlete karşı yapılması konularında TÜRK-İŞ yetkili makamlar nezdinde gerekli ve etkili teşebbüslerde bulunacaktır.

13. Kredi dağılımında köklü değişiklikler yapılması, dar gelirli, topraksız veya tapusuz köylülerin faizcilere muhtaç olmaktan kurtarılması, kredi dağılımında iktisadi verimliliğin esas alınması, kredi kaynakları büyük tüccar ve aracılardan çok, üretici köylülere, esnaf ve sanatkarlara, plan amaçlarına uygun yatırım yapan gerçek sanayicilere, ortaklaşa yatırım yapmak isteyen halka açık anonim şirketlere yöneltilmesi TÜRK-İŞ'in görevleri arasındadır.

14. Üretici, köylü ve çiftçinin kooperatifleştirilmeleri, bu kooperatiflere devletin müdahalesini veya aracı ve tefecilerin sızmasını kesinlikle önleyici tedbirler alınması, ayrıca üretici kooperatiflere sınai tesisler kurma imkanlarının sağlanması konularında TÜRK-İŞ, yetkilileri zamanında uyaracak ve bu konuda gerekli çalışmaları yapacaktır.

15. Dış ticaret düzeninde gerekli değişiklikler yapılarak üretici, köylü ve çiftçilerin, sanayicilerin ve devletin kendi

ithalat ve ihracatlarını kendi kuruluşları yoluyla aracısız olarak yürütmeleri için gereken tedbirlerin alınması ve bu konuda gerekli çalışmaların süratle gerçekleştirilmesinin sağlanması için TÜRK-İŞ ilgililer nezdinde tüm ağırlığı ile gereken teşebbüsü yapacaktır.

16. Petrollerimiz ve madenlerimizin geniş ölçüde devlet eliyle işletilmesi, bu alanda özel teşebbüse, devlet yatırımlarının verimli olamıyacağı, küçük madenlerimizin işletilmesi için, devlet kontrolü ve işçilerin yönetimine katılmaları, kardan ve verim artışından pay almaları şartı ile izin verilebilmesini sağlayıcı tedbirlerin alınması konusunda TÜRK-İŞ gerekli çalışmaları yapacaktır. Bu alanda, yabancı sermayeye mümkün mertebe yer verilmemesi, yurdumuzun imkanları elverdiği anda yabancı sermayenin bu alanda çalıştırılmaması amaç edinilecek ve TÜRK-İŞ bu konuda takipçilik görevini eksiksiz yerine getirecektir.

17. Yerli sermayenin başarabileceği işler için yabancı sermayenin yurda sokulmaması, yabancı sermayenin yurt dışına büyük kar transferleri yapmasının önlenmesi, yabancı sermaye ile kurulan ortaklıklarda dünya ölçülerine uygun oranda ve milli ortaklıklardan alınanın üstünde Kurumlar Vergisi alınması konularında TÜRK-İŞ, yetkililer nezdinde gerekli çalışmaları yapacaktır. Yabancı hissedarların Türk devletine gelir vergisi ödememelerinden doğan kayıpların giderilmesi için tedbir alınmasını TÜRK-İŞ isteyecek ve bu konuda da gerekli çalışmaları yapacaktır.

18. Özel teşebbüsün Anayasa ve Plan ilke ve amaçlarına ve toplum yararına uygun işlemesi için etkili tedbirler alınmasını, kamu kesimi ile özel kesimde de plan disiplininin sağlanmasını TÜRK-İŞ ilgililerden isteyecektir.

19. Kalkınma planlarında, belirli programlarda işsizliği azaltıcı ve lüks tüketim harcamalarını önleyici yatırımlara öncelik tanınması konularında çalışmak TÜRK-İŞ'in görevleri arasındadır.

20. Devletin sosyal konut yapımına daha çok yardımcı olması, kendi evini kendi yapana Devletçe daha fazla yardım edilmesi, arsaya para yatırarak spekülatif kazanç yolu bulmanın önlenmesi TÜRK-İŞ'in yetkililer nezdinde isteyeceği önemli görevler arasındadır.

21. Sağlık alanında sosyal güvenliğin süratle bütün halkı kapsar duruma getirilmesi ve bu konuda gerekli tedbirlerin alınması için çalışmak TÜRK-İŞ'in görevidir.

22. Eğitimde adalet ve plan amaçlarına uygunluğun sağlanması, köy çocuklarına parasız mesleki eğitim yollarının açılması, üstün yetenekli bütün dar gelirli aile çocuklarının yüksek öğrenim seviyesine kadar çıkabilmeleri için devletçe gereken yardımın yapılması, varlıklı ailelerin eğitim harcamalarına katılmalarının sağlanması, işçilerin mesleki eğitimleri veya yeni teknolojilere intibak edebilmeleri için işyerlerinde sürekli eğitim programlarının uygulanmasının sağlanması TÜRK-İŞ'in görevleri arasındadır.

23. Ücrette adalet ve yeknesaklığın sağlanması devlete ait işyerlerinde çeşitli ücret ödemelerinin yarattığı huzursuzluğun giderilmesi konusunda TÜRK-İŞ kendisine düşen görevi yapacak ve yetkilileri bu konuda çalışmaya teşvik edecektir.

24. TÜRK işçisinin emeğini ordumuzun gücü ile birleştirerek yurt savunmasında öz kaynaklarımızın kullanılması ve savunma gücümüzün dış yardıma bağlı kalmadan yürütülebilmesi için, TÜRK-İŞ ulusal harb sanayiinin kurulması yolunda gerekli bütün çabayı gösterecektir.

TÜRK-İŞ 24 Ağustos 1969 tarihinde Ankara'da Tandoğan Meydanı'nda düzenlediği büyük bir mitingle, emekliliğe hak kazanmada 25 yıl sigortalılık ve 5000 gün prim ödeme koşullarının yeterli olmasını ve yaş sınırının kaldırılmasını sağlayan yasa değişikliğinin kabul edilmesine büyük katkıda bulundu.

8. GENEL KURUL (11-16 MAYIS 1970, ERZURUM) VE SONRASI

TÜRK-İŞ'in 11-16 Mayıs 1970 günleri toplanan genel kurulunda Genel Başkanlığa Seyfi Demirsoy, Genel Sekreterliğe Halil Tunç, Genel Mali Sekreterliğe Ömer Ergün, Genel Eğitim Sekreterliğine Salahaddin Erkap, Genel Teşkilatlandırma Sekreterliğine de Ethem Ezgü seçildi. Yönetim Kurulu üyeliklerine ise Şerafettin Akova, Mustafa Başoğlu, Abdullah Baştürk, Celal Bülbül, İbrahim Denizcier, Mehmet İnhanlı, Osman İpekçi, Halit Mısırlıoğlu, Feridun Şakir Öğünç, Kaya Özdemir, Kemal Özer, Ekrem Özkılıç, Mehmet Ali Sarı, Osman Soğukpınar, Orhan Sorguç, Mustafa Şahin, Sadık Şide, İsmail Topkar, Enver Turgut, Hasan Türkay, Mustafa Ulucan, Binali Yağışan, Şevket Yılmaz ve Mahmut Yüksel getirildi.

Genel Eğitim Sekreteri Salahaddin Erkap, genel kuruldan bir süre sonra bu görevinden kendi isteğiyle ayrıldı.

TÜRK-İŞ'e bağlı kuruluşların Ankara'da bulunan Başkanları 28 Aralık 1970 günü toplanarak, ülkemizdeki durumu değerlendirdi ve bu görüşmeler 29 Aralık 1970 günü bir bildiriyle kamuoyuna duyuruldu. Bu bildiride şöyle deniliyordu:

"Cumhuriyet tarihimizin hiçbir döneminde görülmemiş bir karışıklık içinde bulunan yurdumuz, gittikçe daha büyük buhranlara sürüklenmektedir...

"Kurtuluş ümidimizin üstünde toplandığı parlamentomuz ise, toplumun ciddi ve hayati ihtiyaçlarını unutmuş görünüyor. Bir an önce çıkarılması gerekli çok önemli bazı yasalar, bir takım gensoru önergeleri görüşmeleri yüzünden bir türlü Meclis Genel Kuruluna gelemiyor. Denetim, elbette parlamentonun başta gelen önemli görevlerinden biridir, ama, yasama organımız bunu da yapamıyor.

"Türk İşçi Hareketini temsil eden en büyük işçi örgütü olarak TÜRK-İŞ'in bu şartlar içinde sessiz olması O'nun da sorumluluklarını inkar etmesi demek olacaktır...

"TÜRK-İŞ bugüne kadar, uyarma görevini kanun sınırları içinde yerine getirmiş olmanın vicdan huzurunu duymaktadır. Ne var ki, sorumluluk taşıyanlar, bu uyarmaları tam bir vurdumduymazlık içinde dinlemişler, dikkate almamayı tercih etmişlerdir. Oysa, TÜRK-İŞ'in uyarmaları, bu kuruluşları Anayasa çizgisi içene sokmak için bir çağrı niteliği taşımaktaydı.

"TÜRK-İŞ bu uyarıları yaparken, sorunlara, Anayasa çizgisi içinde çözüm bulunacağı ümit ve temennisindeydi.

"Bu şartlar altında, TÜRK-İŞ, uyarma görevine, artık başka bir biçimde devam kararındadır...

"Anayasamız, dibacesinde belirtildiği üzere, Türk milletinin bekçiliğine emanet edilmiş bulunmaktadır. Bu durumda, işçiler Anayasayı korumak için harekete geçmek durumunda kalmışlardır.

"TÜRK-İŞ'e bağlı kuruluşların başkanları, başta Hükümet ve parlamento olmak üzere, bütün yetkililerin uyarılmasını sağlamak amacıyla işçilerin işi durdurmalarını kararlaştırmışlardır. 1 milyon işçinin katılacağı bu hareketin başlayacağı gün ve saat ile uygulama şekli TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu tarafından tespit edilecektir...

"TÜRK-İŞ, işçilerin bu davranış ile tarihi bir uyarma görevini yerine getirmiş olacaklarına inanmakta ve hiç olmazsa, bu uyarının dikkate alınarak, TÜRK-İŞ tarafından yeni hareketlere girişilmesine yol açılmamasını temenni etmektedir."

Bu açıklamanın yapılmasının ardından, 29 Aralık 1970 gecesi TÜRK-İŞ'e bombalı bir saldırı düzenlendi. TÜRK-İŞ, bu saldırıyı protesto etmek amacıyla, 31 Aralık 1970 günü saat 9-11 arasında iş durdurdu.

TÜRK-İŞ, 12 Mart 1971 sonrasında da demokrasiyi koruma görevini sürdürdü. 3 Mayıs 1971 günü Başbakan Nihat Erim'e sunulan muhtırada bu çizgisini açıkça ifade ediyor ve DİSK'e de aşağıdaki şekilde sahip çıkıyordu:

"Kanun dışı anarşik hareketleri desteklediği iddiasıyla birçok örgütün kapatıldığı ya da çalışmaktan alıkonduğu bir dönemde, bazı işçi kuruluşlarının da bu işlemle karşılaşacağı söylentileri yayılmaktadır. Nitekim şu sırada DİSK'in kapatılacağı yolunda rivayetler dolaşmağa başlamıştır. DİSK'le mücadele halinde olduğumuzu, tutum ve davranışını kesinlikle onaylamadığımızı ve aramızda köklü bir anlayış farkı bulunduğunu biliyorsunuz. Bütün bunlara rağmen, hemen belirtelim ki, karşısında olduğumuz DİSK'in kapatılması dahi sendikal özgürlüklere karşı girişilmiş bir hareket sayılacaktır.

TÜRK-İŞ bu yıllarda 1961 Anayasasını savundu ve yaşanan olaylarda suçlunun Anayasa değil, başkaları olduğunu ifade etti. Anayasa'nın değiştirilmesi gündeme geldiğinde, buna ilk karşı çıkan kuruluş TÜRK-İŞ oldu. TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, 9-10 Temmuz 1971 günleri yaptığı toplantısında bu konuyu görüştü. Yönetim Kurulu'nun 12 Temmuz 1971 günlü bildirisinde de 1961 Anayasası savunuldu.

Bu yıllarda işverenlerin gündeme getirdikleri lokavtlar, işyerlerinde huzuru kaçıran önemli bir etmendi.

TÜRK-İŞ bu dönemde meydana gelen Bingöl depremi sonrasında bir kampanya açarak toplanan para ile Bingöl'de ilk ciddi sınai yatırım olacak olan Bingöl Yem Süt ve Besicilik A.Ş.'nin oluşturulmasına katkıda bulundu. Toplanan para, Bingöl İl Özel İdaresi ile Bingöl Belediyesine devredildi.

9. GENEL KURUL (28 MAYIS - 5 HAZİRAN 1973, ANKARA) VE SONRASI

TÜRK-İŞ'in 28 Mayıs - 5 Haziran 1973 günleri toplanan genel kurulunda Genel Başkanlığa Seyfi Demirsoy, Genel Sekreterliğe Halil Tunç, Mali Sekreterliğe Ömer Ergün, Genel Eğitim Sekreterliğine Kaya Özdemir, Genel Teşkilatlanma Sekreterliğine de Ethem Ezgü seçildi. Yönetim Kurulu üyeliklerine ise Ömer Deniz, Sadık Şide, Orhan Erçelik, İbrahim Denizcier, Ahmet Kurt, İbrahim Çapan, Necati Cansever, Ahmet Karahan, Binali Yağışan, İsmail Özkan, Şevket Yılmaz, İhsan Sücülü, Mehmet İnhanlı, Kemal Özer, Mehmet Tezer, Orhan Sorguç, Enver Kaya,

Aslan Sivri, Hasan Türkay, Mustafa Başoğlu, Erdoğan Balcı, Yılmaz Gümüşbaş, Mustafa Şahin ve Adnan Başaran getirildiler.

Genel kuruldan kısa bir süre sonra, 14 Ocak 1974 tarihinde, Genel Başkan Seyfi Demirsoy vefat etti. TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, Genel Sekreterimiz Halil Tunç'u Genel Başkanlığa getirdi. Yönetim Kurulu üyesi Sadık Şide de Genel Sekreterlik görevine atandı.

TÜRK-İŞ, ülkemizin son derece büyük karışıklıklar yaşadığı bu dönemde, her türlü terör eylemine kesin ve açık bir biçimde karşı çıktı ve parlamenter demokratik düzenin gerektiği gibi işlemesi için büyük çaba gösterdi. TÜRK-İŞ sürekli olarak demokrasiyi, siyasal istikrarı, toplumsal huzuru savundu. Bu doğru çizgisi nedeniyle sık sık saldırılara maruz kaldı.

TÜRK-İŞ 20 Temmuz 1974 günü başlayan Kıbrıs Barış Harekatını tüm gücüyle destekledi ve uluslararası platformlarda Türk tezinin haklılığını başarıyla savundu. TÜRK-İŞ, Kıbrıs Barış Harekatı nedeniyle tüm grevleri durdurdu.

TÜRK-İŞ bu yıllarda yaptığı açıklamalarla ve hükümetlere sunduğu ve görüşlerini içeren raporlarla, teröre engel olunmasını, toplumsal huzuru ve siyasal istikrarı sağlayacak hoşgörü ve uzlaşma anlayışının hakim kılınmasını istedi.

Bu dönemin en önemli olaylarından biri, İzmir genel greviydi. 16 Haziran 1975 günü Genel Sekreter Halil Tunç'un elektrik dağıtım merkezinde şalteri indirmesiyle başlayan uyarı direnişi İzmir'de büyük etki yaptı. 8 saat süren direnişe 80 bin işçi katıldı.

TÜRK-İŞ bu dönemde işçi eğitimlerine büyük önem verdi. 5 Mayıs 1975 tarihinde Türk-İş İşçi Eğitim Vakfı kuruldu. Ayrıca, Samsun'da günümüzde Eğitim Merkezi olarak faaliyet gösteren sitenin yapımına da bu dönemde hız verildi.

10. GENEL KURUL (12-18 NİSAN 1976, ANKARA) VE SONRASI

TÜRK-İŞ'in 12-18 Nisan 1976 günleri toplanan genel kurulunda Genel Başkanlığa Halil Tunç, Genel Sekreterliğe Sadık Şide, Genel Mali Sekreterliğe Ömer Ergün, Genel Eğitim Sekreterliğine Kaya Özdemir, Genel Teşkilatlandırma Sekreterliğine de Ethem Ezgü seçildi. Yönetim Kurulu üyeliklerine ise İbrahim Denizcier, Orhan Sorguç, Şevket Yılmaz, Vahap Güvenç, Kemal Özer, Mehmet Tezer, Binali Yağışan, İsmail Topkar, Yaşar Doğualp, Mustafa Şahin, Ömer Deniz, Necati Cansever, İsmail Özkan, Fevzi Baştürk, Akif Keskin, Mehmet Şişmanoğlu, Mustafa Özbek, Aslan Sivri, Halit Mısırlıoğlu, Orhan Erçelik, Doğan Üstkanat, Hüseyin Pala, Şerafettin Akova, Emin Kul, Erdoğan Balcı, Ahmet Kurt, Sabri Işık, Mustafa Başoğlu, Mustafa Odabaş, Kenan Durukan, Ercan Hersek, Fuat Alan, İbrahim Çapan, Nihat Kaya, Erol Aykaş ve Necati Taşkın getirildiler.

TÜRK-İŞ, ülkemizin bu karışık döneminde de demokrasiyi, toplumsal huzuru, sorunların uzlaşma yoluyla çözülmesini, Türkiye Cumhuriyeti'nin bütünlüğünü ve bağımsızlığını, temel işçi haklarını ve özgürlüklerini savundu.

TÜRK-İŞ 5 Ekim 1977 tarihinde, başta Cumhurbaşkanı Sayın Fahri Korutürk ve Başbakan Sayın Süleyman Demirel olmak üzere, tüm siyasi parti liderlerine ve Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisi Başkanlarına bir muhtıra sundu.

Bu muhtırada, anayasal rejime sahip çıkılması, komünizmle, faşizmle ve her türlü emperyalizmle etkin ve kesin bir mücadeleye girişilmesi, yasadışı eylemlerin kökünün kısa zamanda kazınması isteniyordu. Bu amaçla, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin iyi ve etkili bir biçimde çalışması talep ediliyordu. Asayişsizliğin ulusumuzu tedirgin ettiği ifade ediliyordu. Ardından, ülkemizin temel sorunlarına ilişkin görüşler belirtildikten sonra, 41 adet yasa teklif sunuluyordu.

TÜRK-İŞ bu dönemde kamu sektöründe yaygınlaşan partizanlık olaylarına karşı da açık bir tavır aldı.

TÜRK-İŞ bu yıllarda konut ve özellikle işçi tüketim kooperatifçiliğini etkili bir biçimde destekledi. 1975 yılında kurulan TÜKOBİRLİK'in çalışmaları özellikle bu yıllarda yoğunlaştı.

Bu dönemde TÜRK-İŞ Genel Başkanı Halil Tunç ile Başbakan Bülent Ecevit arasında 19 Temmuz 1978 tarihinde imzalanan Toplumsal Anlaşma, günümüzde de ışık tutabilecek nitelikte son derece önemli bir belgedir.

TÜRK-İŞ
Bilgi Merkezi

11. GENEL KURUL (16-22 NİSAN 1979, ANKARA) VE SONRASI

TÜRK-İŞ'in 16-22 Nisan 1979 günleri toplanan genel kurulunda Genel Başkanlığa İbrahim Denizcier, Genel Sekreterliğe Sadık Şide, Genel Mali Sekreterliğe Ömer Ergün, Genel Eğitim Sekreterliğine Kaya Özdemir ve Genel Teşkilatlandırma Sekreterliğine de Orhan Erçelik seçildi. Yönetim Kurulu üyeliklerine ise Şevket Yılmaz, Vahap Güvenç, Orhan Sorguç, Zeki Gedik, Faruk Barut, Ahmet Kurt, Mustafa Özbek, Muammer Gür, Mustafa Başoğlu, Necati Cansever, Sabri Işık, Aslan Sivri, Nihat Kaya, Yaşar Doğualp, Fuat Alan, Akif Keskin, Hüseyin Pala, Kemal Özer, Mehmet Tezer, Şerafettin Akova, Zeynel Irmak, Kemal Sarısoy, Hüseyin Düzgün, Cevdet Selvi, Yener Kaya, Halit Mısırlıoğlu, Emin Kul, Uğur Batmaz, Necati Taşkın, Kenan Durukan, İbrahim Öztürk, İbrahim Çapan, Ercan Hersek, Hasan Basri Babalı, Servet Sofuoğlu ve Fevzi Baştürk getirildi.

Türkiye ekonomisi 1970'li yıllardan itibaren giderek derinleşen bir bunalıma girmişti. Ayrıca, özellikle 1975 yılından sonra, belirli güçler toplumda iç kavgalar yaratmışlardı. Ülkeye huzursuzluk hakimdi. TÜRK-İŞ bu zor koşullarda temsil ettiği kitlenin hak ve çıkarlarını korumaya çalıştı.

24 Ocak 1980 istikrar programı ülkemizde yalnızca ekonomik değil, fakat aynı zamanda toplumsal ve siyasal ilişkiler açısından da bir dönüm noktasıydı. İktidardaki azınlık Hükümeti'nin IMF ve Dünya Bankası'nın talepleri doğrultusunda uygulamaya koyduğu bu program sonrasında özellikle kamu kesiminde sürmekte olan toplu iş sözleşmelerinde uyuşmazlıklar tutuldu; büyük bir gerginlik yaşanmaya başlandı.

1980 yılının ilk 8 ayında 131 bin işçiyi kapsayan 47 grev ertelemesi yapıldı. 131 bin işçinin 110 bini TÜRK-İŞ'e bağlı sendikalara üyeydi. TÜRK-İŞ'in de çabaları sonucunda, Hükümetin tavrı değişti ve Ağustos ayından itibaren kamu kesiminde çok başarılı toplu iş sözleşmeleri imzalandı. Ancak istikrar programını parlamenter demokrasi içinde uygulayamayanlar, parlamento-dışı yollara başvurdular.

Ülkemiz işçi sınıfı ve sendikacılık hareketi, 12 Eylül 1980 askeri müdahalesi ile çok zor bir döneme girdi. Bu dönemde işçi sınıfı ve sendikacılık hareketinin yürürlükteki mevzuatta ve bağıtlanmış toplu iş

sözleşmelerinde yer alan birçok hakkı, anti-demokratik bir biçimde gaspedildi.

TÜRK-İŞ, bu kayıpları asgaride tutabilmek ve bir an önce sivil yönetime geçilmesini sağlayabilmek amacıyla, belirli çabalar gösterdi ve büyük fedakarlıklarda bulundu. Ancak, TÜRK-İŞ'in kendisini çok sıkıntıya sokacak olan bu fedakarlıkları, 1982 Anayasası'nın çalışma yaşamına ilişkin bölümlerinin işverenlerin istekleri doğrultusunda biçimlendirilmesini, 2821 sayılı Sendikalar Yasası ile 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Yasası'nın işverenlerin isteklerinden eksik kalanları da tamamlamasını önleyemedi.

Askeri yönetim döneminde, TÜRK-İŞ'e bağlı Yol-İş Federasyonu üyesi İstanbul Yol-İş Sendikası, İzmir Yol-İş Sendikası, Diyarbakır Yol-İş Sendikası, Ankara Yol-İş Sendikası, ilgili Sıkıyönetim Komutanlıkları tarafından faaliyetten alıkondu. Bu sendikaların yöneticilerinin bir bölümü gözaltına alındı. Petrol-İş Sendikası'nın İstanbul, İstanbul Anadolu, Yarımca, Gemlik ve İzmir Şubeleri de ilgili Sıkıyönetim Komutanlıklarınca faaliyetten alıkondu. TÜRK-İŞ üyesi diğer bazı sendikalar da baskılarla karşılaştı. Bu dönemde TÜRK-İŞ'in her türlü sendikal faaliyeti güvenlik güçlerince sürekli olarak denetlendi ve kısıtlandı.

Toplu pazarlığın ortadan kaldırıldığı dönemde Yüksek Hakem Kurulu yürürlüğü sona ermiş toplu iş sözleşmelerindeki birçok hakkı yoketti. Yüksek Hakem Kurulu'nun uygulamaları, Kurul'daki TÜRK-İŞ temsilcileri olan Mustafa Başoğlu ve Emin Kul tarafından daha 2 Nisan 1981 tarihinde bir basın toplantısıyla eleştirildi. M.Başoğlu ve E.Kul, toplu iş sözleşmelerinin bir bölümüne muhalefet şerhi koydular. Daha sonra da uygulamaları protesto ederek Yüksek Hakem Kurulu'ndaki görevlerinden istifa ettiler.

12. GENEL KURUL (24-28 MAYIS 1982, ANKARA) VE SONRASI

TÜRK-İŞ'in 24-28 Mayıs 1982 günleri toplanan genel kurulunda Genel Başkanlığa Şevket Yılmaz, Genel Sekreterliğe Sadık Şide, Genel Mali Sekreterliğe Ömer Ergün, Genel Eğitim Sekreterliğine Kaya Özdemir ve Genel Teşkilatlandırma Sekreterliğine de Yusuf Ziya Kara seçildi.

TÜRK-İŞ, 1982 Anayasa taslağının işverenlerin istediği doğrultuda hazırlandığını kamuoyuna açıkladı ve gerekli değişikliklerin yapılması için çaba gösterdi. Bu konuda hazırlanan üç broşür kamuoyuna ve üyelere dağıtıldı.

8 Eylül 1982 tarihinde Ankara'da Arı Sineması'nda düzenlenen toplantıya 1700 Sendika Genel Merkez ve Şube Yöneticisi katıldı. Genel Başkan Şevket Yılmaz yaptığı konuşmada, "kravatları çıkarır atarız, tulum sırtımızda, 67 ilde yalnızca siyaset yaparız," dedi.

Anayasa Tasarısının Danışma Meclisi'ndeki oylaması sırasında, TÜRK-İŞ'ten Mustafa Alpdündar, Feridun Şakir Öğünç ve Vahap Güvenç, açıkça "hayır" oyu kullandılar.

TÜRK-İŞ, yaptığı girişimler sonucunda, Milli Güvenlik Konseyi'nin aşağıdaki üç önemli konunun da yer aldığı çeşitli konularda değişiklik yapmasını sağladı.

- Tasarıda, "üye aidatını sendikaya doğrudan öder" hükmü yer alıyor ve "check-off" sistemi kaldırılıyordu.

- Tasarıda, "en çok beş işçi çalıştırılan küçük işyerlerinde toplu iş sözleşmesi, grev ve lokavt yapılamaz" hükmü yer alıyordu.

- Tasarıda, bir grevin 60 gün devam etmesi halinde taraflardan birinin veya Çalışma Bakanının başvurusu üzerine Yüksek Hakem Kurulu'nun uyuşmazlığı sonuçlandıracağı hükmü bulunuyordu.

Bu ve benzeri üç düzenlemeler, sendikalar ve işçiler lehine değiştirildi.

TÜRK-İŞ, Anayasa halkoylamasında sivil yönetime bir an önce geçilmesini sağlayabilmek amacıyla, sandık başına gidilmesi çağrısını yaptı.

OLAĞANÜSTÜ GENEL KURUL (18 TEMMUZ 1983, ANKARA)

2821 sayılı Sendikalar Yasası'nın kabulünün ardından TÜRK-İŞ 18 Temmuz 1983 günü olağanüstü genel kurulunu toplayarak, TÜRK-İŞ Tüzüğünü yeni Yasaya uygun hale getirdi. Genel Kurul'da kabul edilen Tüzük'te Amaç şu şekilde ifade ediliyordu:

> **"Madde 2: TÜRK-İŞ; insan hakları, çoğulcu ve özgürlükçü demokrasi kuralları, Atatürk ilkeleri, milli, demokratik, laik ve sosyal hukuk devleti anlayışı çerçevesinde çalışanların hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek amacını taşır. Bu amacın gerçekleştirilmesine engel teşkil eden komünizm, faşizm, gericilik, yoksulluk, cehalet ve sefaletle, devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünün zedelenmesini hedef alan faaliyetlerle mücadele eder. TÜRK-İŞ bu amaç çerçevesinde yapacağı çalışmalarda siyasal partilere karşı bağımsızlığını korur."**

13. GENEL KURUL (21-25 ARALIK 1983, ANKARA) VE SONRASI

TÜRK-İŞ'in 21-25 Aralık 1983 günleri toplanan genel kurulunda Genel Başkanlığa Şevket Yılmaz, Genel Sekreterliğe Sadık Şide, Genel Mali Sekreterliğe Ömer Ergün, Genel Eğitim Sekreterliğine Kaya Özdemir ve Genel Teşkilatlandırma Sekreterliğine Orhan Balaban seçildi.

Ülkemizin büyük bir çoğunluğu, sivil yönetime ve toplu pazarlık düzenine yeniden geçilmesiyle, gerek mevzuat, gerek toplu iş sözleşmeleri alanlarındaki kayıpların hızla telafi edilebileceği inancını taşıyordu. Ancak Başbakan Turgut Özal'dan sıcak bir yaklaşım görülmeyince, çeşitli faaliyetler düzenlenmeye başlandı.

TÜRK-İŞ, 11 Mart 1984 günü İzmir'de bir kapalı salon toplantısı düzenledi. 3 Haziran 1984 günü de İstanbul'da Açıkhava Tiyatrosu'nda bir toplantı yapıldı.

TÜRK-İŞ'in Hükümetle 17 Temmuz 1984 günü yaptığı birinci zirve toplantısından bir sonuç alınamadı. 11 Şubat 1985 tarihli ikinci zirvenin de başarısızlıkla sonuçlanması üzerine ilişkiler sertleşme eğilimine girdi.

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu'nun 15 Şubat 1985 günlü toplantısında, sessiz yürüyüş ve 1 saatlik iş bırakma gibi öneriler gündeme geldi. TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, 28 Mart 1985 günlü toplantısından sonra yaptığı açıklamada, kamu kesimi toplu sözleşme görüşmelerinin 15 Nisan'a kadar kesileceğini bildirdi.

Hükümet, TÜRK-İŞ'in bu tavrına karşı, sendikaları kamuoyunun gözünde yıpratmayı amaçlayan bir kampanya başlattı. TÜRK-İŞ'e ve bağlı Sendikalara, anti-demokratik denetim mekanizmaları ve gerçek-dışı iddialar kullanılarak, baskı yapıldı.

29 Nisan 1985 günü yapılan üçüncü zirve toplantısından da işçiler lehine bir sonuç alınamadı.

TÜRK-İŞ, bu gelişmeler karşısında, 12 Mayıs 1985 günü Bursa'da bir kapalı salon toplantısı düzenledi. Hükümet ise baskılarını çeşitli biçimlerde sürdürdü. TÜRK-İŞ Genel Başkanı Şevket Yılmaz, 1 Haziran 1985 günü yaptığı açıklamada, "biz bu hükümetten ümidi kestik," diyordu.

Hükümet ise TÜRK-İŞ'in karşısına MİSK'i çıkarmak için çeşitli girişimlerde bulundu. TÜRK-İŞ Genel Başkanı Şevket Yılmaz'a ait olmayan bir açıklama, Genel Başkanın demeci gibi basına verildi. TÜRK-İŞ çeşitli biçimlerde yıpratılmaya çalışıldı.

TÜRK-İŞ 31 Temmuz 1985 günü Samsun'da bir kapalı salon toplantısı düzenledi. TÜRK-İŞ Yöneticileri, 8 Ekim - 19 Ekim 1985 günleri sendikal sorunların yerinde saptamak amacıyla 11 ili kapsayan bir Doğu Gezisi yaptılar.

Genel Başkan Şevket Yılmaz bu dönemde şunları söyledi: "Türk Silahlı Kuvvetleri'nden sonra en büyük organize güç olan TÜRK-İŞ'in sesini dikkate almayanlar, mutlaka bir gün bu anlayışlarını değiştirmek zorunda kalacaklardır."

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu 28-29 Kasım 1985 günleri yaptığı toplantısında, açık hava toplantıları, gösteri yürüyüşleri ve benzeri eylemlerin düzenlenmesi kararını aldı ve kamuoyuna açıkladı.

10 Aralık 1985 günü Antalya'da mahalli sendikalar tarafından bir kapalı salon toplantısı düzenlendi.

21 Aralık 1985 günü Ankara'da Arı Sineması'nda 1800 dolayında Sendika Yöneticisi ve Temsilcisinin katılımıyla Parlamento Üyelerine Çağrı Toplantısı yapıldı. Bu toplantıya, ICFTU Genel Sekreteri John Vanderveken de katıldı. Genel Başkan Şevket Yılmaz bu toplantıda yaptığı konuşmada şunları söyledi:

> **"Eylem kararları alındı, diyalog çağrısı artık bizden gelmeyecek... 34 yıldır çareyi sokakta aramayan TÜRK-İŞ'i sokağa çıkmaya mecbur bıraktılar."**

21 Aralık toplantısında "işçiler elele, genel greve" sloganı atıldı.

TÜRK-İŞ 12 Eylül sonrasında ilk mitingi 8 Şubat 1986 günü Balıkesir'de yaptı. 22 Şubat 1986 günü ise İzmir mitingi gerçekleştirildi. İzmir mitingi öncesinde işverenlerin ve polisin büyük baskısı yaşandı. Mitingde olay çıkacağı yolunda söylentiler yayıldı. Tüm baskılara ve aleyhte çabalara rağmen, İzmir Mitingi başarılı bir biçimde gerçekleşti.

Genel Başkan Şevket Yılmaz, 16 Haziran 1986 günü Uluslararası Çalışma Örgütü Uluslararası Çalışma Konferansı Genel Kurulunda yaptığı

konuşmada, 1982 Anayasası ve 2821-2822 sayılı Yasalarda yer alan kısıtlamaları eleştirdi.

22 Haziran 1986 günü ise Eskişehir'de bir toplantı ve gösteri yürüyüşü yapıldı.

TÜRK-İŞ 1986 yılı sonunda yapılacak ara seçimlerde ANAP'a oy verilmemesi doğrultusunda çağrılar yapmaya başladı. Genel Başkan Şevket Yılmaz, "işçinin hakkını elinden alanlara oy vermesi düşünülemez" diyordu. Bu amaçla, Manisa, Samsun, Zonguldak ve Gaziantep'te miting ve yürüyüş, ara seçim yapılacak diğer illerde kapalı salon toplantılarının yapılması kararlaştırıldı.

Valilikler, Manisa, Samsun, Gaziantep ve Zonguldak yürüyüş ve mitinglerine izin vermedi. Genel Başkan Şevket Yılmaz da, 9 Eylül 1986 günü, işçilerin, ANAP dışındaki partilerden birine oy vermeleri için çağrıda bulundu. Genel Başkan Şevket Yılmaz, 26 Eylül 1986 günü düzenlediği basın toplantısında da şunları söyledi:

> **"Özal ve ekibi, işçinin ilik kemiğine kadar sömürülmesinde sermaye ile, ekonomiyi yönlendiren, düğmeleri avucunda tutan para kuruluşlarıyla, yabancı sermaye ile aynı düşüncededir. Türk işçisine son altı yıldır yapılan, Türkiye Cumhuriyeti'nin bütün tarihi boyunca yapılan haksızlıklardan, adaletsizliklerden fazladır."**

Şevket Yılmaz konuşmasını, "Özal ve ekibinin, sermayenin haksızlıklarına" dur denilmezse, "bize meydanlar dar gelir" diye bitirdi.

14. GENEL KURUL (22-28 ARALIK1986, ANKARA) VE SONRASI

TÜRK-İŞ'in 22-28 Aralık 1986 günleri toplanan genel kurulunda önemli kararlar alındı. Bu kararlardan biri, genel kurul günlerinde İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesi tarafından kapatılma kararı verilen DİSK'e aitti. Genel Kurul bu konuda şu kararı kabul etti:

> **"TÜRK-İŞ 14. Genel Kurulu, sendikaların ve sendikacıların sendikal mücadelelerinden dolayı yargılanmalarını ve mahkum edilmelerini sendikal hak ve özgürlükleri ortadan kaldırıcı nitelikte bulmaktadır. Bu konuda ICFTU nezdinde tüm girişimlerle duyarlılık sağlanacaktır."**

TÜRK-İŞ genel kurulu ilk kez eylem kararı aldı. Karar şöyleydi:

> **"TÜRK-İŞ, yukarıda sayılan ilke ve gerekleri yaşama geçirmek için örgütlü ve ilkeli bir mücadeleyi sonuna dek verecektir. Bu nedenle 1987 yılı TÜRK-İŞ için Eylem Yılı başlangıcı olacaktır."**

Genel Kurulda yapılan seçimlerde Genel Başkanlığa Şevket Yılmaz, Genel Sekreterliğe Emin Kul, Genel Mali Sekreterliğe Çetin Göçer, Genel Eğitim Sekreterliğine Mustafa Başoğlu ve Genel Teşkilatlanma Sekreterliğine de Orhan Balaban seçildiler.

TÜRK-İŞ ve bağlı Sendikalarımızın Yöneticileri 24 Mart 1987 günü TÜRK-İŞ Genel Merkezi'ndeki salonda bir toplantı yaptılar ve ardından, sorunlarımızı dile getiren bir mektubun TBMM Başkanlığı'na verilmesi için Meclis'e yürümeye çalıştılar. Ancak polis yürüyüşe engel oldu. Az sayıda Yönetici polis kordonunu aşarak Meclis'e ulaştı. Yürüyüşün ardından güvenlik güçleri TÜRK-İŞ Genel Merkezi'ni bastı, karar defterlerine el koydu. Devlet Güvenlik Mahkemesi Savcılığı TÜRK-İŞ Yönetimi hakkında dava açtı. 6 Nisan 1987 tarihinde takipsizlik verildi.

Kristal-İş Sendikamız bu günlerde Bozöyük'te bir miting düzenledi. 19 Nisan 1987 günü Mersin'de TÜRK-İŞ'in düzenleyeceği mitinge izin verilmedi. 26 Nisan 1987 günü Samsun'da, 10 Mayıs 1987 günü de İzmit'te TÜRK-İŞ tarafından coşkulu mitingler yapıldı.

TÜRK-İŞ 1987 yılında Hükümete karşı açık tavır aldı. 1982 Anayasasının Geçici 4. Maddesi ile 1 Eylül öncesindeki politikacılara

getirilen siyaset yasağı Parlamento'da kaldırılmış ve halkoylamasına sunulmuştu. Hükümet, halkoylamasında "hayır" sonucunun çıkmasını, yasağın devamını istiyordu. TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu 6 Eylül 1987 günü yapılacak halkoylaması öncesinde, 3 Temmuz 1987 günü yaptığı toplantısında şu kararı aldı:

> **"TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu işçi hak ve özgürlükleri ve siyasal demokrasinin çoğulcu ve katılımcı yolları önündeki engellerin kaldırılması önkoşulunun, 6 Eylül 1987 Pazar günü halkımızın 'evet' oyu vermesine bağlı olduğu inancındadır."**

TÜRK-İŞ, halkoylaması öncesinde 33 ilde kapalı salon toplantısı düzenleyerek, etkili bir kampanya sürdürdü. Birçok ilde sendika yöneticileri hakkında "siyaset yapıyor" gerekçesiyle davalar açıldı.

Halkoylamasında küçük bir farkla "evet" sonucun çıkmasında ve başta Cumhurbaşkanımız Sayın Süleyman Demirel, Başbakan Yardımcısı Sayın Bülent Ecevit, eski Başbakan Sayın Necmettin Erbakan olmak üzere, birçok Sayın Bakanın ve Milletvekilinin siyaset yapabilme hakkına yeniden kavuşmasında TÜRK-İŞ'in büyük ve belirleyici katkısı oldu.

TÜRK-İŞ, Türk Metal Sendikamızın Seydişehir Alüminyum grevini desteklemek amacıyla, 29 Ağustos 1987 günü Seydişehir'de bir miting yaptı. Deri-İş Sendikamız da 20 Eylül 1987 günü İstanbul'da bir miting düzenledi.

TÜRK-İŞ, Hükümete karşı açık tavrını 1987 Kasım Genel Seçimlerinde de sürdürdü. TÜRK-İŞ, genel seçimler öncesinde ANAP'a oy verilmemesi için kampanya açtı. Bu kampanya nedeniyle, TÜRK-İŞ'in, bağlı Sendikalarımızın ve şubelerin Yöneticileri hakkında sayısız dava açıldı.

TÜRK-İŞ'in miting isteklerine aylarca izin verilmedi. Türk Harb-İş Sendikamız 11 Aralık 1987 günü Amerikalı işverenleri protesto etmek amacıyla Adana'da bir miting düzenledi. Diğer Sendikalarımız da bu mitinge etkili bir biçimde katıldı.

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu 10-11 Şubat 1988 günleri toplanarak, bir eylem programı kabul etti. Bu program uyarınca, Şubat ayının son haftası ile Mart ayının ilk haftasında Samsun, Sivas, Diyarbakır, Adana, Bursa, Eskişehir, İzmir ve İstanbul'da sendika Yöneticilerinin ve işyeri sendika

temsilcilerinin katıldığı coşkulu toplantılar yapıldı. Toplantılarda en yaygın olarak atılan slogan, "işçiler elele, genel greve" idi.

11 Mart 1988 günü ise TÜRK-İŞ tarafından bütün işyerlerinde yemek boykotu düzenlendi. Bazı bölgelerde memurlar ve stajyer öğrenciler de bu yemek boykotuna katıldılar.

TÜRK-İŞ, 26 Mart 1988 günü Sakarya'da, 3 Nisan 1988 günü de Adana'da coşkulu mitingler yaptı. Bu mitingler sırasında karşılaşılan baskılar, mücadelenin daha kararlı bir biçimde gelişmesine yol açtı.

TÜRK-İŞ, 1988 yılı sonbaharında yapılan Anayasa değişikliği halkoylamasında da muhalefetle birlikte davrandı; değişikliğe "hayır" oyu verilmesi kararını açıkladı.

TÜRK-İŞ, 1988 yılı sonlarında başlayan SEKA grevleri nedeniyle Selüloz-İş Sendikası'na 528 milyon lira verilmesini sağlayan büyük bir "grevle dayanışma kampanyası" düzenledi ve grevin başarıyla sonuçlanmasına önemli katkıda bulundu.

1989 yılının ilk aylarında kamu kesiminde çalışan 600 bin işçi adına toplu sözleşme görüşmeleri başlatıldı. Bu arada bazı bölgelerde Bahar Eylemleri uç vermeye başlamıştı. TÜRK-İŞ'in ve Sendikalarımızın Yöneticileri 14 Mart 1989 günü bir toplantı yaparak, toplu sözleşmelerin birlikte yürütülmesine karar verdi ve sürmekte olan eylemleri onayladı ve destekledi.

Hükümetin 26 Mart 1989 yerel seçimlerinde büyük bir yenilgiye uğramasının ardından hızla yaygınlaşan eylem dalgası ise, işçi sınıfı ve sendikacılık hareketimizin tarihine şanlı sayfalar olarak geçti.

TÜRK-İŞ'e bağlı Sendikalarımızın toplu sözleşme görüşmeleri süren kamu kesimi işçileri, Türkiye tarihinde görülmemiş çeşitlilikte, yaygınlıkta, etkinlikte eylemler gerçekleştirdiler. İşçi sınıfı ve sendikacılık hareketine geçmişte yer alan ayrılıklar tümüyle kenara itilerek, ortak çıkarlar için birlikte meşru kitle mücadelesi anlayışı yerleşti ve uygulandı.

TÜRK-İŞ'e bağlı onbinlerce işçi, başta iş yavaşlatma, vizite eylemi, yürüyüş olmak üzere, çok çeşitli eylemlerle işçi sınıfının gücünü ve mücadele kararlılığını gösterdi. TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu 5 Nisan 1989

günü yaptığı açıklamasında bu eylemlerin daha da geliştirileceğini açıkladı. Kararda şöyle deniliyordu:

"TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu işçilere mücadeleli günlere hazır olmaları yolundaki çağrısını tekrarlarken, hükümetin sorumluluk ve basiretli davranma yolunu seçmesini temenni etmektedir."

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, 1989 yılında 1 Mayıs'ı, "dünyada çalışanların uluslararası dayanışmasının kutlandığı, emeğin yüceliğinin hatırlatılarak anıldığı gündür" biçiminde kutladı.

Meşru ve demokratik kitle eylemleri sonucunda, gerçek ücretlerin yeniden artmasını sağlayan toplu iş sözleşmeleri TÜRK-İŞ'in önderliğinde imzalandı.

Bağımsız Çelik-İş Sendikası ise Türkiye Demir ve Çelik İşletmeleri'nde greve çıktı. TÜRK-İŞ 137 gün süren bu grevi, hem açtığı dayanışma kampanyalarıyla, hem de eylem düzenleyerek destekledi.

Başkanlar Kurulumuz 16 Ağustos günü yaptığı toplantısında, Demir-Çelik Fabrikalarındaki grevi desteklemek amacıyla, Karabük'te 24 Ağustos 1989 ve İskenderun'da da 31 Ağustos 1989 günü birer miting yapılmasını kararlaştırdı. Karabük mitingi 29 Ağustos 1989 günü büyük bi coşkuyla gerçekleştirildi. İskenderun mitingi ise 45 gün süreyle ertelendi. Ancak bu ertelemeye rağmen, Genel Başkan Şevket Yılmaz bölgeye gitti, Toprakkale, Payas ve İskenderun'da Şevket Yılmaz miting gibi gösterilerle karşılandı.

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu, 16 Ağustos 1989 günlü kararıyla, bağımsız BANKS Sendikası üyelerine yapılan baskıları protesto etti; cezaevlerinde sürmekte olan baskıların ve açlık grevlerin sona ermesi çağrısında bulundu.

TÜRK-İŞ, ülkemizin bütünlüğünü ve bağımsızlığını tehlikeye atan özelleştirmeye 1989 yılında da karşı çıkıyordu. Genel Başkan Şevket Yılmaz 21 Eylül 1989 günü düzenlediği basın toplantısında şunları söyledi:

"KİT'lerin özelleştirilmesi girişimlerinin ülke ekonomisi ve çalışanlar açısından getireceği sakıncaları değerlendiren

Konfederasyonumuz başlangıcından itibaren bu politikaya karşı çıkmıştır.

"Ülkemizi, uyguladığı ekonomik politikalarla dış borç batağına sokan siyasal iktidar bunun diyetini Türkiye'nin en verimli işletmelerini yabancılara satarak ödemektedir...

"Siyasal iktidar, KİT'lerin satışı ile elde edeceği kaynağı yatırımlarda kullanmak yerine finansman açığının kapanması için kullanma eğilimindedir...

"Geleceğimize ipotek koyabilecek bu girişime, ülke ve toplum yararı bakımından karşı olduğumuzu bir kez daha hatırlatıyorum. Sorumlu olan her kesimi de çok yönlü tehlike ve çöküntü yaratabilecek KİT'lerin özelleştirilmesi konusunda ortak bir tavır almaya ve gereken tepkiyi göstermeye davet ediyorum."

TÜRK-İŞ'in 11-17 Aralık 1989 günleri toplanan 15. Genel Kurulu'nda da özelleştirme karşısında şu açık tavır oybirliğiyle alındı:

"TÜRK-İŞ, üretim araçlarının özel mülkiyetinin artırılması, kapitalizmin daha da yapılanması, çalışanların hak ve çıkarlarının daha geriletilmesi olan kamu kuruluşlarının özelleştirilmesine karşı çıkar. Özelleştirmenin, daha uygulama öncesi durumda yaygın eylemler gerçekleştirir, karşı kampanyalar açar."

15. GENEL KURUL (11-17 Aralık 1989, ANKARA) VE SONRASI

TÜRK-İŞ'in 11-17 Aralık 1989 günleri Ankara'da toplanan genel kurulunda bakanlar protesto edildi, Başbakan'ın mesajı ancak büyük protestolarla okunabildi. Sendikalar adına yapılan konuşmalarda Bahar Eylemlerine sahip çıkıldı, Hükümet sert biçimde eleştirildi. Genel Kurulda kabul edilen kararlar arasında şunlar yer alıyordu:

"Sendikal uğraşımızın en önde gelen uğraş biçimi olan, üretimden gelen gücümüzün en etkin ortaya konduğu genel grev, daha fazla gecikmeden, ülkemiz sendikal geleneğine kazandırılmalıdır. TÜRK-İŞ bu amaçla hazırlıklarını yaparak, örgüt içi ve dışı oluşumları gerçekleştirmelidir...

"Grevlerin etkisiz, kısıtlı ve yasaklı hali devam ettiği sürece sıkça başvurmak zorunda kalınan direnişler TÜRK-İŞ tarafından desteklenmeli, koordine edilmeli ve sendikalar arasındaki birliktelik sağlanmalıdır.

"Tüketici boykotlarında TÜRK-İŞ önderlik görevini yerine getirip, örgüt içi ve örgüt dışı oluşumları sağlamalıdır...

"TÜRK-İŞ sendikal birliğin sağlanmasını bir ilke olarak kabul eder ve bu ilke gereği başta bağımsız sendikalar olmak üzere, sendikaların TÜRK-İŞ'te birliğinin sağlanması yönünde uğraş verir. Birliğin örgütsel olarak sağlanamadığı durumda, dayanışma ve ortak sendikal çalışmalar ile birliği nitel anlamda geliştirir...

"Demokrasiye yönelecek her türlü müdahaleye TÜRK-İŞ tüm yönüyle, her türlü riski göze alarak karşı çıkacaktır...

"1 milyon 750 bin memurun olduğu ülkemizde, memurların sendikalaşmaları yasaktır. Bu yasağın kırılması yönünde TÜRK-İŞ uğraş verir, memurların bu yöndeki uğraşlarına tam destek sağlar. Memur dernekleri ile dayanışma içinde olur, olanaklarını sunar...

"TÜRK-İŞ tarafından düzenlenecek bu eğitim toplantılarına konuşmacı olarak seçilecek kişilerin, sermayedar sınıfa hiçbir biçimde hizmet etmemiş veya sermayedar sınıfla işbirliği yapmamış kişiler olmasına dikkat edilmelidir...TÜRK-İŞ, grevci işçiler ve yöre halkı için özel eğitimler ve kamuoyu oluşturma toplantıları düzenlemelidir. İşçinin sınıf bilincini geliştirici eğitimlere yer vermelidir."

Genel kurulda yapılan seçimlerde Genel Başkanlığa Şevket Yılmaz, Genel Sekreterliğe Orhan Balta, Genel Mali Sekreterliğe Enver Toçoğlu, Genel Eğitim Sekreterliğine Mustafa Başoğlu ve Genel Teşkilatlandırma Sekreterliğine de Nurettin Bamyacı seçildi.

7 Şubat 1990 günü Türkiye Maden-İş Sendikamızın örgütlü bulunduğu Yeniçeltek Kömür Ocağı'nda grizu patlaması nedeniyle 69 işçi hayatını kaybetti. TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, bu iş cinayetini protesto etmek amacıyla, 12 Şubat 1990 günü tüm ülkede saat 10'da iki dakikalık saygı duruşu düzenledi. Genel Maden-İş Sendikası da Zonguldak'ta İnsana Saygı Mitingi ile iş cinayetini protesto etti.

Bu günlerde Türk Harb-İş Sendikamızın Adana'da, Kristal-İş Sendikamızın da İstanbul'da düzenlediği mitinglerle işçi çıkarmalar protesto edildi.

20 Şubat 1990 günü TÜRK-İŞ'e bombalı bir saldırı düzenlendi.

TÜRK-İŞ, 1990 yılında 1 Mayıs'ı işyerlerinde okunan bir bildiriyle kutladı. TÜRK-İŞ, kamu çalışanlarının sendikalaşma mücadelesine de çeşitli biçimlerde destek verdi.

TÜRK-İŞ'in 1990-1991 yıllarında verdiği büyük sınavlardan biri, Körfez Krizi'ne ilişkindi. TÜRK-İŞ, ülkemizdeki yaygın görüş doğrultusunda hareket ederek, A.B.D.'nin ve ülkemizde Hükümetin, Türkiye'yi Körfez Krizine aktif bir biçimde sokma çabalarına karşı çıktı. TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu'nun 25 Eylül 1990 günlü açıklaması şöyleydi:

"TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu, dünya barışını tehdit eden Körfez Krizi sorununun savaşa başvurulmaksızın çözüme ulaştırılması dileğini belirtirken, toprak bütünlüğümüzün

savunulması dışında ülkemizin herhangi bir şekilde bir savaş içine sokulmasına kesinlikle karşı olduğunu açıklar."

1990 yılı sonlarında Türkiye tarihinin o zamana kadarki en büyük grevleri başladı. Genel Maden-İş Sendikamız Türkiye Taşkömürü Kurumu ve Maden ve Teknik Arama Enstitüsü işyerlerinde greve çıktı ve 30 Kasım 1990 gününden başlayarak Zonguldak'ı bir miting alanına çevirdi. Türk Metal Sendikamız da MESS'le uyuşmazlığa düştü ve 85 bin işçisiyle greve çıktı. Ayrıca, birçok işyerinde yaşanan işten çıkarmalara karşı yaygın bir tepki oluşuyordu.

20 Aralık 1990 günü TÜRK-İŞ'in ve bağlı Sendikalarımızın Yöneticileri ile 800'e yakın Şube Başkanı, Ankara'da Gölbaşı Sineması'nda bir toplantı yaptı. Toplantıdan önce TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu'nun 18 Aralık 1990 günü yaptığı toplantısında alınan kararlar okundu. Bu kararlar, işçi sınıfımızın ve sendikacılık hareketimizin temel taleplerini özetliyor ve üretimden gelen gücün bir gün süreyle kullanılacağını açıklıyordu. Toplantı sonrasında Anıt Kabire yüründü.

Alınan karar, 3 Ocak 1991 günü işe gitmeme biçiminde uygulandı. Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin açtığı soruşturmaya, Hükümetin çeşitli tehditlerine ve yaygınladığı genelgelere rağmen, 3 Ocak Genel Eylemi başarılı bir biçimde gerçekleştirildi; işçi sınıfımızın ve sendikacılık hareketimizin tarihine şanlı bir sayfa olarak geçti. Çeşitli bölgelerdeki memurlar da yemek boykotlarıyla bu eylemimizi desteklediler. Genel Eylem nedeniyle açılar davalar yıllarca sürdü.

Bu günlerde gerçekleşen ve yalnızca Türkiye değil, fakat aynı zamanda dünya işçi sınıfı tarihinde de şanlı bir sayfa olarak yerini alan diğer bir eylem de, Türkiye Taşkömürü Kurumu'nda çalışan ve 30 Kasım 1990 tarihinden beri grevde olan Genel Maden-İş üyesi işçilerin, Genel Maden-İş'in öncülüğünde başlattıkları ve beş gün süren Zonguldak-Ankara yürüyüşüdür. Genel Maden-İş üyeleri, aileleri ve destekçilerden oluşan 50 bini aşkın kişi, 4-8 Ocak 1991 günleri Zonguldak'tan Mengen'e kadar yürüdü. Bu günlerde Türkiye'nin kalbi madencilerle birlikte çarptı.

10 Ocak 1991 günü Selüloz-İş Sendikamızın SEKA işyerlerinde greve gitmesiyle grevci işçi sayısı rekor düzeye ulaştı. Hükümet de, Körfez Krizini bahane ederek, 160 işyerinde grevi 25 Ocak 1991 günü

erteledi. TÜRK-İŞ'in yaptığı başvuru üzerine, bu karar Danıştay 10. Dairesi tarafından 26 Şubat 1991 tarihinde iptal edildi.

TÜRK-İŞ, DİSK ve HAK-İŞ 1992 yılında 1 Mayıs'ı Ankara'da Karayolları Genel Müdürlüğü salonunda ortak bir toplantıyla kutladı. Genel Başkan Şevket Yılmaz yaptığı konuşmada şunları söyledi:

> **"İşçi örgütleri arasında sorunların çözümünde yöntem farklılıkları bulunsa da, ekmek-barış-özgürlük ilkesinde bütünleşen amaç beraberliğimiz vardır. Emeğin hakkını almada ve alınterinin evrensel kutsallığını savunmada, işçiler ve işçi örgütleri arasında ayrılık olabileceğini düşünemiyorum."**

1991 yılında kamu kesiminde toplu sözleşme görüşmeleri sırasında meşru kitle eylemleri yeniden başlatıldı. Tek tek sendikaların eylemlerinin ardından, 2 Haziran 1991 günü Bursa'nın Fomara Meydanında Haksızlıklara Hayır Mitingi düzenlendi. Yaklaşık 80 bin kişinin katıldığı miting coşkulu geçti. İmzalanan toplu iş sözleşmelerinde Türkiye tarihinin en yüksek gerçek ücret zamları alındı.

Kristal-İş Sendikamız, Paşabahçe işyerinde işten çıkarılan işçilerin geri alınmasını sağlamak amacıyla, Türkiye tarihinin en uzun ve büyük işyeri işgali eylemini yaptı. İşçiler işyerini 21 gün süreyle terketmediler ve arkadaşlarının işe geri alınmasını sağladılar. İşçilerin aileleri ve diğer işçiler de Paşabahçe'de dayanışma ve destek eylemleri gerçekleştirdi.

16. GENEL KURUL (7-13 Aralık 1992, ANKARA) VE SONRASI

TÜRK-İŞ'in 7-13 Aralık 1992 günleri toplanan genel kurulu çeşitli konularda önemli kararlar aldı. Kararların biri, parlamenter demokrasiye ilişkindi. Karar şöyleydi:

> **"TÜRK-İŞ 16. Olağan Genel Kurulu ülkemizde demokrasinin korunması ve geliştirilmesi konusunda TÜRK-İŞ'e ve bağlı sendikalara büyük görevler yüklemektedir.**
>
> **"TÜRK-İŞ ve bağlı sendikalar, her türlü silahlı eyleme karşıdır, ifade edilen amacı ne olursa olsun, her türlü silahlı eylemin demokrasiye ve işçi sınıfı ve sendikacılık hareketine yönelmiş bir saldırı olduğuna inanır.**
>
> **"TÜRK-İŞ 16. Olağan Genel Kurulu, ülkemizdeki sorunların demokratik yollardan ve meşru araçlar kullanılarak çözülmesi gerektiğini savunur.**
>
> **"TÜRK-İŞ 16. Olağan Genel Kurulu, Türkiye Sendikacılık Hareketinin parlamenter demokrasinin yılmaz ve kararlı savunucusu olduğunu ve amacı ne olursa olsun, milletin iradesini hiçe sayan her türlü askeri darbe girişimi karşısında parlamenter demokrasiyi namusu gibi koruyacağını ifade eder."**

Genel Kurul, mücadele alanlarını şöyle ifade etti:

> **"Türkiye İşçi Sınıfı ve Sendikacılık Hareketi, bu haklı taleplerinin yerine getirilmesi için, demokratik biçimde alınacak kararlar sonucunda, üretimden gelen gücünü, siyasal alandaki gücünü ve tüketici olarak gücünü bir bütün halinde kullanmaya kararlıdır."**

Genel Kurulda, konfederasyonlar arasında işbirliği konusunda da şu karar kabul edildi:

> **"TÜRK-İŞ 16. Olağan Genel Kurulu, sendikal hak ve özgürlüklerin geliştirilmesi ve başta işçi sınıfımız olmak üzere,**

tüm çalışanların refahının ve mutluluğunun sağlanması, ülkemizin demokratikleşmesi ve kalkınması mücadelesinde, Türkiye Sendikacılık Hareketinin birlikte davranmasının son derece önemli olduğuna dikkati çekerek, TÜRK-İŞ'in HAK-İŞ ve DİSK ile işbirliğini geliştirmesini ve sendikal birliği sağlama doğrultusunda girişimlerde bulunmasını ister ve 1 Mayıs 1992 kutlamalarındaki birlikteliğin daha da pekiştirilmesi gerektiğine olan inancını belirtir."

Genel Kurul, kamu çalışanları sendikacılık hareketinin desteklenmesini de kararlaştırdı:

"TÜRK-İŞ 16. Olağan Genel Kurulu, Türkiye işçi sınıfının ayrılmaz bir parçasını oluşturan memur ve sözleşmeli personel statüsündeki ücretlilerin oluşturduğu memur sendikalarının güçlendirilmesi için gereken desteğin verilmesi gerektiğini açıklayarak, bu sendikaları TÜRK-İŞ'in ilkeleri doğrultusunda ve gerekli yasal koşular yerine getirilerek, TÜRK-İŞ içinde birleşmeye davet eder ve bu birleşme gerçekleşinceye kadar, ortak sorunlar etrafında işbirliği ve dayanışmanın güçlendirilerek sürdürülmesini talep eder."

Genel Kurul'da eğitim faaliyetlerinin giderlerinin karşılanması konusunda da şu karar kabul edildi:

"TÜRK-İŞ'in eğitim faaliyetlerinin finansmanı için üye kuruluşlardan yapılan katkıların artırılmasını, yabancı devletlerden doğrudan veya dolaylı olarak alınan parasal kaynaklarla ve doğrudan veya dolaylı yabancı devlet kuruluşları ile bağımsızlığımızı zedeleyici işbirliklerine gidilmemesini ve ortak eğitim programlarının düzenlenmemesini..." kabul eder.

Genel Kurulda yapılan seçimlerde Genel Başkanlığa Bayram Meral, Genel Sekreterliğe Şemsi Denizer, Genel Mali Sekreterliğe Enver Toçoğlu, Genel Eğitim Sekreterliğine Salih Kılıç ve Genel Teşkilatlandırma Sekreterliğine de Sabri Özdeş seçildi.

Genel Kurulumuzdan kısa bir süre sonra, Genel Sekreterimiz Şemsi Denizer'in çağrısı üzerine, TÜRK-İŞ, HAK-İŞ ve DİSK Genel Sekreterleri, işçi sınıfının önündeki sorunları görüşmek amacıyla, 13 Ocak 1993 günü Genel Merkezimizde bir toplantı yaptılar.

Başkanlar Kurulumuz da ilk kez 14 Şubat 1993 günü Diyarbakır'da bir toplantı yaptı. Bu toplantıda alınan karar uyarınca, Genel Teşkilatlandırma Sekreterimiz Sabri Özdeş'in başkanlığında bir heyet, Şubat ayı içinde Güneydoğu Anadolu'yu dolaşarak, sorunları tespit etti ve bu konuda önemli bir rapor hazırlandı.

Hükümet 1993 yılında SSK sağlık tesislerine, karşılığında bir tazminat ödemeksizin, el koyma ve bunları bir süre sonra da özel sektöre devretme planları yapmaya başladı. TÜRK-İŞ, böyle bir girişime genel grevle karşılık vereceğini açıkladı.

TÜRK-İŞ üyesi İstanbul İşçi Sendikaları Birliği 31 Aralık 1961 tarihinde İstanbul'da ünlü Saraçhane Mitingi'ni düzenlemişti. 1993 yılında ise 1 Mayıs, TÜRK-İŞ tarafından İstanbul'da Abidei Hürriyet Meydanı'nda kitlesel bir katılımla kutlandı. Sürekli yağan yağmura rağmen, onbinlerce işçi, coşkulu bir biçimde Abidei Hürriyet Meydanı'nı doldurdu.

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu, 7-8 Temmuz 1993 günü yaptığı toplantısında, özelleştirme konusunda kapsamlı bir karar kabul etti. Bu kararda, sosyal devlet anlayışına sahip çıkılıyor, özelleştirmenin yalnızca kamu kurum ve kuruluşlarının satılması olmadığı, çalışanların ve halkımızın tüm yaşamını ilgilendiren kapsamda bir anlayış olduğu anlatılıyordu. Karar şöyle sona eriyordu:

> **"TÜRK-İŞ, bu ilkelerine ters düşen, diğer bir deyişle, sendikalara, işçi sınıfına, tüm çalışanlara, halkımıza ve ülkemize zarar verecek, ülkemizin önemli sorunlarla karşı karşıya bulunduğu ve birlik ve beraberliğe her zamankinden fazla ihtiyaç duyduğumuz bir dönemde yeni bir huzursuzluk kaynağı oluşturacak bir özelleştirme girişimi karşısında, sorumluluklarını meşru ve demokratik yollardan yerine getirecektir."**

TÜRK-İŞ, 1993 yılı kamu kesimi toplu sözleşme görüşmelerinde anlaşma sağlanamaması üzerine meşru ve demokratik kitle eylemlerine

başladı. 22 Temmuz 1993 günü yaygın vizite eylemleri yapıldı. 29 Temmuz 1993 günü işyerlerinde iş durdurularak, işverenin tolu sözleşme taslağı okundu. 30 Temmuz günü ise çok yaygın ve coşkulu bir vizite eylemi gerçekleştirildi.

1993 yılındaki önemli gelişmelerden biri, bağımsız Orman-İş Sendikası'nın TÜRK-İŞ'e katılmasıydı.

Başkanlar Kurulumuz 4-5 Kasım 1993 günleri Adana'da toplandı. Toplantıda alınan kararlar arasında, daha sonra Çalışanların Ortak Sesi Demokrasi Platformu'nun kurulmasında esas olan politikamız da vardı:

> **"Böylesine büyük sorunlarla karşı karşıya bulunduğumuz bir dönemde, sendikacılık hareketinin bölünmüşlüğü ve özellikle de diğer işçi konfederasyonlarına bağlı sendikaların TÜRK-İŞ'in örgütlü bulunduğu yerlerde TÜRK-İŞ aleyhinde yaptıkları çalışmalar, bir bütün olarak işçi sınıfına zarar vermektedir...**
>
> **"TÜRK-İŞ, içinde bulunduğumuz koşulları da dikkate alarak, diğer işçi konfederasyonları, kamu ücretli çalışanları sendikaları ve tüm diğer demokratik kuruluşlarla ülkemizin ve işçi sınıfımızın sorunlarını görüşmeye ve birlikte çözüm yolları aramaya, Parlamento ve Hükümet üzerindeki meşru ve demokratik etkimizi artırmada birlikte çalışmaya hazırdır."**

Kamu kesimi toplu iş sözleşmelerinin imzalanmasının ardından, ülkemizin ve işçi sınıfımızın sorunlarının çözümü konusunda bölge işçi kurultayları düzenlenmeye başlandı. 6 Kasım 1993 günü Adana İşçi Kurultayı, 5 Aralık 1993 günü Sivas İşçi Kurultayı, 12 Aralık 1993 günü İzmir İşçi Kurultayı, 14 Ocak 1994 günü Samsun İşçi Kurultayı, 30 Ocak 1994 günü Lüleburgaz'da Trakya Bölgesi İşçi Kurultayı, 6 Şubat 1994 günü de Zonguldak İşçi Kurultayı düzenlendi.

Hükümet 1994 yılında, 1993 yılında imzalanmış olan toplu iş sözleşmelerinin dördüncü dilim zammını vermeme çabası içine girdi. Ayrıca diğer konularda da yeni sorunlar çıkardı. 5 Nisan 1994 günü ise, IMF'nin ve Dünya Bankası'nın talepleri ve uluslararası ve yerli tekelci sermayenin çıkarları doğrultusunda bir istikrar programı ilan edildi.

TÜRK-İŞ, istikrar programına daha 5 Nisan 1994 günü karşı çıktı.

Genel Başkan Bayram Meral, 5 Nisan 1994 günü TÜRK-İŞ Genel Merkezi'nde düzenlediği basın toplantısında şunları söyledi:

"Böyle durumlarda iki yol vardır.

"Yollardan biri, bu istikrar programını sessizce kabul ederek, bizim açımızdan yaratacağı zararları çeşitli uzlaşmalarla bir parça da olsa azaltmaya çalışmaktır.

"İkinci yol ise, meşru ve demokratik gücümüzü harekete geçirerek, bunalımın yükünün, bunalımın sorumlusu olan belirli çevrelerin sırtına yıkılması için mücadele etmektir.

"Biz, ikinci yolu seçiyoruz.

"Bize danışılmadan, bizim önerilerimiz dikkate alınmadan ve IMF ve Dünya Bankası talimatlarıyla hazırlanmış böyle bir istikrar programının sorumluluğunu hiçbir şekilde üstlenmiyoruz.

"Bu istikrar programı, halkımızın tüm kesimlerini hedef almıştır. Aşama aşama uygulanacak istikrar programının ilk adımlarında doğrudan çok fazla etkilenmeyenler, 'bana dokunmayan yılan bin yaşasın' diyemez. İkinci veya üçüncü aşamada sıra onlara da gelecektir.

"Halkımızın öncüsü olan TÜRK-İŞ ve üyesi Sendikalar, son yıllardaki gelişmelerle birlikte, mevcut siyasi partilerden umudunu giderek kesmekte ve Genel Kurulumuzda alınmış karar uyarınca, tüm çalışanların bağımsız siyasi örgütlenmesini yaratmayı daha da yoğun bir biçimde tartışmaktadır."

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu da 6 Nisan 1994 günü toplandı ve istikrar programına şöyle karşı çıktı:

"TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu, DYP-SHP Koalisyon Hükümeti tarafından kabul edilen ve 5 Nisan 1994 günü

kamuoyuna açıklanan İstikrar Programı'na, temel mantığı, hazırlanış biçimi, amaçları ve öngördüğü uygulama açılarından tümüyle karşıdır. Başkanlar Kurulumuz, halkımıza danışılmadan IMF'nin ve Dünya Bankası'nın talimatlarıyla hazırlanan bu programı, halkımızın temel tüketim mallarına yapılan zamları, işyeri kapatmalarını, işyerlerinin uluslararası ve yerli tekellere ve vurgunculara peşkeş çekilmesi girişimlerini protesto etmektedir. İstikrar programı olarak sunulan, Türkiye'yi büyük bir toplumsal ve siyasal huzursuzluğa itecek bir istikrarsızlık programıdır. Programın amacı, bunalımın yükünü çalışanların, emeklilerin, işsizlerin, kısaca halkımızın, sırtına yıkmaktır.

"İstikrar programının ilk ve daha sonraki aşamalarının uygulanması, halkımızı hızla yoksullaştıracak, işsizliği iyice artıracak, benzeri programların uygulandığı ülkelerde görüldüğü gibi, hırsızlığın, fuhuşun, intiharların ve her türlü ahlaksızlığın hızla yayılmasına yol açacaktır.

"İstikrar programı, Sendikacılık Hareketini yok etmeyi amaçlayarak, işçi sınıfına, halkımıza ve Türkiye Cumhuriyeti'ne büyük zararlar verecek bir anlayışla hazırlanmıştır.

"Ülkemize ve halkımıza yönelik böyle bir saldırı karşısında, TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu, tarihi sorumluluğunu bir kez daha yerine getirerek, tüm halkımızı, ülkemizin bağımsızlığı ve halkın refahı ve mutluluğu için, meşru ve demokratik çizgide birlikte mücadele etmeye çağırmaktadır."

TÜRK-İŞ ve bağlı Sendikalarımız, 5 Nisan istikrar programını eylemlerle protesto etmeye başladı.

Genel Maden-İş Sendikamız, 9 Nisan 1994 günü Zonguldak'ta "Özelleştirme ve İşyeri Kapatmalarını Protesto Mitingi"ni gerçekleştirdi.

Petrol-İş Sendikamız,16 Nisan 1994 günü Kırşehir'de "Kapatma Kararına Hayır" mitingini düzenledi. Petlas Lastik Fabrikası işçileri daha sonra Ankara'ya doğru yürüyüşe geçti.

Petrol-İş Sendikamız, 19 Nisan 1994 günü Yarımca'da 5 bin kişinin katıldığı bir mitingle, Petkim'in kapatılması çabalarını protesto etti.

Deri-İş Sendikamız, Sümerbank Beykoz Deri ve Kundura Fabrikası'nı kapatma çabalarını, Beykoz çayırında düzenlediği mitingle protesto etti.

12 Nisan 1994 günü TÜRK-İŞ Genel Merkezinde bir eylem komitesi kuruldu. 1969 yılındaki mitingden sonra TÜRK-İŞ Ankara'daki ilk mitingini 24 Nisan 1994 günü gerçekleştirdi. İşsizlik ve Pahalılığı Protesto Mitingi büyük bir coşkuyla tamamlandı.

TÜRK-İŞ 1994 yılında 1 Mayıs'ı işçi sınıfının uluslararası birlik, dayanışma ve mücadele günü olarak Çalışanların Ortak Sesi Demokrasi Platformu içinde kutladı. Başta İstanbul olmak üzere birçok kentte mitingler ve yürüyüşler düzenlendi.

4 Haziran 1994 günü Hükümet temsilcileriyle yapılan toplantıda, Hükümetin kamu kesiminde 1993 yılında imzalanmış toplu iş sözleşmelerinde yer alan dördüncü dilim zammı ödememe niyeti açıkça ifade edildi. Başkanlar Kurulumuz, 28 Haziran 1994 günü yaptığı toplantısında, 12 Temmuz günü Başbakanlık'a bir yürüyüş düzenlendiğini, 20 Temmuz 1994 günü de genel eylem yapılacağını açıkladı.

12 Temmuz günü Sendikalarımızın Genel Merkez Yöneticileri ile Şube Başkanları TÜRK-İŞ Genel Merkezi önünde toplandılar ve ardından Başbakanlık'a yürüdüler. 20 Temmuz 1994 günü de, Çalışanların Ortak Sesi Demokrasi Platformu'nun da desteklediği, işbaşında iş durdurma eylemi başarıyla gerçekleştirildi. 3 Ocak 1991 günü işe gitmeme biçiminde uygulanan eylem, 20 Temmuz 1994 günü işbaşında iş durdurma biçimini aldı.

1994 yılının son aylarında, 1995 yılı Bütçe Kanunu Tasarısı Meclis gündemine geldi. Tasarının en önemli sakıncaları, geniş kapsamlı bir memurlaştırma, geçici işçiliğin yılda 3 ay ile sınırlandırılması ve 6772 sayılı Yasa uyarınca verilen ikramiyelerin kaldırılmasıydı.

26 Kasım 1994 günü 100 bini aşkın işçi, Tandoğan Meydanı'nda toplandı, Anıt Kabir'i ziyaret etti ve Meclis'e birkaç yüz metre kalana kadar, yağan yağmura ve kara rağmen, yürüdü ve Bütçe Tasarısında yer alan aleyhteki hükümlerin geri çekilmesini sağladı. Bu eylem, ülkemiz işçi

sınıfı ve sendikacılık hareketi tarihinde, işçilerin Meclis'e ikinci yürüyüşüydü.

TÜRK-İŞ, 1995 yılında da 1 Mayıs'ı, Çalışanların Ortak Sesi Demokrasi Platformu ile birlikte, başta İstanbul olmak üzere çeşitli kentlerde yürüyüş ve mitinglerle kutladı.

Hükümet bu dönemde sosyal sigorta haklarını IMF'nin ve Dünya Bankası'nın istekleri doğrultusunda ciddi biçimde geriye götürecek bir tasarı hazırladı. Bu tasarı, TÜRK-İŞ tarafından 30 Nisan 1995 günü İzmir'de ve 21 Mayıs 1995 günü Rize'de düzenlenen büyük yürüyüş ve mitinglerle protesto edildi. Tasarı daha sonra geri çekildi.

Hükümet, 1995 kamu kesimi toplu sözleşme görüşmelerinde kazanılmış hakları geriye götürmeye ve "sıfır zam" vermeye çalıştı. Hükümet, TÜRK-İŞ'e 10 Temmuz 1995 günü, yıllık yüzde 5,4'lük bir zam önerdi. TÜRK-İŞ bu teklifi görüşmedi, Genel Merkezimizin önünde yaktı.

18 Temmuz 1995 günü Sendikalarımızın Genel Merkez ve Şube Yöneticileri ile DSİ Salonunda bir toplantı yapıldı. Toplantı sonrasında hep birlikte CHP ve DYP Genel Merkezlerine yüründü, siyah çelenk konuldu, bu partiler protesto edildi.

21 Temmuz 1995 günü işçiler sabah servis araçlarına binmediler ve işyerlerine yürüyerek gittiler.

25 Temmuz 1995 günü iş çıkışında DYP ve CHP genel merkez ve il başkanlıkları ziyaret edildi, sorunlarımız anlatıldı, Hükümetin uygulamaları protesto edildi.

5 Ağustos 1995 günü Ankara'da Emeğe Saygı Yürüyüşü ve Mitingi yapıldı. 200 bini aşkın işçi, Celal Bayar Bulvarı'nın Tandoğan tarafından yola çıktı, Ankara Koleji'nin yanında geçerek, mitinglere resmen kapalı olan Kızılay meydanını doldurdu.

8 Ağustos 1995 günü işyerlerine gidilip işyerinde çalışılmaması ve gece işyerlerini terketmeme kararı oldukça çok sayıda işyerinde uygulandı.

Bu eylemlere rağmen kamu kesimindeki anlaşmazlığın giderilememesi üzerine, grevlerimiz başladı.

Tarım-İş Sendikamız, 8 Eylül 1995 günü Ankara'da büyük gösterilerle grevi başlattı. Grevci işçiler, 8 Eylül gecesini TÜRK-İŞ'te geçirdi. Gece TÜRK-İŞ'in balkonunda bir konser düzenlendi. 9 Eylül 1995 günü binlerce grevci işçi, TÜRK-İŞ'in önünden CHP Kurultayı'na yürüdü, CHP'nin Koalisyon Hükümeti'nden çekilmesini istedi. TÜRK-İŞ bu günlerde protesto faksları gönderilmesini de örgütledi. CHP il örgütlerine gönderilen mektuplarla da, Hükümetten çekilinmesi istendi.

TÜRK-İŞ, başlayan grevlerin başarıyla sürdürülmesini ve sonuçlandırılması sağlamak amacıyla, TÜRK-İŞ tarihinde ilk defa bölge ve il grev komiteleri oluşturdu. Bu komiteler birçok ilde başarılı bir biçimde kuruldu ve işletildi.

Bazı işyerlerindeki grevlerin ardından, 20 Eylül 1995 günü 160 bin üyemizin çalıştığı işyerlerinde greve çıkıldı. Greve çıkılma, büyük mitinglerle ve yürüyüşlerle gerçekleştirildi. Daha sonraki günlerde de sürekli olarak yeni işyerlerinde greve çıkıldı. Hemen hemen her grev bir mitingle başlatıldı.

CHP, taleplerimizin karşılanmaması üzerine, 20 Eylül 1995 günü Koalisyon Hükümeti'nden ayrıldı. TÜRK-İŞ, ülkemiz tarihinde ilk kez bir hükümetin sona ermesinde belirleyici bir rol oynadı.

Tansu Çiller, 51. Hükümeti bir azınlık hükümeti olarak kurdu ve 10 Ekim 1995 günü TBMM'de programını okudu. Hükümet, bazı grevleri erteledi; TÜRK-İŞ içinde bölünmeler yaratmak için tüm çabayı gösterdi. TÜRK-İŞ ise, Tansu Çiller'in başbakanlığındaki azınlık Hükümetine güvenoyu verilmemesi için girişimlerde bulundu ve 15 Ekim 1995 günü işçileri ve ailelerini Kızılay 'a davet etti

15 Ekim 1995 günü, onbinlerce işçi TÜRK-İŞ'in çağrısına uydu, barikatları aşa aşa, her türlü engele göğüs gererek Kızılay Meydanı'nı doldurdu. Birçok bölgede otobüs şirketlerinin işçilere ve sendikalara araba kiralanmasının yasaklanmasına, birçok bölgede kiralanmış olan otobüslerin hareketine engel olunmasına, binlerce işçinin zorla yollardan geri döndürülmesine veya durdurulmasına rağmen, onbinlerce işçi Kızılay'a aktı. 15 Ekim 1995 mitingimiz, işçi sınıfımızın ve sendikacılık hareketimizin tarihine şanlı bir sayfa olarak geçti.

Bu mitingimiz nedeniyle Tansu Çiller'in azınlık hükümeti güvenoyu alamadı. TÜRK-İŞ tarihinde ikinci defa bir hükümetin değiştirilmesinde etkili bir rol oynadı.

Grevlerimiz, TÜRK-İŞ ile Hükümet arasında 26 Ekim 1995 günü sonuçlandırılan görüşmeler sonucunda bitirildi.

Bu yıllarda, Türkiye Maden-İş, Genel Maden-İş, Petrol-İş, Selüloz-İş, Deri-İş, Tes-İş, Türk Harb-İş Sendikalarımız çeşitli bölgelerde mitingler ve yürüyüşler örgütlediler. Birçok sendikamız, işyerlerine ilişkin sorunları protesto etmek amacıyla, iş yavaşlatma, iş durdurma ve benzeri eylemleri başarıyla uyguladı.

17. GENEL KURUL (5-10 ARALIK1995, ANKARA) VE SONRASI

TÜRK-İŞ'in 5-10 Aralık 1995 günleri toplanan genel kurulunda Genel Başkanlığa Bayram Meral, Genel Sekreterliğe Şemsi Denizer, Genel Mali Sekreterliğe Enver Toçoğlu, Genel Eğitim Sekreterliğine Salih Kılıç ve Genel Teşkilatlandırma Sekreterliğine de Sabri Özdeş seçildi.

TÜRK-İŞ Genel Kurulu'nda işçi sınıfımız ve sendikacılık hareketinin ekonomik, demokratik ve siyasal temel taleplerinin yer aldığı bir ortak talepler bildirgesi yer aldı. Bu metin, TÜRK-İŞ'in 7. Genel Kurulunda kabul edilen ve 8. Genel Kurulunda bir bölümün daha eklenmesiyle 24 İlke haline gelen temel görüşlerden sonra, Konfederasyonumuzun temel görüşlerinin ayrıntılı bir biçimde formüle edildiği ve Genel Kurulda oybirliğiyle kabul edilen temel programımızdır.

Bu önemli metin aşağıda sunulmaktadır:

A. DEMOKRATİKLEŞME

1- 12 Eylül döneminin anti-demokratik Anayasası ve diğer mevzuatı, sendikaların ve diğer demokratik kuruluşların da katılacağı bir tartışma sürecinde, evrensel demokrasi ilkelerine, onaylanmış uluslararası sözleşmelere ve tam üyelik için başvurduğumuz Avrupa Birliği standartlarına uygun hale getirilmelidir. Çoğulcu, özgürlükçü ve katılımcı demokrasi, tüm kurum ve kurallarıyla uygulanmalıdır.

2- TÜRK-İŞ Ana Tüzük'ünde, Konfederasyon'un Amacı şöyle belirtilmektedir: "TÜRK-İŞ, insan hakları, çoğulcu ve özgürlükçü demokrasi kuralları, Atatürk ilkeleri, milli, demokratik, laik ve sosyal hukuk devleti anlayışı çerçevesinde çalışanların hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek amacını taşır." Bu amaç hayata geçirilmelidir.

3- Türkiye Cumhuriyeti'nin Misak-ı Milli sınırları içindeki bütünlüğü ve bağımsızlığı özenle korunmalı, uluslararası tekelci sermayenin sözcüsü ve beyni IMF'nin ve Dünya

Bankası'nın ülkemizin bağımsızlığını zedeleyici tavırlarına karşı çıkılmalıdır.

4- Türkiye Cumhuriyeti'nin üniter devlet yapısı korunmalıdır. Irkçılığın her türü lanetlenmeli, insanlığın evrensel kültür mirasına sahip çıkılırken ve ulusal kültürümüz geliştirilirken, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde kültürel bütünlüğün geliştirilmesine, ülkemizin kültür zenginliğinin ve yerel özelliklerin korunmasına ve geliştirilmesine çaba gösterilmelidir.

5- TÜRK-İŞ, ifade edilen amacı ne olursa olsun, her türlü diktatörlüğe, darbelere, silahlı eylemlere ve teröre, hukukdışı baskılara, zor ve şiddet kullanarak görüşleri kabul ettirme ve iktidara gelme çabalarına karşıdır. TÜRK-İŞ, toplumsal ve siyasal taleplerin demokratik kanallardan büyük ölçüde gündeme getirilebildiği Türkiye'de, silahlı eylemlere ve teröre başvurulmasına karşı çıkmakta ve herkesi, ülkemizin demokratikleştirilmesi ve çalışanların sorunlarının çözülmesi mücadelesine katkıda bulunmaya ve mücadelelerini meşru ve demokratik platformda sürdürmeye davet etmektedir.

6- Demokrasinin temeli örgütlü toplumdur. Şiddete dayanmamak, şiddeti savunmamak ve demokrasiyi ortadan kaldırmaya çalışmamak koşuluyla, her görüş ve düşünce serbestçe örgütlenebilmelidir. Toplumsal barışın ve huzurun ana dayanağı olan inanç, ibadet, düşünce ve örgütlenme özgürlüğü özgürce kullanılabilmelidir.

7- TÜRK-İŞ, kimseye potansiyel suçlu gözüyle bakılmamasını, herkesin Anayasa'da, onaylanmış uluslararası sözleşmelerde ve yasalarda yer alan temel hak ve özgürlüklerini eşit biçimde ve özgürce kullanabilmesini, güvenlik güçlerinin halkımıza hukuk devleti anlayışı içinde eşit, hoşgörülü ve saygılı davranmasını istemektedir.

8- TÜRK-İŞ, faili meçhul cinayetlerin önlenmesini, bunların faillerinin bulunmasını, insan haklarına saygılı hukuk devleti anlayışının tüm soruşturma ve kovuşturmalarda hakim

kılınmasını, bir insanlık suçu olan işkencenin kesinlikle önlenmesini, işkencecilerin caydırıcı bir biçimde cezalandırılmalarını talep etmektedir. TÜRK-İŞ, terör olaylarında devletin resmi güçleri dışında hiçbir gücün kullanılmamasını talep etmektedir.

9- Türkiye Cumhuriyeti Devletinin tüm kurumları hukuk devleti anlayışıyla hareket etmelidir.

10- Demokratikleşmenin bir unsuru olarak, yerel yönetimlerin ve yerel meclislerin yetkileri artırılmalıdır. Köyde, işyerinde ve mahallede etkin bir yönetime katılma gerçekleştirilmelidir.

11- Basın ve yayın özgürlüğü en geniş biçimiyle tanınmalı ve idari kararlarla engellenememelidir.

12- Ülkemizde bilimin yolgöstericiliği temel kabul edilmeli, egemenliğin kayıtsız şartsız ulusun olduğu anlayışı hakim kılınmalıdır.

13- Emek en yüce değerdir. Çalışanlar ve emekliler, toplumda hak ettikleri saygın yere sahip olmalıdır.

14- Toplumda, köşeyi dönmeci ve bireyci anlayışlar değil, halkın ve ülkenin çıkarlarını ön planda tutan ve örgütlü davranmayı savunan anlayışlar hakim kılınmalıdır.

15- TRT Yönetim Kurulu'nda 12 Eylül öncesinde işçilerin bir temsilcisi yer almaktayken, 12 Eylül sonrasında yapılan bir yasa değişikliğiyle, bu temsil yetkisi işçilerin elinden alınmıştır. TRT Yönetim Kurulu'nda işçilerin ve memurların yetkili örgütlerinin belirleyeceği temsilcileri bulunmalıdır.

16- Başta kamu kurum ve kuruluşları olmak üzere, tüm işletmelerde çalışanların yönetime etkin katılımı sağlanmalıdır. Ekonomik ve Sosyal Konsey demokratikleştirilmelidir.

17- Sendikaların radyo ve televizyon kurması konusunda 13.4.1994 gün ve 3984 sayılı Yasa ile getirilen yasak

kaldırılmalıdır. TÜRK-İŞ, 1992 Genel Kurulunda oybirliğiyle alınan karar doğrultusunda, bir televizyon kanalı kurmalıdır.

18- Üniversiteler özerk ve demokratik bir yapıya kavuşturulmalı, YÖK kaldırılmalıdır.

19- Dini eğitim ve öğretimde devletin gözetim ve denetimi etkinleştirilmelidir.

20- Meslek örgütleri bağımsız ve demokratik bir yapıya kavuşturulmalıdır.

B. EKONOMİK POLİTİKALAR

21. Uluslararası Para Fonu (IMF) ve Dünya Bankası tarafından gelişmekte olan ülkelere dayatılan biçimiyle istikrar ve yapısal uyum politikaları uygulamasından vazgeçilmelidir. 1980'li yıllardan bu yana, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin birçoğunda uygulanan ve sermayenin uluslararası çıkarlarına öncelik tanıyan ekonomik politikalar terkedilerek, insana öncelik veren ve sosyal devlet anlayışına dayalı ekonomik politikalar benimsenmelidir.

22- Gelişmekte olan ülkelerin iç ve dış borçlarının bu ülke ekonomilerini ipotek altına alan yükünün ortadan kaldırılması için uluslararası ve ulusal düzeyde politikalar geliştirilmeli ve hayata geçirilmelidir.

23- Hükümet, Türkiye tarafından onaylanmış 122 sayılı Uluslararası Çalışma Örgütü Sözleşmesi hükümleri uyarınca, tam istihdam sağlamaya yönelik bir politika izlemeli, işsizlikle etkili bir biçimde mücadele etmelidir. Devlet, istihdam yaratıcı üretken ve verimli yatırımlar yapmalıdır. Özel sektörün yatırımlarının teşvikinde istihdam yaratma özelliğine öncelik tanınmalıdır.

24- Gelir ve servet dağılımı, aktif devlet müdahalesiyle, adaletli hale getirilmelidir. Hayatın her alanında sosyal adalet sağlanmalıdır.

25- Türkiye'nin gelişmesi ve güçlenmesi ve halkımızın sorunlarının çözümü, kendi çıkarlarına herşeyin üstünde öncelik tanıyan işverenlerin denetimindeki piyasa kurallarına bırakılmamalıdır.

26- Devlet, ülke kalkınmasını demokratik planlama yoluyla yönlendirmelidir. Devlet, ülkenin ve halkın çıkarlarını gözönüne alarak, piyasaya aktif bir biçimde müdahale etmeli ve piyasayı yerli ve yabancı tekelci işletmelerin hakimiyetine bırakmamalıdır. Devlet, büyük işletmelerin kendi aralarında çeşitli biçimlerde anlaşarak piyasayı denetimleri altına alma girişimlerini önlemelidir.

27- Devlet, sosyal adaletin sağlanması doğrultusunda fiyatlara ve üretilen mal ve sunulan hizmetlerin kalitesine gerekli müdahalelerde bulunmalıdır.

28- Fabrikalar, bankalar, büyük ticarethaneler, büyük araziler ve çok miktardaki gayrimenkul üzerindeki bireysel tasarruf hakkı, ülkenin ve halkın çıkarları gerektirdiğinde, demokratik bir biçimde denetlenmeli ve ülkenin ve halkın çıkarları doğrultusunda yönlendirilmelidir. Devlet, aşırı kar peşinde koşanları denetim altına almalıdır.

29- Türkiye'de yaşayan vatandaşlarımızın yurtdışındaki mal varlığı ve banka hesapları tespit edilmeli, kamuoyuna açıklanmalı ve vergilendirilmelidir.

30- Yasalarda yer alan yükümlülüklerini yerine getirmeyen işverenlere uygulanacak yaptırımların ağırlaştırılarak, caydırıcı olması sağlanmalıdır.

31- Ülkede ve devlet yönetiminde israf, yolsuzluk, rüşvet, hırsızlık önlenmelidir.

32- Devlet, temel tüketim mallarına uygulayacağı subvansiyonlarla, dar ve sabit gelirlileri desteklemelidir.

33- Geniş halk kitlelerinin başlıca ızdırabı haline gelen yüksek enflasyon oranı düşürülmeli ve bir sorun olarak ülke gündeminden çıkarılmalıdır.

34- Çeşitli dönemlerde iktidardaki siyasal partilerin çıkarları doğrultusunda yönetilen, birer arpalık olarak kullanılan ve sermayeyi desteklemek amacıyla kurulup işletilen kamu kurum ve kuruluşları, özerk ve demokratik bir yapıya kavuşturularak, halkımıza hizmet eder hale getirilmelidir. KİT'lerin yönetimi demokratik ve özerk bir yapıya kavuşturulmalı ve çalışanların Yönetim Kurulu üyeliği dahil, yönetime etkin şekilde katılımı sağlanmalıdır.

35- KİT'lere yeni kaynaklar aktarılarak, bu işletmelerin gelişkin teknolojili, verimli ve etken kuruluşlar haline gelmeleri sağlanmalıdır.

36- Ulusal savunma ile doğrudan ilgili sanayiler kamunun mülkiyetinde ve demokratik yönetiminde bulunmalıdır.

37- Ülkemizin önemli doğal kaynakları, çalışanların etkin yönetime katılımıyla, kamu kurum ve kuruluşları tarafından işletilmelidir. Kıyılar kamu mülkiyetinde olmalı ve ormanlar kamu mülkiyetinde kalmalıdır.

38- Enerji, bir kamu hizmeti olarak devletçe üretilmeli ve devletçe dağıtılmalıdır. Kamu işletmeleri eliyle çağdaş teknolojili deniz ve demiryolu ulaştırmacılığı geliştirilmelidir. Kamu hizmeti niteliğindeki posta ve telefon hizmetleri kamu kurum ve kuruluşları tarafından yerine getirilmelidir.

39- Türkiye Cumhuriyeti'nin ekonomik ve siyasal bağımsızlığının ana dayanaklarından olan kamu iktisadi teşebbüsleri, özelleştirme adı altında değerlerinin çok altında fiyatlarla yerli ve yabancı kişi ve kuruluşlara yağmalatılmamalı, sendikasızlaştırmanın ve işçileri köleleştirmenin bir aracı olan özelleştirme durdurulmalıdır. Yanlış siyasi kararlar nedeniyle veya sermayeyi desteklemek amacıyla uygun olmayan yerlerde ve geri teknolojiyle kurulan ve yeni teknoloji kullanılmasını

sağlayacak yatırımlarla rasyonel hale getirilmesi olanaklı olmadığı, demokratik yapılı bir ekonomik ve sosyal konseyde görüşülüp karara bağlanarak tespit edilecek kamu işletmeleri, bir süreç içinde elden çıkarılmalı veya tasfiye edilmelidir. Bu işyerlerindeki işçiler başka kamu işyerlerine yerleştirilmelidir. Bu kararda yalnızca sözkonusu işletmenin karı veya zararı değil, bu işletmenin ülke ekonomisine, yöre ekonomisine ve toplumsal hayata doğrudan ve dolaylı olumlu etkileri de gözönünde bulundurulmalıdır.

40- Çay ve tütün gibi küçük üreticilik için önemli alanlarda kamu tekeli yeniden kurulmalıdır.

41- Yerli ürünlerin kullanımını özendiren politikalar izlenmelidir.

42- Kamu kurum ve kuruluşları özel sektöre fason üretim yaptırma uygulamasını asgariye indirmelidir. Kamu kurum ve kuruluşları ellerindeki makine ve teçhizatı geliştirerek ve etkili bir biçimde kullanarak, emanet işleri artırmalıdır.

43- Kayıt-dışı ekonomi ve vergi kaçakçılığı önlenmeli, vergi kaçıranlara devlet malını çalanlarla aynı ceza verilmelidir.

44- Sermaye ve tarıma sağlanan vergi ayrıcalıkları ve istisnaları kaldırılmalıdır. Vergi yükü, kazanç ve servete göre adaletli bir biçimde dağılmalıdır. Başta spekülatörler, rantiyeler, büyük toprak sahipleri, büyük tüccarlar, ithalat ve ihracatçılar ve bankacılar olmak üzere tüm sermaye ve servet sahipleri etkili bir biçimde vergilendirilmelidir. İşçilerin ve memurların sırtındaki gelir vergisi ve dolaylı vergi yükü azaltılmalıdır. Asgari ücret miktarı kadar gelirden vergi kesilmemelidir.

45- Türkiye, Avrupa Birliği'nin eşit koşullarla tam üyesi olmalı, Avrupa Birliği ile olan ilişkiler bu anlayışla biçimlendirilmelidir.

C. SOSYAL POLİTİKALAR

46- Anayasanın emrettiği sosyal devlet anlayışı hayata geçirilmelidir.

47- Aile toplumun temelidir. Devlet, her ailenin istihdam, konut, beslenme, sağlık, çocuk yetiştirme, eğitim ve ulaştırma konularındaki gereksinimlerinin karşılanmasında sorumluluk sahibi olmalı ve bu sorumluluğunu öncelikle yerine getirmelidir.

48- Kamu harcamalarında sosyal adaletin sağlanması ve sosyal devlet anlayışının gereklerinin yerine getirilmesine öncelik verilmelidir. Eğitim, sağlık, toplu konut, ulaştırma harcamalarının bütçe içindeki payı artırılmalıdır

49- Sağlık hizmetleri devlet tarafından, parasız olarak sağlanmalıdır. Koruyucu hekimliğe önem verilmelidir. Sağlık personeli sayısı ve niteliği yükseltilmelidir.

50- Devlet bütçesinden eğitime ayrılan kaynaklar artırılmalıdır. Eğitim, devlet tarafından parasız olarak yapılmalıdır. Eğitim alanında özel teşebbüsün teşvik edilmesine son verilmeli, olanakları sınırlı öğrencilere yaygın bir biçimde ve yeterli miktarda burs sağlanmalıdır.

51- Eğitim programları çağın gelişmelerine ayak uydurmalı, çağdaş bilgilerle donanmış, düşünme ve problem çözme yeteneği gelişmiş bireyler yetiştirilmelidir. Okul, teçhizat ve eğitim personeli sayısı ve niteliği yükseltilmelidir. Mesleki eğitimde okul-işyeri bağlantısı geliştirilmelidir.

52- Kentlerde belediyelerin mülkiyetinde ve halkın denetimindeki toplu taşımacılık teşvik edilmelidir.

53- Asgari ücret, iki çocuklu bir ailenin insanca yaşamasına yeterli düzeyde olmalı ve altı ayda bir enflasyona ve ekonomik büyümeye endeksli olarak artırılmalıdır. Asgari ücret tespit komisyonu demokratik bir yapıya kavuşturulmalıdır.

54- Emekli, dul ve yetim aylıkları, gerektiğinde devlet desteğiyle yükseltilerek, bu kişilerin insanca yaşamalarına olanak sağlanmalıdır.

55- İşçi-memur ayrımı, Devletin ihtiyaçları, evrensel ilkeler ve günümüzdeki çalışma şartları gözönünde bulundurularak, demokratik danışma ve karar mekanizmaları içinde, netleştirilmeli; işçi ücretleri ile memur aylıkları, insanca yaşamaya yetecek düzeye çıkarılmalıdır.

56- Ücretlerde, maaşlarda ve emekli aylıklarında yapılan artışlar en az bir önceki dönemin enflasyonu oranında olmalıdır.

57- Devlet, tüketiciyi koruyucu mevzuatın etkili bir biçimde uygulanmasını sağlamalıdır.

58- Kamu kurum ve kuruluşları tarafından üretilen malların ve sunulan hizmetlerin fiyatlandırılmasında, "sosyal devlet" anlayışı temel alınmalıdır. Tanzim satışları, subvansiyonlar ve destekleme alımları gibi yollarla, gelir ve servet dağılımındaki büyük adaletsizliği azaltmaya yönelik girişimlerde bulunulmalıdır.

59- İşsizlik sigortası uygulanmalı ve işsizlik sigortasının sona ermesi durumunda devlet sosyal yardım yapmalıdır.

60- Kadınların işgücüne katılımlarını ve ücret veya maaş karşılığı çalışma olanaklarını artırmak, çalışmakta olanların karşılaştıkları sorunları çözmek için genel ekonomik ve sosyal politikalar geliştirilmelidir. Kadının toplumsal statüsünü iyileştirmeye yönelik, gerektiğinde olumlu ayırımcılık da içeren politikalar belirlenip, kalkınma planlarında yer almalı ve uygulamada somutlaştırılmalıdır. Kadın istihdamını engelleyen unsurların ortadan kaldırılması ve teşvik edici yasal düzenlemelerin yapılması ve uygulanması sağlanmalıdır.

61- Uluslararası Çalışma Örgütü'nün 103, 140, 156, 157 ve 168 sayılı Sözleşmeleri onaylanmalı ve iç mevzuata aktarılmalıdır.

62- Medeni Kanun'da, Türk Ceza Kanunu'nda, İş Kanunu'nda ve diğer mevzuatta yer alan ve kadına karşı ayırımcılığa doğrudan ya da dolaylı olarak yol açan maddeler değiştirilmelidir.

63- Ücretli doğum izni artırılmalıdır. Analık haliyle bağlantılı olarak haksız işten çıkarmalara son verecek ve iş güvencesi sağlayacak düzenlemeler yapılmalıdır.

64- Üst sınır bir yıl olmak üzere, çalışan kadınlara ücretli süt izni kullanma hakkı verilmelidir.

65. Türkiye koşullarına uygun bir süre için, ücretli ebeveyn izni ve ailevi nedenlerle izin bütün işçiler için benimsenmelidir. Bu izinleri kullanan işçilerin aynı koşullarla, aynı yada benzer işlerine dönmeleri garanti edilmelidir.

66- 0-6 yaş grubu çocukların bakımı sosyal devlet anlayışıyla ele alınmalı ve yerel ve merkezi yönetimler bu amaca yönelik tesislerin kurulmasını, işletilmesini ve aile sahibi işçilerin hizmetine sunulmasını sağlamalıdır.

67- Şiddete uğrayan kadınlar için başvuru yerleri sağlanmalı, danışma hizmeti yapan kuruluşlar açılmalı, kadınların bu konuda bilinçlendirilmesi için eğitim verilmelidir.

68- Kadın işçiler için mesleki eğitim ve kız çocuklarının örgün eğitimden kesintisiz yararlanmasının olanakları yaratılmalıdır.

69- Kadın ve erkek işi ayırımına son verilmeli, yasalarda yer alan eşit değerdeki işe eşit ücret ilkesinin hayata geçirilmesi için gereken düzenlemeler yapılmalı, önlemler alınmalıdır.

70- Çalışan çocuklarla ilgili yasa ve diğer mevzuat dağınıklıktan kurtarılarak tek yasada toplanmalı; bu yasaya tarım kesiminde ve sokakta çalışan çocukların korunmasına ilişkin hükümler konmalı ve anılan yasa, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün asgari çalışma yaşını belirleyen 138 sayılı

Sözleşme ve ilgili Tavsiye Kararlarına uygun olmalıdır. 15 yaşından küçük çocukların çalıştırılmaları kesinlikle engellenmelidir.

71- Zorunlu eğitim 8 yıla çıkarılarak yaygınlaştırılmalıdır.

72- Yabancıların ülkemizde kaçak olarak çalışmaları önlenmelidir. Kaçak işçi çalıştırmanın, bordroda düşük ücret ve kısa çalışma süresi göstermenin cezası artırılmalıdır. Kaçak işçilik, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, SSK ve Maliye Bakanlığı'nın sendikalarla birlikte yapacakları çalışmayla, önlenmelidir.

73- Sendikasızlaştırmanın bir aracı olarak kullanılan taşeronluk önlenmelidir. Günümüzde, 94 sayılı Uluslararası Çalışma Örgütü Sözleşmesi, ilgili Bakanlar Kurulu kararı ve 1993 yılı kamu kesimi toplu iş sözleşmelerine konan hüküm uyarınca, kamu kurum ve kuruluşları tarafından ihaleyle yaptırılan tüm işlerde, işkolunda bağıtlanmış toplu iş sözleşmesinin ücretlere ve diğer konulara ilişkin hükümlerinin sendika üyesi olmasalar dahi taşeron işçilerine ve fason olarak iş yapan işyerlerinin işçilerine uygulanması sağlanmalıdır.

74- Çalışma yaşamına ilişkin düzenlemeleri ihlal eden işverenlere verilen cezalar caydırıcı bir düzeye çıkarılmalıdır.

75- İşçi sağlığı ve iş güvenliğine ilişkin mevzuat, yeni teknolojiler ve girdiler gözönüne alınarak, çağdaşlaştırılmalıdır. İşçi sağlığı kurulları demokratik bir yapıya kavuşturulmalı, bu kurulların yetkileri artırılmalı ve etkin bir biçimde çalışmaları sağlanmalıdır. İşe yeni alınan işçilere, çalışma saatleri içinde, işçi sağlığı ve iş güvenliği eğitimi yaptırılmalıdır. TRT'de, sendikalarla işbirliği içinde, işçi sağlığı ve iş güvenliği konularında düzenli programlar yayınlanmalıdır.

76- Sosyal güvenlik sosyal devlet anlayışıyla gerçekleştirilmelidir. Sosyal güvenliğin finansmanına devlet de katılmalı, sosyal sigorta primi işçi ve işveren payı

azaltılmalıdır. Devlet, sosyal güvenliğin finansmanına katkıda bulunduğu oranda SSK yönetiminde temsil edilmelidir. SSK yönetimi demokratik ve özerk bir hale getirilmelidir. SSK, karşılığında prim almadığı sosyal risklerden sorumlu tutulmamalıdır. SSK'nın müfettiş sayısı artırılmalı, müfettişlerin yetkileri ve denetimi daha etkili hale getirilmelidir. SSK, özel sosyal güvenlik kuruluşları, Emekli Sandığı ve Bağ-Kur sigortalıları arasında yükümlülükler ve haklar konusunda uyum sağlanmalıdır.

77- Yaşlılık aylığına hak kazanma koşulları, sigorta tekniği gözönünde bulundurularak, Sosyal Sigortalar Kurumu'na prim ödeyenlerin temsilcileri tarafından demokratik biçimde belirlenmelidir. Sosyal sigorta primlerinin işverenlerce zamanında yatırılmasını sağlayacak yasal ve idari düzenlemeler yapılmalıdır. SSK alacaklarının faizleri affedilmemeli, alacaklar takside bağlanmamalıdır. SSK genel kurulları her yıl toplanmalı ve önemli konularda karar ve ibra yetkisi tanınarak, danışma organı olmaktan çıkarılmalıdır. Sosyal güvenlikteki finansman açığının kapatılması için SSK gayrimenkullerinin satışı yoluna gidilmemelidir. SSK sağlık tesislerinin sağlık işletmesi haline getirilerek özelleştirilmesi girişimlerine son verilmelidir. Özel sigorta programları devlet tarafından sıkı bir biçimde denetlenmelidir.

78- Tüketim kooperatifçiliği ve kırsal kesimde demokratik kooperatifçilik desteklenmelidir. Tarım satış ve kredi kooperatiflerinin ve merkez birliklerinin yönetimi demokratik ve özerk olmalıdır.

79- Çevre korunmalı, çevrenin temizlenmesinin maliyetini kirletenler ödemelidir.

80- Çıraklık ve mesleki eğitim yeniden yapılandırılarak, çocuklar çıraklık ve mesleki eğitimin koruyucu şemsiyesi altına alınmalıdır.

81- Özellikle düzensiz sektörde ağır, tehlikeli ve kötü koşullarda çalışan 15-18 yaş grubundaki çocukların çalışma

koşulları iyileştirilmeli; fiziksel ve ruhsal konumları çalıştıkları sektörlere uygun olmayan çocukların çalışmaları önlenmelidir.

D. ÇALIŞMA YAŞAMI VE SENDİKAL HAKLAR

82- Ülkemizdeki çalışma mevzuatı bir bütün olarak Uluslararası Çalışma Örgütü'nün ilkeleri ve Türkiye tarafından onaylanmış Sözleşmeleri ile uyumlu hale getirilmelidir.

83- Avrupa Sosyal Şartı'nın Türkiye tarafından onaylanmamış olan maddeleri Bakanlar Kurulu tarafından derhal onaylanmalıdır.

84- Kamu kesiminde ve özel kesimde tüm ücretli çalışanların, Türkiye tarafından onaylanmış Uluslararası Çalışma Örgütü Sözleşmeleri'nden kaynaklanan sendikalarda örgütlenme, toplu pazarlık ve grev haklarını kullanmalarının önündeki iç hukuk engelleri kaldırılmalıdır.

85- Kamu çalışanlarının Türkiye tarafından onaylanmış Uluslararası Çalışma Örgütü Sözleşmelerinde yer alan sendikalaşma, toplu pazarlık ve grev haklarını kullanmalarının önündeki idari ve hukuksal engeller kaldırılmalıdır. Memur ve sözleşmeli personel statülerinde istihdam edilen kamu çalışanlarının, Türkiye tarafından onaylanmış 151 sayılı Uluslararası Çalışma Örgütü Sözleşmesinden kaynaklanan siyasi faaliyette bulunma hakkını kullanmalarının önündeki iç hukuk engelleri kaldırılmalıdır.

86- Tüm ücretli çalışanlar aynı hak ve özgürlüklere sahip olmalıdır. İşçi sınıfının ayrılmaz bir parçasını oluşturan memur ve sözleşmeli personel statülerindeki kamu çalışanları da diğer işçilerle birlikte örgütlenebilmelidir.

Sözleşmeli personel uygulamasına son verilmelidir. İşçi statüsünde çalışanların memur ve sözleşmeli personel statüsüne geçirilmesi uygulamasına son verilmelidir.

87- İşçi ve memur statülerinde istihdam edilen ve aynı işi yapan kamu ücretli çalışanları arasında ücret ve diğer hak ve

özgürlükler konusundaki farklar, işyerlerinde huzursuzluk yarattığı gibi, Türkiye tarafından onaylanmış 111 sayılı Uluslararası Çalışma Örgütü Sözleşmesi'ni de ihlal etmektedir. Bu ayrımcılık, en gelişkin haklar diğer statülerde istihdam edilenlere yaygınlaştırılmak yoluyla, sona erdirilmelidir.

88- Tarım ve orman işçileri, ev hizmetlerinde çalışanlar, stajyer öğrenciler ve çıraklar, İş Yasası kapsamına alınmalıdır. Eve-iş-verme sistemi içinde çalışanlar da "işçi" sayılmalı ve işçiyi koruyucu mevzuatın kapsamı içine alınmalıdır. Özel radyo ve televizyonlarda ücret karşılığında çalışanlar 212 sayılı Basın İş Yasası kapsamına alınmalıdır.

89- Hizmet akdinin işveren tarafından geçerli bir nedene dayanmadan tek taraflı olarak feshedilmesine engel olunmalıdır. Bu konuda Uluslararası Çalışma Örgütü'nün Türkiye tarafından onaylanmış 158 sayılı Sözleşmesi'nin gerekleri iç mevzuatımıza yansıtılmalıdır. İşten çıkarmanın geçerli bir nedene dayanmaması durumunda verilecek yargı kararıyla sözkonusu işçi işe geri döndürülebilmelidir.

90- Haftalık çalışma süresi 1983 yılında yapılan bir yasa değişikliğiyle, ücrette bir azalma olmaksızın, 45 saate indirilmiştir. Avrupa Birliği ülkelerinde bu süre 40 saat ve altındadır. Haftalık çalışma süresi 40 saate indirilmelidir.

91- Mazeret izinleri ve yıllık ücretli izinler konularında Avrupa Birliği ülkelerinde geçerli olan düzeyler ülkemizde de uygulanmalıdır.

92- İş müfettişlerinin sayısı ve yetkileri artırılmalıdır.

93- 19.4.1981 gün ve 2448 sayılı Yasa ile toplu iş sözleşmeleri ile ödenebilecek ikramiye konusunda getirilen tavan kaldırılmalıdır.

94- 1475 sayılı İş Yasası'nın 14. maddesinde 12 Eylül sonrasında yapılan değişiklikle getirilen kıdem tazminatı tavanı kaldırılmalıdır.

95- 12.7.1987 günlü Resmi Gazete'de yayınlanan 87/11945 sayılı Bakanlar Kurulu kararı uyarınca ihtiyaç fazlası askerlik yükümlülerinin kamu kurum ve kuruluşlarında çalıştırılması uygulaması sona erdirilmelidir.

96- 1982 Anayasasının 18. maddesi ikinci fıkrasında olağanüstü hallerde vatandaşların zorla çalıştırılabileceği hükmü getirilmiştir. Türkiye tarafından onaylanmış 105 sayılı Uluslararası Çalışma Örgütü Sözleşmesi'ni ihlal eden bu hüküm kaldırılmalıdır.

97- 1402 sayılı Sıkıyönetim Yasası'nın sıkıyönetim komutanlarına işçi ve memurları işten çıkarma ve bölge dışına gönderme yetkisi veren hükümleri, Türkiye tarafından onaylanmış 111 sayılı Uluslararası Çalışma Örgütü Sözleşmesi'ni ihlal eden bir düzenlemedir. Bu hüküm kaldırılmalıdır.

98- Her türlü işçi alacağı ilke olarak zamanında ödenmelidir. İşçi alacaklarının gecikmesinde yargı kararına gerek kalmaksızın en yüksek oranlı mevduat faizi uygulanmalıdır. Birçok yörede Belediye-İş Sendikamızın üyesi belediye işçileri aylardır ve hatta yıllardır aylık ve ikramiyelerini alamamaktadır. Belediye-İş Sendikamızın belediyelerden aidat alacağı 400 milyar lirayı aşmış ve Sendikamız bu nedenle vergi ve sigorta primi borçlarını ödeyemez duruma itilmiştir. Belediye işçilerinin alacaklarının ödenmesine büyük öncelik tanınmalıdır. 1995 kamu kesimi toplu sözleşme zam farkları mutlaka 1995 yılı içinde defaten ödenmelidir.

99- Devlet İstatistik Enstitüsü, enflasyon oranlarını saptayarak, ücret ve aylıkların belirlenmesi sürecini etkilemektedir. Ancak bu bilgiler sendikalara verilmemekte, sendikaların enflasyon oranlarının doğruluğunu denetleme olanağı ortadan kaldırılmaktadır. DİE'de işçilerin ve memurların yetkili örgütlerince belirlenecek temsilcileri bulunmalıdır.

100- İşçilerden ve memurlardan yapılan kesintilerle oluşan tasarrufu teşvik ve konut edindirme fonları, işçilerin ve memurların demokratik yönetimine devredilmelidir.

101- 1 Mayıs, işçi sınıfının uluslararası birlik, dayanışma ve mücadele günü olarak kutlanmalı ve genel tatil olmalıdır.

102- Zorunlu emeklilik uygulaması sona erdirilmelidir.

103- Giderek yaygınlaştırılan kısmi süreli çalışma veya diğer esnek çalışma biçimlerinde, işçi hakları ve sendikal hak ve özgürlükler bakımından bir kaybın olmamasını sağlayacak düzenlemeler getirilmelidir. 5.7.1983 tarihinde çıkarılan Yüzde Yönetmeliği hükümleri uyarınca özellikle turizm sektöründe görülen "extra" çalışma uygulamasının işverenlerce istismar edilmesi önlenmeli, bu şekilde çalışan işçilerin sendikalaşmasının ve sendikal haklardan yararlanmasının önündeki engeller kaldırılmalıdır.

104- Eve-iş-verme sistemi içinde çalışanlar da sendikalara üye olabilmeli ve işkolunda bağıtlanmış olan toplu iş sözleşmelerinin hükümleri bu kişiler için de geçerli olmalıdır.

105- Çıraklar ve stajyer öğrenciler, sendikal hak ve özgürlüklerden yararlanabilmelidir. 5.6.1986 gün ve 3308 sayılı Yasada, çırakların ve stajler öğrencilerin sendikalaşması, toplu pazarlık hakkından yararlanması ve greve katılması konusundaki yasaklar kaldırılmalıdır.

106- Özel güvenlik görevlilerinin sendikalaşmasını yasaklayan 22.7.1981 gün ve 2495 sayılı Yasa iptal edilmeli ve özel güvenlik görevlilerinin sendikalaşmasına olanak tanınmalıdır.

107- Sendika üyeliklerini Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na bildirme yükümlülüğü, yetki için başvurma tarihinde yerine getirilmelidir (ilgili madde: 2821/22).

108- Sendika üyeliklerini ilgili işverene bildirme yükümlülüğü yetkinin kesinleştiği tarihte yerine getirilmelidir (ilgili madde: 2822/13).

109- Sendika üyelik kayıtları Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından değil, en fazla sayıda işçiyi temsil eden üst örgütün temsilcilerinin de yer aldığı bağımsız ve demokratik bir kurum tarafından tutulmalıdır.

110- İşyerinde çalışan sendika organlarında görevli işçilere de, işyeri sendika temsilcilerine tanınan teminat sağlanmalıdır.

111- 4.10.1983 gün ve 2908 sayılı Dernekler Yasası uyarınca, sendikacıların diğer ülkelerdeki toplantılara katılabilmeleri ve yabancı uyruklu sendikacıların ülkemizdeki toplantılara katılabilmeleri için İçişleri Bakanlığı'ndan izin alınması gerekmektedir. Bu izin koşulu kaldırılmalıdır.

112- 5.6.1986 gün ve 3308 sayılı Yasa (M.32/h) uyarınca, sendikaların eğitim fonlarının yüzde 25'lik bölümünün Hükümetin denetimindeki bir fona aktarılma zorunluluğu kaldırılmalıdır.

113- Sendika aidatının miktarı ve aidat dışında sendika üyesinin ücretinden yapılabilecek kesinti konusunda 2821 sayılı Yasa'da (M.23) yer alan kısıtlamalar kaldırılmalı, bu konu sendika genel kurullarının iradesine bırakılmalıdır.

114- İşyeri sendika temsilcilerinin sayısı konusunda 2821 sayılı Yasada (M.34) yer alan kısıtlamalar kaldırılmalı, yasada asgari miktar belirlenmeli, işyerinde uygulanacak sayı tarafların iradesine bırakılmalıdır.

115- Sendika kurucusu, sendika yöneticisi ve işyeri sendika temsilcisi olabilmek için öngörülen önkoşulların büyük bir bölümü Uluslararası Çalışma Örgütü'nün Türkiye tarafından onaylanmış Sözleşmelerine aykırıdır. Bu anti-demokratik kısıtlamalar kaldırılmalıdır.

116- Sendikacıların ve sendikaların siyasi alandaki faaliyetlerini kısıtlayan tüm yasaklama ve kısıtlamalar kaldırılmalıdır. Sendikaların ve konfederasyonların, demokratik biçimde alınmış kararlar doğrultusunda siyasal partilerle her türlü ilişki kurabilmelerine olanak tanınmalıdır.

117- Sendikalar üzerindeki Maliye Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve Devlet Denetleme Kurulu denetimi sona erdirilmelidir, sendikaların denetimini genel kurullar ve bu genel kurullarda seçilen denetim kurulları yerine getirmelidir.

118- 15.6.1985 gün ve 3218 sayılı Serbest Bölgeler Yasası, serbest bölgelerde kuruluştan sonraki on yıllık dönemde tüm grevleri yasaklamaktadır. Bu yasak kaldırılmalıdır. Serbest bölgelerde çalışan işçiler de tüm işçi haklarına ve sendikal hak ve özgürlüklere sahip olmalıdır.

119- Toplu iş sözleşmesi görüşmelerinde yetkili sendikanın tespiti, en fazla temsil niteliğine sahip işçi ve işveren sendika üst örgütleri temsilcilerinin de yer aldığı bağımsız ve demokratik bir kurum tarafından gerçekleştirilmelidir.

120- 12 Eylül öncesinde aynı işyeri için hem işyeri ve hem de işkolu toplu iş sözleşmesinin aynı anda uygulanması mümkündü. Günümüzde ise yalnızca ya işyeri, ya da işletme toplu iş sözleşmesi uygulanabilmektedir. İşkolu düzeyinde toplu iş sözleşmeleri bağıtlanabilmelidir. İşkolu, işyeri ve işletme düzeylerinde toplu iş sözleşmeleri aynı anda uygulanabilmelidir.

121- Toplu sözleşme görüşmelerinin 60 gün süreyle kısıtlanması uygulamasına son verilmelidir.

122- Toplu pazarlık görüşmelerinde zorunlu arabuluculuk aşaması kaldırılmalı, taraflar isterlerse arabulucu kurumunu kullanmalıdır.

123- Bakanlar Kurulu tarafından 2822 sayılı Yasanın 11. maddesi uyarınca teşmil edilen bir toplu iş sözleşmesinin yürürlük süresi sona erene kadar işyerinde yeni bir toplu iş sözleşmesi bağıtlanamamaktadır. Teşmil edilen bir toplu iş sözleşmesinin uygulandığı işyerindeki işçilerin bir sendikada örgütlenmeleri durumunda, bu süre içinde dahi yeni toplu sözleşme imzalanabilmelidir.

124- Bir toplu iş sözleşmesinin yürürlük süresi içinde yeniden menfaat uyuşmazlığı çıkarılabilmelidir.

125- Türkiye, tüm ücretli çalışanların grev hakkını düzenleyen 87 sayılı ILO Sözleşmesi'ni onaylamıştır. Uluslararası Çalışma Örgütü yetkili organlarının 87 sayılı Sözleşme ile ilgili olarak grev hakkı konusunda kabul ettiği ilkeler doğrultusunda, barışçıl olmak koşuluyla, her türlü grev yasal kabul edilmeli, onaylanmış Sözleşmenin gerekleri ülkemizde de geçerli kılınmalıdır.

126- 1402 sayılı Yasa uyarınca (M.3/f), sıkıyönetim dönemlerinde sıkıyönetim komutanı grev hakkının kullanılmasını sürekli olarak yasaklayabilir veya izne bağlayabilir. Bu düzenleme ve uygulama kaldırılmalıdır. Olağanüstü hal uygulanan bölgelerde olağanüstü hal valisinin grevleri durdurma yetkisi kaldırılmalıdır.

127- Uluslararası Çalışma Örgütü'nün Türkiye tarafından onaylanmış 87 sayılı Sözleşmesi, barışçıl olmak koşuluyla iş yavaşlatma ve işyeri işgalinin yasal kabul edilmesini gerektirmektedir. Ülkemizdeki çalışma mevzuatı ve uygulama da buna uygun hale getirilmelidir.

128- Milli Savunma Bakanlığı ile Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığınca doğrudan işletilen işyerlerinde 12 Eylül öncesinde grev yasağı yoktu; grev hakkının kullanılması bazı önkoşullara bağlanmıştı. Günümüzde bu işyerlerinde geçerli olan grev yasağı kaldırılmalıdır.

129- Genel grev yasal bir hak olarak tanınmalıdır. Hak grevi hakkı yeniden tanınmalıdır. Dayanışma grevi yasal bir hak olarak tanınmalıdır. Sendikasız işçilere de grev hakkı tanınmalıdır. İşçiler ve sendikalar, toplu sözleşme ile doğrudan ilişkili olmayan konularda da grev hakkına sahip olmalıdır. Konfederasyonların da grev kararı alma ve uygulama yetkisi olmalıdır.

130- Sendikanın yetkili organ kararlarıyla sorumlu olmadığı hiçbir eylem nedeniyle sendikaya mali yükümlülük getirilmemelidir.

131- Su, elektrik, havagazı, termik santrallarını besleyen linyit üretimi, tabii gaz ve petrol sondajı, üretimi, tasfiyesi ve dağıtımı ile, üretimi nafta veya tabii gazdan başlayan petrokimya işlerinde grev yasağı kaldırılmalıdır. Banka ve noterlik hizmetlerinde grev yasağı kaldırılmalıdır. Kamu kuruluşlarınca yürütülen şehiriçi deniz, kara ve demiryolu ve diğer raylı toplu yolcu ulaştırma hizmetlerinde grev yasağı kaldırılmalıdır. Eğitim ve öğretim kurumlarında grev yasağı kaldırılmalıdır. Sağlık hizmetlerinde acil servisler ve işler dışındaki birimlerde grev yasağı kaldırılmalıdır.

132- Uluslararası Çalışma Örgütü'nün Türkiye'nin onaylamış olduğu 87, 98 ve 151 sayılı Sözleşmelerden kaynaklanan sendikalaşma, grevli toplu pazarlık, barışçıl eylem ve siyasi faaliyette bulunma haklarını kullandıkları için işçiler, kamu çalışanları ve sendikacılar ve ayrıca sendikalar hakkında açılan davalar sona erdirilmeli, bu meşru haklarını kullanan kişiler ve kuruluşlar hakkında verilen cezalar iptal edilmelidir.

133- Bakanlar Kurulu'nun grev erteleme yetkisi kaldırılmalıdır.

134- Grev gözcülerine barınak yapılmasını yasaklayan hüküm kaldırılmalıdır. Grev sırasında grev uygulanan işyerinin girişlerine asılabilecek afiş ve pankartlar konusundaki kısıtlama ve yasaklamalar kaldırılmalıdır. Grev gözcülerinin

sayısı ve faaliyeti konusundaki kısıtlama ve yasaklamalar kaldırılmalıdır.

135- 12 Eylül öncesinde alınan grev kararının 60 gün içinde uygulanması zorunluluğu yoktu. 2822 sayılı Yasada öngörülen bu düzenleme ILO ilkelerine de aykırıdır. Bu kısıtlama kaldırılmalıdır. 12 Eylül öncesinde, grev uygulama kararını 6 işgünü önceden işveren bildirme zorunluluğu yoktu. 2822 sayılı yasada öngörülen bu düzenleme ILO ilkelerine de aykırıdır. Bu kısıtlama kaldırılmalıdır.

136- Grev sırasında işyerini terketme yükümlülüğü Türkiye tarafından onaylanmış Uluslararası Çalışma Örgütü Sözleşmeleriyle çelişmektedir. Bu yükümlülük kaldırılmalıdır.

137- Usul hatası nedeniyle işçilerin ve sendikaların grev hakkının ortadan kalkması engellenmelidir.

138- Mahkemelerin, " grev hakkının iyi niyet kurallarına aykırı tarzda, toplum zararına ve milli serveti tahrip edecek şekilde kullanılması" gibi gerekçelerle grevi durdurma hakkı (2822/47) kaldırılmalıdır.

139- Grevi uygulayan sendikanın işyerindeki üyelerinin dörtte üçünün sendika üyeliğinden ayrılması durumunda mahkemelere grevi durdurma yetkisi veren hüküm (2822/51) kaldırılmalıdır.

140- 12 Eylül öncesinde, uygulanan bir grevin ardından, bağıtlanan toplu iş sözleşmesi ile grev süresinin ücretinin işçilere ödenmesi olanaklıydı. 2822 sayılı Yasanın 42. maddesi bu uygulamayı yasaklamaktadır. Bu yasak kaldırılarak, grev süresinin ücretinin ödenip ödenmeyeceği tarafların iradesine bırakılmalıdır.

141- Kamu kesimindeki geçici işçilerin kadroya geçirilmeleri sağlanmalıdır.

142- Mevsimlik işlerde işçilerin işe giriş ve işten çıkış tarihleri önceden belirlenmeli ve açıklanmalıdır.

143- Ormancılıkta vahidi fiyat uygulamasına son verilmelidir.

144- Milli Savunma Bakanlığı'na bağlı işyerlerine ilişkin mevzuat, çağdaş işçi haklarına ve sendikal hak ve özgürlüklere uygun hale getirilmelidir.

145- Kamu işveren sendikaları kapatılmalıdır.

146- Lokavt yasaklanmalıdır.

147- Kamu kesimi işverenlerinin özel sektör işverenleri ile aynı örgütlere üye olmaları yasaklanmalıdır.

TÜRK-İŞ Genel Kurulu, ayrıca aşağıdaki önemli kararları da kabul etti:

"Ülkemizin, tüm çalışanların, işçilerin ve sendikacılık hareketinin sorunlarının giderek daha da yoğunlaştığı şartlarda, sendikacılık hareketinin bütünlüğünün sağlanması giderek daha da önem kazanan bir görev haline gelmiştir. TÜRK-İŞ 17. Olağan Genel Kurulu, ülkemizdeki diğer işçi örgütlerini, Türkiye'nin en eski, sendikalı işçilerin yüzde 80'inden fazlasını temsil eden ve özellikle son 6 yıldaki mücadelesiyle halkımıza öncülük ederek halkımızın umudu haline gelmiş olan TÜRK-İŞ çatısı altında birleşmeye çağırır ve bu konuda her türlü fedakarlığı yapmaya hazır olduğunu kamuoyuna ve ilgililere açıklar.

"Sendikacılık hareketinin karşı karşıya olduğu ve giderek daha da artan sorunlar gözönünde bulundurulduğunda, özel sektördeki örgütlenme zorluklarının aşılabilmesi için TÜRK-İŞ'in merkezi bir biçimde bu sorunun çözümüne ağırlık vermesi gerekmektedir. TÜRK-İŞ Genel Teşkilatlandırma Sekreterliği, üye Sendikalarımızın örgütlenme çabaları arasında koordinasyon sağlamalı, ülke çapında kaçak işçilikle mücadele ve sendikalaşma kampanyaları açmalıdır. TÜRK-İŞ, sendikal hak ihlallerinde yargı sürecini hızlandırmaya çalışmalı, 158 sayılı Uluslararası Çalışma Örgütü Sözleşmesinin gerisinde kalmayacak biçimde iş güvencesi

sağlayacak bir yasanın en kısa sürede çıkarılması için gereken çabayı göstermelidir.

Genel seçimlerden önce TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu, 20 Aralık 1995 günü yaptığı toplantısında, siyasi bir tavır aldı. Başkanlar Kurulu bildirisinde şu görüşler yer aldı:

"(1) Halkımıza verdiği sözleri 4 yıllık Koalisyon Hükümetleri döneminde yerine getirmeyen ve özellikle 5 Nisan İstikrar Programı ile işçi sınıfımız ve tüm çalışanlar için yeni ve ciddi sıkıntılar yaratan DYP ve CHP'ye oy verilmemelidir.

(2) Laik ve demokratik sosyal hukuk devleti anlayışına ve Türkiye Cumhuriyeti'nin Misak-ı Milli sınırları içindeki üniter devlet yapısının bütünlüğüne ve bağımsızlığına sahip çıkmayan siyasi partilere oy verilmemelidir.

(3) Başkanlar Kurulumuz, işçilerin, memurların, işsizlerin, emeklilerin ve diğer tüm çalışanların oylarını kullanırken, TÜRK-İŞ'in önderliğinde 1995 yılında verilen yoğun işçi mücadelelerini de gözönüne alacaklarına ve kendilerinden yana olan siyasi partileri tercih edeceklerine inanmaktadır."

TÜRK-İŞ bu yıllarda ülkemiz çalışma mevzuatının onaylanmış ILO Sözleşmeleri ile uyumlu hale getirilmesini sağlamak amacıyla, çeşitli tasarılar hazırladı ve Uluslararası Çalışma Bürosu'na çeşitli şikayet başvurularında bulundu.

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu, 3 Aralık 1996 günü İstanbul'da yaptığı toplantısında, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin temel niteliklerinin saldırı altında bulunduğu tespiti yaparak, açıklamasında şu noktalara değindi:

"TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu, TÜRK-İŞ'in, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin Misak-ı Milli sınırları içindeki üniter devlet yapısının bütünlüğünü ve bağımsızlığını savunmakta, Atatürk ilkelerine ve insan haklarına dayalı demokratik ve laik sosyal hukuk devleti anlayışına bağlılığını tekrarlamaktadır. Devletimizin bu nitelikleri bugün sistemli bir saldırıyla karşı karşıyadır. Ülkemiz, Halkımız ve Devletimiz tehdit altındadır. İnsanımız yarınına güvenle bakamamaktadır. Avrasya

Bölgesinin en güçlü devleti olma potansiyelini taşıyan Türkiye Cumhuriyeti, bir kaosun içine sürüklenmektedir.

"Başkanlar Kurulumuz, çeteler ve aşiretlerle ve kişisel ve parti çıkarlarını ön planda tutan bir anlayışla ülke yönetme girişimlerini lanetlemekte, Ülkemize, Halkımıza ve Devletimize karşı işlenen bu nitelikteki suçların açıklanmasını ve bunların sorumlularının saptarak cezalandırılmalarını istemektedir. Türkiye Cumhuriyeti Devleti güçlüdür; hükümet edenlerin zaafı, Devletin zayıflığı değildir. Ülkemizin güvenliğinin sağlanmasında, Devletimizin resmi güçleri dışında hiçbir kişi ve grup kullanılmamalıdır. Devletimizi ele geçirmek ve şahsi çıkarları için kullanmak amacıyla gizli örgüt kuranlar yargılanmalı ve siyasetten çekilmelidir. TÜRK-İŞ, Devletimizin Anayasada belirtilen değiştirilemez niteliklerine yönelik tehditlere karşı tüm halkımızın öncüsü olma görevini yerine getirecektir."

Başkanlar Kurulumuzun aldığı karar uyarınca, 21 Aralık 1996 günü İstanbul'da Bostancı Gösteri Merkezi'nde tüm sendikaların genel merkez yöneticilerinin ve Marmara Bölgesi'ndeki şube başkanlarının ve işyeri sendika temsilci ve baştemsilcilerinin katılımıyla büyük bir toplantı düzenlendi.

21 Aralık 1996 günü büyük bir coşkuyla gerçekleştirilen toplantı sonunda kabul edilen bildiride şöyle deniliyordu:

"Laiklik, demokrasinin ve işçi haklarının temel dayanağıdır. İşçi sınıfımız, demokratik ve laik cumhuriyetin ana güvencesidir. TÜRK-İŞ, Atatürk ilkelerine ve insan haklarına dayalı, demokratik ve laik sosyal hukuk devletinden yana olan, Türkiye'ye sahip çıkan tüm güçlerle işbirliği ve dayanışmasını geliştirmelidir...

"Parlamento, zenginler kulübü olmamalıdır. Ülkemizde bugün bir siyaset boşluğu yaşanmaktadır. Bu boşluğu, halkımızın öncüsü ve umudu TÜRK-İŞ doldurmalıdır; başta işçi sınıfımız olmak üzere tüm çalışanlar doldurmalıdır. Türkiye nüfusunun yüzde 95'ini oluşturan işçi sınıfımız ve diğer

çalışanlar, siyasete ve Parlamento'ya ağırlığını koymalıdır. İşçi sınıfı artık yönetilen değil, yöneten olmalıdır. TÜRK-İŞ, halkımızın nüfusunun yüzde 95'ini oluşturan işçilerin, memurların, emeklilerin, işsizlerin, küçük esnaf ve sanatkarların ve köylülüğün çıkarlarını koruyacak ve Türkiye'ye sahip çıkacak bir siyasal partinin oluşturulması çalışmalarına ağırlık ve hız vermelidir...

"TÜRK-İŞ ve işçi sınıfımız, Tükiye'yi hırsızlara, soygunculara, ahlaksızlara, yalancılara, rüşvetçilere, vatan hainlerine, kanun kaçaklarına, kiralık katillere, çetelere, aşiretlere, bölücülere, ülkemizi Orta Çağın karanlıklarına geri götürmek isteyenlere, Atatürk ve çağdaş uygarlık düşmanlarına bırakmayacaktır; TÜRK-İŞ Türkiye'ye sahip çıkmaktadır, çıkmaya devam edecektir."

TÜRK-İŞ bu anlayışla 5 Ocak 1997 günü Ankara'da **Türkiye'ye Sahip Çık! Demokratikleşme İçin Mücadele Et! Yürüyüş ve Mitingi**'ni gerçekleştirdi. Yaklaşık 300 bin kişinin katıldığı yürüyüş, Ankara Garı'nın önünde başladı; yüzbinlerce kişi Sıhhiye üzerinden Kızılay'a yürüdü.

TÜRK-İŞ, Türkiye Cumhuriyeti'nin temel niteliklerine yönelik tehdidin daha da ciddileşmesi üzerine, DİSK ve TESK ile birlikte çeşitli girişimlerde bulundu. TÜRK-İŞ, DİSK ve TESK Genel Başkanları, milletvekillerine ortak bir mektup gönderdiler; Sayın Cumhurbaşkanımız ve siyasi partilerin yöneticileriyle görüştüler. 14 Mart 1997 günü düzenledikleri ortak basın toplantısında da şu ortak görüşleri kamuoyuna açıkladılar. Bu açıklamada şöyle deniliyordu:

"Bu karanlık irtica özlemcileri şimdi devleti ele geçirmek, parlamenter demokratik sistemi zora sokmak, demokrasinin nimetlerinden yararlanarak toplumu çağın gerisine götürmek ve ülkeyi karanlık emelleri doğrultusunda yönlendirmek istiyorlar. Türkiye'nin kaderi bu değildir!

"Türkiye Cumhuriyeti'nin bağımsızlığı ve üniter devlet yapısının bütünlüğü özenle korunmalıdır. Türkiye'de din ve inanç özgürlüğünün gerekleri serbestçe yerine getirilmektedir ve getirilmelidir. Cumhuriyet'in bu niteliği duyarlılıkla

korunmalıdır. Halkımızın büyük çoğunluğunca benimsenen ve savunulan laiklik ilkesi kesinlikle korunmalı ve Anayasa'nın 174. Maddesiyle ayrıca korunma altına alınmış bulunan İnkılap Yasalarının ihlali mutlaka engellenmelidir...

"Devleti ele geçirmeye çalışan silah ve uyuşturucu kaçakçılığıyla, ırkçı düşünceleri ve dini inançları istismara yönelik her türlü örgütlenmenin üzerine, yasaların emrettiği biçimde gidilmelidir. Devlet, yasadışı örgütlerle bağlantılı unsurlardan arındırılmalı, faili meçhul cinayetler açığa çıkarılmalıdır.

"Dış politikada, Mustafa Kemal Atatürk'ün; şu ya da bu uluslararası gücün dümen suyuna girmeyi kesinlikle reddeden; ulusal çıkarlarımızı her şeyin üstünde gözeten bağımsızlıkçı yolu titizlikle korunmalı...dır."

TÜRK-İŞ, 1996, 1997 ve 1998 yıllarında 1 Mayıs'ları DİSK, HAK-İŞ ve KESK'le birlikte, başta İstanbul olmak üzere ülkemizin çeşitli bölgelerindeki mitinglerle kutladı.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin temel niteliklerine yönelik saldırının daha da yoğunlaşması üzerine, TÜRK-İŞ, DİSK ve TESK'in oluşturduğu ortak tavıra, TOBB ve TİSK de katıldı. Türkiye tarihinde ilk defa, işçi sınıfının, küçük esnaf ve sanatkarın ve işverenlerin temsilcileri, Türkiye'ye sahip çıkılması çizgisinde biraraya geldiler. Beşli Girişim'in 21 Mayıs 1997 günü yaptığı ortak açıklamada şöyle deniliyordu:

"Atatürk'ün çizdiği çağdaş, laik Cumhuriyet tehdit altındadır. Türkiye Cumhuriyeti'nin temel nitelikleri yıpratılmakta, irticai hareketler desteklenmekte, ülkemiz bir karanlığın içine çekilmektedir. İrtica günümüz Türkiye'sinde demokrasi için büyük bir tehlike haline gelmiştir.

"Devletimiz ve rejim büyük tehdit altındadır...

"Türkiye Cumhuriyeti'nin kutsal bayrağının yerine yeşil bayrak çekenler, ulu önder Atatürk'ün manevi şahsiyetine, Türkiye Cumhuriyeti'nin varlığının temel güvencesi olan ve Anayasamızda güvence altına alınmış temel ve ortak

değerlerimize saygısızlık yapanlar cesaretlendirilmektedir. Cumhuriyetimizin 74 yıllık kazanımları yok edilmek istenmektedir.

"Dış politikada Atatürk'ün onurlu ve bağımsızlıkçı çizgisinden sapılmakta, Türkiye Cumhuriyeti'nin ulusal onurunu zedeleyici bir dış siyaset izlenmektedir.

"Hükümet, devletin anayasal kurumlarıyla, işçisiyle, emeklisiyle, işvereniyle, esnafıyla, genciyle, kadınıyla, kısacası ülkenin halkıyla kavgalıdır...

"Bu metni karar altına almış bulunan bizler, ülkemizin tüm sorunlarının demokratik parlamenter sistem içinde çözüme kavuşturulması gerektiğini bir kez daha vurguluyoruz. Türkiye Cumhuriyeti'nin üniter devlet yapısının bütünlüğüne, bağımsızlığına, Atatürk ilke ve inkılaplarına, demokratik, laik, sosyal hukuk devleti anlayışına ve 74 yıllık Cumhuriyet döneminin ülke halkına sağladığı kazanımlara, ödünsüz ve her ne pahasına olursa olsun sahip çıktığımızı, kişisel, grupsal ve politik çıkarlardan tamamen uzak bir kararlılıkla ifade ediyoruz...

"Halkımızın artık bu hükümete güveni kalmamıştır. Bu anlayıştaki hükümetin yerine, Atatürk ilke ve inkılaplarına bağlı, laik ve demokratik Cumhuriyeti savunan, halkın özlemlerine cevap verecek ve sorunları çözecek güvenilir bir hükümetin bir an önce kurulmasını istiyor ve parlamentoyu göreve davet ediyoruz.

"Türkiye sahipsiz değildir.

"Ülkemizin tüm yurtsever insanlarını, tüm demokratik kişi, kurum ve kuruluşları ve halkımızın oyları ile seçilen tüm parlamenterlerimizi bir kez daha bu temel taleplerimize ve Türkiye'ye ve demokrasiye sahip çıkmaya çağırıyoruz."

Türkiye tarihinde ilk kez 6 Haziran 1997 günü, TÜRK-İŞ, DİSK, TESK, TOBB ve TİSK tarafından hazırlanan ortak bir metin işyerlerinde

(bazı işyerlerinde üretim durdurularak) okundu. Bu metinde şunlar belirtiliyordu:

"Atalarımızın büyük kahramanlıklar ve fedakarlıklarla kurduğu Türkiye Cumhuriyeti bugün tehdit altındadır. Türkiye Cumhuriyeti'nin temel dayanakları olan Atatürk ilke ve inkılapları, demokratik ve laik sosyal hukuk devleti, tarihimizin en büyük saldırılarıyla karşı karşıyadır. Cumhuriyetimizin kazanımları yokedilmek; ülkemizin aydınlık geleceği karartılmak; Türkiye, Orta Çağın karanlıklarında, irticanın, demokrasiyi ve insan haklarını yok ettiği ve halkımızı ezdiği günlere geri götürülmek istenmektedir. Anayasa ve yasalar sistemli bir biçimde çiğnenmekte; Devletimizi tahrip edici bir çizgi izlenmekte; Türkiye Cumhuriyeti'nin uluslararası alanda onurunu ve itibarını zedeleyici tavır ve davranışlar karşısında sessiz kalınmaktadır. Bu ülkede, Türk ulusunun birlik ve bütünlüğünün sembolü ay yıldızlı al bayrağımızın yerine, irticanın yeşil bayrağını dalgalandırılmak istenmekte, bayrağımıza saygısızlık yapanları cesaretlendirici bir tutum izlenmektedir. Bazı vatanhainleri, kutsal dinimizi istismar ederek, Atatürk'ün çağdaş milliyetçilik anlayışına dayalı Türk ulusunun yerine, Orta Çağın ümmet anlayışını hakim kılmaya çalışmaktadır. Hükümetin güven vermeyen tutum ve davranışları nedeniyle, yatırımlar durma noktasındadır; işsizlik ve enflasyon artmaktadır; uygulanan yanlış tarım ve hayvancılık politikalarına bağlı olarak hızlanan göçle birlikte birçok toplumsal sorun doğmakta ve ağırlaşmaktadır.

"Toplumumuzun çok büyük bir bölümünü temsil eden TÜRK-İŞ, TESK, DİSK, TOBB ve TİSK, Türkiye Cumhuriyeti'nin bugün karşı karşıya bulunduğu bu büyük tehlikeler karşısında, tüm farklılıklarını bir kenara koyarak, tam bir birlik ve bütünlük içinde Türkiye'ye ve Cumhuriyetimizin kazanımlarına sahip çıkmak için biraraya gelmiştir...Türkiye'nin gerçek sahipleri bizleriz ve temsil ettiğimiz toplum kesimleri ve halkımızdır. TÜRK-İŞ, TESK, DİSK, TOBB ve TİSK olarak bu anlayışla Türkiye'ye sahip çıktık ve çıkıyoruz... Geçmişte olduğu gibi

bugün de, amacımız sorun yaratmak değil, parlamenter demokratik düzen içinde sorun çözmektir.

"Amacımız, Anayasamızın ilgili maddelerinde de ifade edildiği gibi,

- Ülkemizin devleti ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü korumak;

- İnsan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne, ay yıldızlı al bayrağımıza, 'egemenlik, kayıtsız şartsız milletindir' anlayışına ve 74 yıllık Cumhuriyetimizin kazanımlarına sahip çıkmak;

- Din ve vicdan özgürlüğünü sonuna kadar savunurken, Devletimizin 'sosyal, ekonomik, siyasi veya hukuki temel düzenini kısmen de olsa din kurallarına dayandırma' veya kutsal dinimizi ve din duygularını kişisel veya siyasi nüfuz sağlamak amacıyla kullanma çabalarına engel olmak;

- Ülkemizin günümüzde en büyük düşmanı olan irtica ve bölücülüğe karşı Türkiye Cumhuriyeti'nin bütünlüğünü ve bağımsızlığını her ne pahasına olusa olsun savunmaktır.

"Bu amaçla biraraya gelen kuruluşlarımız, halkımızın oylarıyla seçilen milletvekillerinin, namus ve şerefleri üzerine ettikleri yeminlerine sadık kalmalarını; milletvekillerinin ve siyasi partilerimizin, ülke çıkarlarını, şahsi çıkar ve hesapların veya parti ve gurup çıkarlarının üstünde tutmasını; ülkemizde parlamenter demokratik düzen temelinde bir siyasi istikrar sağlanarak, Türkiye'nin büyük potansiyelinin hayata geçirilmesini, yatırımların ve istihdamın arttırılmasını ve işsizliğin azaltılmasını, enflasyonun engellenmesini ve halkımızın huzur ve refahının arttırılmasını istemektedir.

"Kuruluşlarımız, Türkiye'ye sahip çıkmak amacıyla, tüm diyalog kanallarını zorladıktan sonra, gerektiğinde meşru ve demokratik eylemler gerçekleştireceklerdir."

TÜRK-İŞ'in 1996 yılının son aylarından itibaren açıkça ifade ettiği Türkiye sahip çıkılması çizgisinin işçi-esnaf-işveren kesimlerince de desteklenmesi, Refahyol Hükümeti'nin 18 Haziran 1997 günü istifa etmesinde önemli rol oynadı. Türkiye böylece bir darbe tehlikesini atlattı.

TÜRK-İŞ Genel Mali Sekreteri Enver Toçoğlu'nun Yönetim Kurulu kararıyla görevinden alınması üzerine, TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, Genel Mali Sekreterliğe, Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Sabri Özdeş'i getirdi. Yönetim Kurulu birinci yedek üyesi ve Çimse-İş Sendikası Genel Başkanı Tamer Eralan da Genel Teşkilatlandırma Sekreterliği görevine getirildi.

TÜRK-İŞ 8 yıl kesintisiz zorunlu temel eğitim uygulamasını destekledi.

TÜRK-İŞ, 1997 yılında yeniden oluşturulan Ekonomik ve Sosyal Konsey'de tüm çalışanların haklarını koruyucu bir çizgi izledi.

TÜRK-İŞ, yağma ve talan biçiminde süren, işsizler ordusuna yeni işsizler katan, sosyal devlet anlayışı ve uygulamalarını yok eden, sendikasızlaşmaya neden olan, işyerlerinin kapanmasına yol açan, üretimi azaltan ve üretkenliği düşüren, kaçak işçiliği yaygınlaştıran, vergi gelirlerinde ve sosyal sigorta prim tahsilatında azalmalara neden olan, ulusal ekonomimizin ve ulusal savunmamızın temel dayanaklarını ortadan kaldıran ve böylece Türkiye Cumhuriyeti'nin bütünlüğünü ve bağımsızlığını tehlikeye sokan özelleştirme uygulamalarına sürekli olarak karşı çıktı.

Başkanlar Kurulumuzun 23 Aralık 1997 günü Yatağan'da düzenlenen toplantısı sonucunda açıklanan bildiri, **"Tüm sektörlerdeki özelleştirilecek işyerlerine alıcı firmaların temsilcilerinin sokulmama tavrı kararlı bir biçimde sürdürülecek ve TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu ve Şube Yöneticileri tarafından bu tür meşru mücadeleler yerinde desteklenecektir; haklıyız, kazanacağız, vatanı sattırmayacağız"** diye bitiyordu.

TÜRK-İŞ, daha sonraki günlerde, Tekel'in, enerji santrallarının ve dağıtım şebekelerinin, SEKA'nın, Petrol Ofisi'nin özelleştirilmesi girişimleri karşısında da son derece açık bir tavır aldı; bu konuda verilen mücadeleyi destekledi, mücadele örgütledi.

TÜRK-İŞ bu yıllarda kamu çalışanlarının grevli toplu sözleşmeli sendikal hakları için verdikleri mücadeleyi de destekledi ve Hükümetler tarafından hazırlanan yasa tasarılarının, Türkiye tarafından onaylanmış bulunan 87 ve 98 sayılı ILO Sözleşmeleri ile uyumlu hale getirilmesi için çeşitli girişimlerde bulundu.

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, 12 Mart 1998 günü Başbakan Sayın Mesut Yılmaz'ı ziyaret ederek, ülkemizin, halkımızın ve işçi sınıfımızın temel taleplerini içeren aşağıdaki yazıyı sundu:

"Hükümetlerce yıllardır ciddi bir biçimde ele alınmayan, Ülkemizin ve Halkımızın huzuru açısından son derece önemli olan ve taahhütleriniz doğrultusunda olmasına rağmen Hükümetinizin 8 aylık icraatı sırasında çözümü doğrultusunda beklentilerimiz ölçüsünde adımlar atılmayan taleplerimizi arz ediyoruz. Saygılarımızla.

(1)

(a) Vatandaşlarımızın dini vecibelerini inançları doğrultusunda ve inançları için yerine getirmesinde gösterilen saygı özenle korunmalıdır.

(b) Laik ve demokratik cumhuriyeti gizli yada açık biçimde yoketmeye ve Cumhuriyetimizin temel niteliklerini değiştirmeye çalışan, Anayasamızın 24. maddesini ve 174. maddesinde özel koruma altına alınmış kanunları ihlal eden veya etmeyi amaçlayan tüm yasadışı örgütlenmelerin üzerine kararlı bir biçimde gidilmeli; kutsal dini inançların siyasi malzeme yapılması engellenmelidir.

(2)

(a) Demokratikleşme ve çalışma mevzuatımızın ve uygulamaların onaylanmış ILO Sözleşmeleri ile uyumlu hale getirilmesi doğrultusunda gerekli somut adımlar atılmalı; kamu çalışanlarının işçi - memur - sözleşmeli personel statülerinde istihdamı sorunu çözüme kavuşturulmalı; Kamu Görevlileri Sendikaları Kanun Tasarısı, 87 ve 98 sayılı ILO Sözleşmelerine

uygun hale getirilmesi amacıyla, yeniden değerlendirmeye alınmalıdır.

(b) Siyasi Partiler Kanunu ve Seçim Kanunu demokratikleştirilmelidir.

(c) Milletvekili dokunulmazlığı yasama görevi ile sınırlı kılınmalıdır.

(3) Özelleştirme, Ülkemizin ve halkımızın çıkarları aleyhinde işlemekte, usulsüzlük ve çıkar sağlama konusunda çeşitli iddialara ve dedikodulara yol açmakta ve, birçok örnekte de görüldüğü gibi, yaygın işçi kıyımına neden olmaktadır.

(a) Özelleştirme durdurulmalıdır.

(b) Hukuk devleti yılı olarak ilan ettiğiniz 1998 yılında, özelleştirmenin iptali veya yürütmenin durdurulması konusundaki mahkeme kararları geciktirilmeksizin uygulanmalıdır.

(c) Kamu işletmelerinin geleceği, sendikalarla görüşülerek belirlenmelidir.

(4) SSK'nın sorunlarına, kaçak işçilikle mücadele, özerk ve demokratik bir yönetim yapısı ve Devletimizin prim katkısı temelinde çözüm aranmalı; SSK kaynaklarının Ziraat Bankası'nda vadesiz hesapta tutulması girişimine son verilmelidir.

(5)

(a) Vergi reformu, kayıt-dışı kesimlerin kayıt altına alınmasını ve herkesin geliri ve serveti ile orantılı vergi vermesini sağlayacak ve ücretlilerin sırtındaki ağır dolaylı ve dolaysız vergi yükünü azaltacak bir anlayışla yapılmalıdır.

(b) Vergi kaçakçılığının önlenebilmesi için, birçok Batı ülkesinde de olduğu gibi, vergi kaçakçıları devlet malını çalanlar gibi cezalandırılmalıdır.

(6)

(a) Kayıt-dışı ekonominin kayıt altına alınabilmesi ve kaçak işçiliğin önlenebilmesinin önşartı olan iş güvencesi sağlanmalıdır.

(b) İşsizlik sigortası, özerk ve demokratik bir yapıda kurulmalı; işsizlik sigortası fonunun yönetiminde işçiler etkili bir biçimde temsil edilmelidir.

(7)

(a) Gelir dağılımı adaletsizliğini azaltıcı önlemler alınmalıdır.

(b) 1997 yılında imzalanan toplu iş sözleşmeleri nedeniyle meydana gelen gerçek gelir kaybı telafi edilmelidir.

(8)

(a) Zorunlu tasarruf kesintileri kaldırılmalı, ücretlerden yapılan kesinti ve işveren katkısı ücretlere eklenmeli, fondaki birikim en kısa sürede hak sahiplerine ödenmeli; fonun tasfiyesine kadar, fondaki birikim piyasada geçerli faiz oranlarında nemalandırılmalı veya hazine bonosuna yatırılmalıdır.

(b) Enflasyonun yüzde 100 düzeyinde olduğu ve devletin borçlanmasında yüzde 140 oranında faiz ödendiği koşullarda yüzde 17 oranında nema ödenmesi hatası düzeltilmelidir.

(c) Konut Edindirme Yardımı fonunda biriken kaynak, yasada öngörülen biçimde nemalandırılmalı ve amacına uygun olarak kullanılmalıdır.

(9) Rüşvetin, yolsuzlukların, haksız kazancın, israfın ve Devletimizi ele geçirmeye çalışan çetelerin üzerine kararlı bir biçimde gidilmelidir.

(10)

(a) Enflasyonun kontrol altına alınması amacıyla kamu kesimince üretilen mallara zam yapılmaması konusunda verilen sözlere sadık kalınmalıdır.

(b) Kamu kesiminde verimli istihdam artırılmalı, geçici ve mevsimlik işçilerin kadroya geçirilmeleri sağlanmalıdır.

(11) Ulusötesi şirketlerin ulusal devletler üzerinde hakimiyetini sağlayan, temel işçi haklarını ve sendikal hak ve özgürlükleri tümüyle gözardı eden ve ülkemizi kapitülasyonlar dönemine geri götürecek olan Çoktaraflı Yatırım Anlaşması imzalanmamalıdır.

(12) Başta Güneydoğu ve Doğu Anadolu Bölgelerindeki Belediye-İş Sendikası üyesi işçiler olmak üzere, tüm işkollarındaki işçilerimizin ücret ve diğer alacaklarının ödenmesi sağlanmalıdır.

TÜRK-İŞ, 16 Mayıs 1998 günü Ankara'da Sıhhiye Meydanı'nda İşsizliğe Hayır! Özelleştirme Talanına Son! Mitingini yaptı. Beş günde hazırlanan mitinge 70 bine yakın işçi katıldı.

22 Mayıs 1998 günü de, TÜRK-İŞ, HAK-İŞ ve DİSK Genel Sekreterleri TÜRK-İŞ Genel Merkezi'nde toplanarak, ortak sorunların çözümü konusunda örgütlerin birlikte davranacağını bir basın toplantısıyla duyurdular ve acil ortak taleplerin yer aldığı bir metni kamuoyuna açıkladılar.

TÜRK-İŞ'e bağlı Sendikaların özellikle özelleştirmeye karşı ve çeşitli diğer nedenlerle yaptıkları miting, yürüyüş ve diğer eylemler 1998 yılında da devam etti.

SONUÇ

TÜRK-İŞ, kurulduğu günden bugüne kadar, yalnızca doğrudan temsil ettiği üyelerinin hak ve çıkarlarını korumakla ve geliştirmeye çalışmakla kalmamış, aynı zamanda Türkiye Cumhuriyeti'nin misak-ı milli sınırları içindeki üniter devlet yapısının bütünlüğünü ve bağımsızlığını, demokratik ve laik sosyal hukuk devletini, Mustafa Kemal Atatürk'ün ilkelerini ve temsil ettiği çağdaşlaşma ve aydınlanma anlayışı, insan haklarını, parlamenter demokratik düzeni savunmuş ve korumuştur.

TÜRK-İŞ bu anlayışı doğrultusunda dönem dönem hükümetlerle ve işverenlerle karşı karşıya gelmiştir. Ancak TÜRK-İŞ hiçbir zaman sorun yaratmamış, başkalarının yarattığı sorunları öncelikle diyalog yoluyla masa başında çözmeye çalışmıştır. Ancak, zorunlu kaldığında tarihimizin en büyük eylemlerini gerçekleştiren kuruluş yine TÜRK-İŞ olmuştur.

TÜRK-İŞ dünden bugüne şanlı sayfalarla dolu bir tarih yazmıştır. Bu tarihin yazılmasında, işçi sınıfımızın en uzak vatan köşesindeki işçisinden, Konfederasyon Genel Başkanına kadar, herkesin büyük katkısı vardır.

TÜRK-İŞ, bugünden yarına aynı anlayışla hareket etmeye devam edecek, dünyanın ve ülkemizin içinde bulunduğu ve sürekli değişen koşullarında, ortaya çıkan yeni sorunlara yeni çözümler üretecek, Türkiye'ye sahip çıkılması çizgisinde meşru ve demokratik mücadelesini sürdürecektir.

TÜRK-İŞ Bilgi Merkezi
1 0 1 1
331.88 TÜR 1998

DEMİRCİOĞLU MATBAACILIK
BAYINDIR SOKAK TÜRK-İŞ PASAJI NO. 2
DİKİMİ YENİŞEHİR - ANKARA
TELEFON: 434 14 71 FAKS: 434 18 71